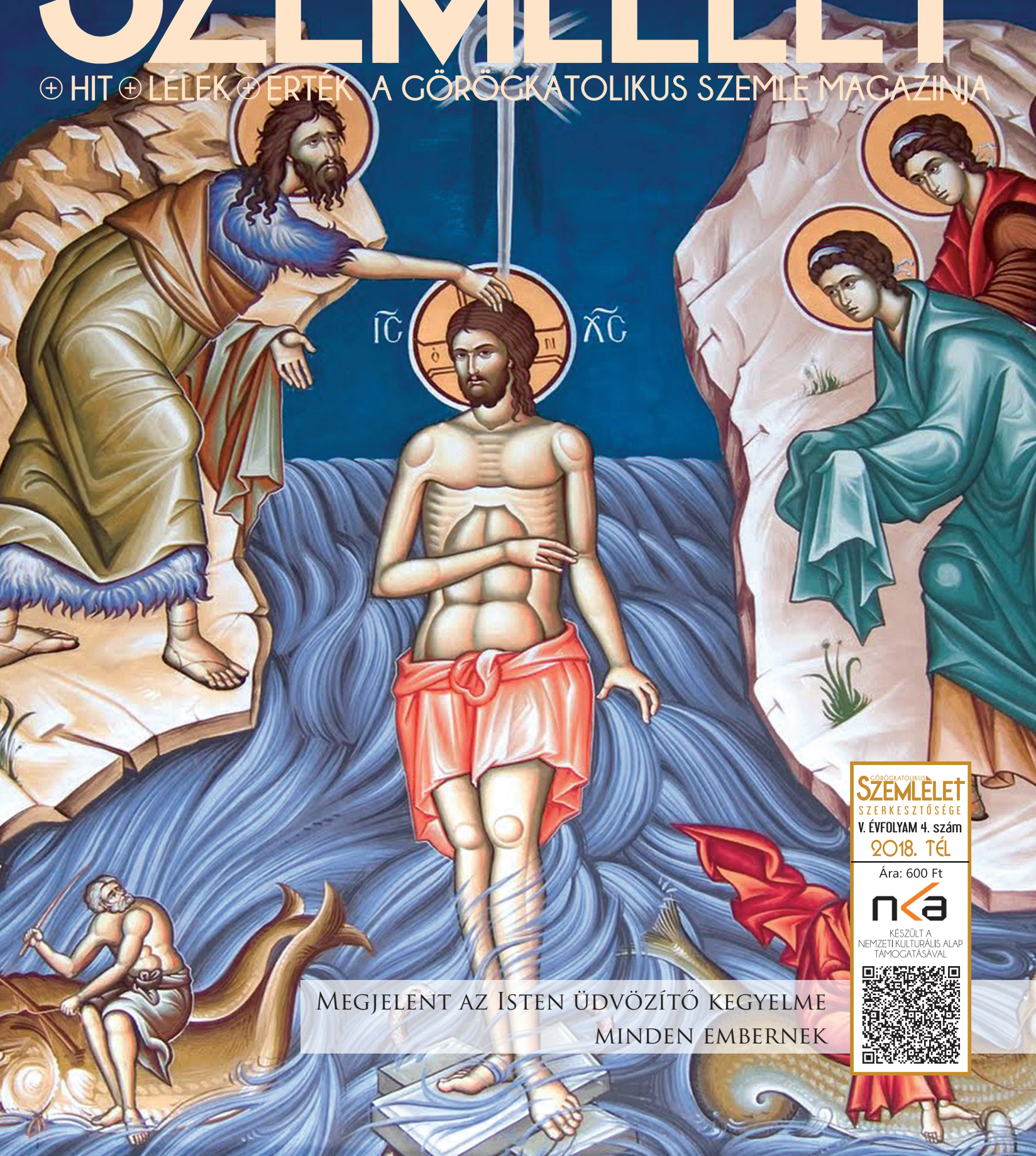

GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLELET

⊕ HIT ⊕ LÉLEK ⊕ ÉRTÉK A GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLE MAGAZINJA

GÖRÖGKATOLIKUS
SZEMLELET
SZERKESZTŐSÉGE
V. ÉVFOLYAM 4. szám
2018. TÉL

Ára: 600 Ft

nka

KÉSZÜLT A
NEMZETI KULTURÁLIS ALAP
TÁMOGATÁSÁVAL

MEGJELENT AZ ISTEN ÜDVÖZÍTŐ KEGYELME
MINDEN EMBERNEK

DECEMBER

1. Szo	Náhum pr.
2. V	Pünkösöd u. 30. vasárnap – Habakuk pr. – 3. hang
3. H	Szofonias pr.
4. K	☉ Borbála nvtű, János szé.
5. Sz	✦ Száva szé.
6. Cs	☉ Csodatevő Miklós főpap
7. P	Ambrus fp.
8. Szo	Anna csodálatos foganása eü. – Patápiosz szé.
9. V	✦ Pünkösöd u. 29. vas. – Anna csodálatos foganása – 4. h.
10. H	Ménász, Hermogenész és Evgrafosz vtk.
11. K	Dániel szé.
12. Sz	✦ Szpiridon fp.
13. Cs	Eusztrátiosz és tsai. vtk., Lucia vtnő
14. P	Tirzus és tsai. vtk.
15. Szo	Elevteriosz fszvt.
16. V	Ősatyák vasárnapja – (Aggeus pr.) – 5. hang
17. H	Dániel pr. és a három ifjú
18. K	Sebestyén és tsai. vtk.
19. Sz	Bonifác vt.
20. Cs	Ignác fszvt. – <i>Karácsony eü. kezdet!</i>
21. P	Eü. – Julianna vtnő
22. Szo	Karácsony e. szombat – Eü. – Anasztázia vtnő
23. V	Őszövetségi szentatyák vas. – Eü. – (A krétai tíz vt.) – 6. hang
24. H	Karácsony előestéje – Eugénia vtnő – Királyi imaórák – <i>Bőjti nap!</i>
25. K	☉ Jézus Krisztus születése (Karácsony)
26. Sz	☉ Az Istenszülő emlékezete – Uü.
27. Cs	✦ István földiakónus és első vt. – Uü. – (Tivadar szé.)
28. P	Uü. – A nikomédiai vtk.
29. Szo	Karácsony u. szombat – Uü. – Aprószentek vtk., Marcell szé. Szabad napok
30. V	Karácsony u. (Az Úr rokonai) és Vízk. e. vasárnap – Uü. – (Anizia vtnő, Melánia sza.) – 7. hang
31. H	☉ Karácsony ünz. Szabad nap

JANUÁR

1. K	✦ Az Úr körülmetélése – Nagy Szent Bazil fp. – Polgári újév
2. Sz	Eü. – Szilveszter fp.
3. Cs	Eü. – Malakiás pr., Gordiusz vt.
4. P	Eü. – A 70 apostol, Teoktisztoz szé. – <i>Királyi imaórák</i>
5. Szo	Vízkereszt e. szombat – Vízkereszt előestje – Teopemptosz és Teonász vtk., Szinklétika sza. – Megtartóztatás!
6. V	☉ Istenjelenés (Vízkereszt) – (8. hang)
7. H	☉ Uü. – Keresztelő János pr.
8. K	Uü. – György szé., Domnika sza.
9. Sz	Uü. – Polieuktosz vt. – (Eusztrátiosz szé.)
10. Cs	Uü. – Nisszai Gergely fp., Markiánosz szé. – (Dometiánosz fp.)
11. P	✦ Uü. – Teodóziosz szé.
12. Szo	Vízkereszt u. szombat – Uü. – Tatjana vtnő – (Eupraxia sza.)
13. V	Vízkereszt u. vasárnap – Uü. – Hermilosz és Sztratonikosz vtk. – (A sínai és raithi vtk.) – 1. hang

Szabad napok

14. H	☉ Istenjelenés ünz.
15. K	Pál rem., János rem.
16. Sz	☉ Péter ap. bilincsei
17. Cs	✦ Antal rem.
18. P	✦ Atanáz és Cirill fpk.
19. Szo	Makáriosz rem., Arzéniosz fp. – (Eufrozina sza.)

20. V ✦ Pünkösöd u. 30. vasárnap – Eutim szé. – 2. hang

21. H	Hitvalló Maximosz szé., Neofitosz vt.
22. K	Timóteus ap., Anasztáziosz vt. – (Mánuel fszvt.)
23. Sz	Kelemen fszvt., Agatangelosz vt.
24. Cs	Xénia sza.
25. P	✦ Nazianzi Gergely fp.
26. Szo	Xenofon szé. és tsai.

27. V ✦ Pünkösöd u. 31. vasárnap – Aranyszájú János fp. ereklyéinek átvitele – 3. hang

28. H	Efrém szé.
29. K	Ignác fszvt. ereklyéinek átvitele
30. Sz	✦ A három főpap – (Ipoly fszvt.)
31. Cs	Cirusz és János ingy. orv. vtk.

FEBRUÁR

1. P	Találkozás eü. – Trifón vt.
2. Szo	☉ Az Úr találkozása Simeonnal
3. V	Pünkösöd u. 32. (Zakeus) vasárnap – Uü. – Simeon és Anna prk. – 4. hang
4. H	Uü. – Izidor szé.
5. K	Uü. – Ágota vtnő
6. Sz	Uü. – Bukolosz fp.
7. Cs	Uü. – Partheniosz fp., Lukács szé.
8. P	Uü. – Tivadar nvt., Zakariás pr.
9. Szo	☉ Találkozás ünz. – (Nikéforosz vt.)
10. V	Vámos és farizeus vasárnapja – (Karamposz fszvt.) – 5. hang
11. H	Balázs fszvt.
12. K	Meletiosz fp.
13. Sz	Martiniánosz szé.
14. Cs	Auxentiosz szé.
15. P	Onezimosz ap.
16. Szo	Pamfilosz és tsai. vtk.
17. V	Tékozló fiú vasárnapja – (Tivadar nvt.) – 6. hang
18. H	Leó fp.
19. K	Arhipposz ap.
20. Sz	Leó fp.
21. Cs	Timóteus szé., Eusztáthiosz fp.
22. P	Az eugénioszi vtk. ereklyéinek megtalálása
23. Szo	<i>Halottak emlékezete – (Polikárp fszvt.)</i>
24. V	✦ Húshagyó vasárnap – Ker. János pr. fejének I. és II. megtalálása – 7. hang
25. H	Taráziosz fp.
26. K	Porfiriosz fp.
27. Sz	Prokópiosz szé.
28. Cs	Bazil rem., Kasszián szé.

Szabad hét

FÜLÖP METROPOLITA

Miért bőjttel és bűnbánattal készülünk a karácsonyra?

Az utcák kirakatai mást javasolnak. Készülünk a karácsonyra inkább vásárlással! Szerezzük be idejében az ajándékokat, az ünnepi asztal alapanyagait, az ünnepre való ruhát! Szervezzük meg jó előre az ünnepi nagytakarítást! Nem ezek volnának az értelmes előkészületi műveletek? Ehhez képest mit ad a lemondás, a böjt? Talán azt, hogy a kevesebb évés eredményezte súlycsökkenés hasznos övintézkedés az ünnepi lakomák miatti súlyosabb károsodások eleve elhárítására? Ha innen nézzük, még valami haszna is lehet a böjtnak. De miért kell a bűnbánat? Mit szomorkodjunk előre? Talán ez is valami lélektani előkészület arra, hogy a beköszönő ünnep öröme nagyobbat szójjon?

Furcsa kérdések, érdekes fölvetések ezek. Különbségük abban áll, hogy két egészen eltérő szemlélet szólal meg bennük egyszerre. Nyilvánvalóan másként készül a világ az ajándékozónban dúskáló „fenyőfaünnepre”, mint a hívő ember Krisztus Urunk jászolban való megszületésére. Mégis, hátha tanulhat egyik a másiktól. Már az is szembeötlő, hogy a világi készület hamarabb kezdődik, hosszabban tart, mint a lelki. Az advent négy hetét jóval megelőzik a karácsonyi díszek a kirakatokban, forgalmasabb utcákon. Igaz, mi is hamarabb kezdünk a magunk negyven napjával, de alig valószínű, hogy a görögkatolikus szokások társadalomra gyakorolt hatása mutatkoznék abban, hogy még adventnek híre sincs, a hangszórók és kirakatok már a karácsonyi készületet harsogják. Mit tanulhatunk tőlük? Szemléletmást jóval nagyobb bennük a buzgóság. Jézus nem röstelli fölívni a figyelmünket, hogy a világ fiai a maguk módján okosabbak a világosság fiainál.

Persze, valószínű, nem tanácsos az időben versengeni velük, s mondjuk, a nagyobb buzgóság végett megkészszerezni az adventi idő hosszát. Megvan a négy hétnek, a negyven napnak a maga bölcsessége, azon változtatni kár lenne. De nézzük a kereskedelmi karácsony hatékonyságra törekvését! Mikor van bennünk, keresztényekben akkora céltudatosság a nagyobb haszon elérése érdekében, mint amit náluk látunk? Nemde gyakran akár a böjttöt, akár az egyéb lelki törekvést csak ímmel-ám-

mal, húzódozva teljesítjük, jelentős mértékben élve az Isten irgalmával, vagy éppen visszaélve azzal? Lehet, hogy már ekkor is gondolunk a húsvét éjjelén felhangzó kiáltásra: „Böjtlők és nem böjtlők, vigadjatok ma”? Nos, milyen hasznót remélhetne a fenyőfa-kereskedő, a csillagszóró árus és társaik, ha ezzel a tétova bizonytalansággal készülének az ünnepre és az üzletre? Valószínűleg hamar meglátszana az üzleti mérlegen, hogy az idén nem volt olyan összeszedett és elszánt készület.

Nem tudom, jó hír-e, vagy sem, de pontosan ez a helyzet a lelki dolgokkal is. Amilyen a vetés, olyan az aratás. Amilyen a böjt, olyan az ünnep. Amilyen a bűnbánat, olyan a föloldozás s az abban való megkönyebbülés.

Szent XXIII. János pápáról tartják, hogy soha nem tudott senkiről sem rosszat mondani. Egyszer barátai próbára tették, s azt kérdezték: „Szentatyá, az ördögről mit mondana?” A rá jellemző rejtélyes mosollyal válaszolt: „Tanulhatnánk a buzgóságából.” Nem biztos, hogy a kereskedelmi tevékenység minden elemét át kellene vennünk, de hogy a céltudatos elszántság, az összeszedett odaadás a lelki életben is jól használható – volna –, az bizonyos.

Talán azért is feledkezünk meg erről, mert mindig, de különösen is karácsonykor jólesik furdózni az ajándékozás ingyenességében. Ez helyénvaló is. Az Isten nem kér tőlünk semmit. Nem várja el az ajándékokat, sem a sajtocskát, sem az aranyat-tömjént, de még az imádságunkat sem. Fölkínálja nekünk önmagát, önzetlenül, tiszta szeretetből.

Valóban, az a karácsony üzenete, hogy az Isten ingyen, feltételek nélkül nekünk adja önmagát. Ugyanis nem a kis Jézust ünnepeljük, nem születésnapot ülünk. A karácsonyi ajándék nem a fa alatt van, hanem a betlehemi jászolban. **Nem holmi ajándékot kapunk tőle, hanem őt magát.** S hogy erre mit válaszolunk – nos, ez a karácsony ünnepe, vagy legalábbis annak megfelelően tudjuk azt értékelni. Annál nagyobb az ünnep, minél inkább befogadom őt, a Megszületettet. Azért van szükség az előkészületi kiüresítésre, hogy minél tágasabb helye legyen szívemben a hozzám érkezőnek. A készületem mértékében válok képessé erre a

befogadásra. Ez mindent megér, megérne minden böjttöt, lemondást, önfeláldozást. Ezt tette ő is, isteni dicsőségéből tökéletes módon kiüresítette önmagát. Úgy jött közénk, mint egy a legszegényebbek közül. Ezért tudunk közelebb kerülni hozzá a magunk szegénységével. Ez az, amit nem lehet elég hamar elkezdni, nem tudjuk olyan odaadással végezni, hogy ne lehetne még azt fokozni.

Készítsünk-e karácsonyi mérleget, hogy mennyire sikerült a böjt, mire vezetett az előkészület? Egészen bizonyosan téves eredményre jutnánk. Mert az Isten mindig többet ad, sokkal többet, mint megérdemelnénk, mint amire magunkat képessé tudnánk tenni. Böjtöm, odaadásom, szeretetem már csak ezért sem lehet számító. Hiszen mindig többlettel zárul, karácsonyi többlettel, isteni többlettel. Vajon mikor jutunk el oda, hogy ezt a mindent túlszárnyaló igazságtalanságot valamelyest is megérthetnénk? Bizony, majd csak odaát. De addig ehhez a fölismeréshez böjtről böjtre, ünnepről ünnepre, karácsonyról karácsonyra hátha mégis mindig közelebb kerülünk. Júsunk közelebb az idén is ehhez az igazsághoz, amely ott fekszik a hideg betlehemi barlangban, abban a szegényes jászolban!

Az ideai karácsony is vigyen minket egy lépéssel közelebb az igazság és a szeretet Istenéhez!

- 1 *Fülöp metropolita*: Miért böjttel és bűnbánattal készülünk a karácsonyra?

LÉLEK

- 4 *Szabó-Kiss Beáta*: Télen nagyon hideg van...
6 *Papp Szabolcs*: Stratilatós (Hadvezér) Szent Tivadar nagyvértenú
8 *Tatai Zoltán*: Szűz Mária istenanyasága
10 *Ivancsó Bazil*: Karácsonyi rádióadás az úrból
12 *Fülöp metropolita*: Az Eucharisztia tisztelete a magyar görögkatolikus egyházban
15 *Ivancsó István*: A karácsonyi királyi imaórák
16 *Bacsóka Pál*: Úrjelenés – vízkereszt ünnepe

EMBER

- 18 *Káplár Áron*: Amerikában jártam...
20 *Dobos Klára*: Célba suhanó magyar nyilak
22 *Király András*: Evangelizálni a fiatalok hangján – Fülöp atya a XV. püspöki szinóduson
26 *Obbágy Lacus*: Star Wars és a meztelen király, avagy magaslat és mélység madridi módra
30 *Szemán-Tóth Teodóra*: Gyermek születik...
32 *Homolya Dániel*: TEA és szertartás
34 *Szemán-Tóth Teodóra*: Gondolatok a parokiális közösségekről
36 *Király András*: Krisztusért vállalni a keresztet – Ötven éve tett örökfogadalmat Ágota nővér

- 41 *Laskay Anna*: Család: Egyház kicsiben
42 *Polyákné Tóth Nóra*: Szelíd drukkerok és küzdő játékosok – Vendégségben a Turgonyi családnál
46 *Szabad Boglárka*: Mit mesélünk karácsony közeledtével a családban?
48 Kreatív ötletek gyerekeknek
50 *Király András*: Egyéves a londoni magyar görögkatolikus misszió
52 *Ivancsó Bazil*: Visszatérő pogányság Izlandon

ÉRTÉK

- 54 *Földvári Katalin*: A máriapócsi kegyhely gondozói: a Nagy Szent Bazil Rend (2. rész)
56 *Ivancsó Bazil*: A Szentföld érdekességei VIII.
58 *Papp Nóra*: Bemutatkozik a máriapócsi bazilita harmadrendi csoport
60 *Ivancsó Bazil*: Karácsony Ausztráliában
62 *Legeza József*: Könyvespolc mellett
64 *Kanyó Árpád*: A szent edények (1. rész)
68 *Legeza Kata*: Mozivászon előtt
70 *Kaskótó Miklós Bertold*: „Aki énekel, kétszeresen imádkozik!”
72 *Biró István*: 240 éves a makói görögkatolikus templom
75 Kukta
76 Ez történt... – 2018. ősz
78 *Terdik Szilveszter*: Teodorovics Arsza (1767–1826) szerb ortodox festő és a görögkatolikusok

MEGJELENT A

GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLE

KIADÁSÁBAN, A HAJDÚDOROGI FŐEGYHÁZMEGYE,
A MISKOLCI EGYHÁZMEGYE ÉS A NYÍREGYHÁZI EGYHÁZMEGYE
EGYÜTTMŰKÖDÉSÉVEL

KIADJA A SZENT ATANÁZ GÖRÖGKATOLIKUS
HITTUDOMÁNYI FŐISKOLA
FELELŐS KIADÓ: DR. VÉGHSEŐ TAMÁS REKTOR

HONLAPUNK CÍME: WWW.GOROGKATOLIKUS.HU
FACEBOOK.HU/SZEMLELETMAGAZIN

A SZERKESZTŐSÉG CÍME:
4400 NYÍREGYHÁZA, BETHLEN G. U. 13-19.
TEL: +36/42-597-600

TERJESZTÉSSEL ÉS MEGRENDELÉSSEL KAPCSOLATOS
INFORMÁCIÓ: KIADVANYOK@SZENTATANAZ.HU
TARTALOMMAL KAPCSOLATBAN:

SZEMLELET@GOROGKATOLIKUS.HU
SZÁMLASZÁM: 10702071-19204893-52300002
(SZENT ATANÁZ GÖRÖGKATOLIKUS HITTUDOMÁNYI FŐISKOLA)

FŐSZERKESZTŐ: KIRÁLY ANDRÁS
FŐMUNKATÁRS: TÓTH TEODÓRA
FOTÓK: BAKOS ZOLTÁN, DOBOS KLÁRA,
GERNER ATTILA, KIRÁLY ANDRÁS,
SZILÁGYI ICUS, ZADUBENSZKI NORBERT,
POLYÁKNÉ TÓTH NÓRA, SZABÓ SÁNDOR,
VARGA B. BERNADETT

ÁRCLAT, TÖRDELÉS: PROJEKT-TEAM DTP STÚDIÓ
NYOMDAI MUNKÁK: IMIPRINT-NYOMDA, NYÍREGYHÁZA

ISSN: 1416-793X
A GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLE MEGRENDELHETŐ POSTÁN
A SZERKESZTŐSÉG CÍMÉN VAGY ELEKTRONIKUS FORMÁBAN
A KIADVANYOK@SZENTATANAZ.HU CÍMÉN.
RENDELÉSSEL KAPCSOLATOS INFORMÁCIÓ
A SZERKESZTŐSÉG ELÉRHETŐSÉGEIN KÉRHETŐ.

NYÍREGYHÁZA, 2018

SZABÓ-KISS BEÁTA

Télen nagyon hideg van...

„Télen nagyon hideg van,
Nyáron nagyon meleg van,
Soha sincs jó idő,
Mindig esik az eső.”

Vége a nyárnak, és vele együtt a vég nélküli panaszkodásnak a meleg miatt. Noha igazi őszi alig volt, most beköszöntött az őszi tél, az esős, ködös, szeles, fagyos időszak. Jó hír, hogy így újabb indokot találhatunk arra, miért van rossz kedvünk, és miért sajnáljuk magunkat.

Ha van valami, amit nehezen viselek, az az időjárásról folytatott részletes elemzés. Az időjárásról mindig lehet valami kellemetlen információt bedobni egy-egy találkozás alkalmával, ami megalapozhatja a további beszélgetés hangulatát. Kedvencem, amikor július közepén megállapítják, hogy meleg van. Igen, meleg van. Nyár van. Az lenne a furcsa, ha nem lenne meleg. Vagy amikor télen az embereket váratlanul éri a havazás. Ha meg nem havazik, világvége-hangulatot kreálnak a közösségi oldalakon.

Az időjárás adott. Viszont van egy jó hírem: nem vagyunk cukorból, és hál' Istennek nem növényeknek lettünk teremtve, azaz mi magunk dönthetjük el, hogy az időjárás befolyásolja-e a kedvünket, vagy sem. A lélek akkor válik igazán szabaddá, ha a jóra való törekvésben nem ingathatnak meg bennünket a külső körülmények. Ahhoz, hogy ezt a gondolatot alaposabban szemügyre vehessük, tisztáznunk kell néhány kérdést. Az egyik a szabadság kérdése. Azt hiszem, ez a fogalom a legjobban félreértett a mai liberális világunkban, de talán régebben is sokan másként magyarázták.

Szabadnak lenni azt jelenti, hogy életünk során minden elnyomás nélkül úgy fejlődhetünk, élhetünk, ahogy Isten megálmodta. A szabadság eszméjét éppen ezért sokan összekeverik a szabadossággal, amikor minden fegyelem és szabály nélkül az ember azt teszi, amihez éppen kedve támad. Sokan elfelejtik azonban, hogy ezzel a viselkedéssel éppen rab-

szolgává teszik magukat, mert olyan kedvteléseknek hódolnak, amelyek hosszú távon rabká teszik őket. Itt nemcsak az olyan klasszikus függőségekre gondolok, mint cigaretta, alkohol vagy játékszenvedély, hanem egészen hétköznapi dolgokra. Lustaság, torkosság, panaszkodás, amelyek az adott pillanatban szabadságvágyunkat igyekeznek kielégíteni, hosszú távon viszont bilincset kötnek a csuklónkra. Például reggel nincs kedvem felkelni, mert fáradt vagyok. Jogom van hozzá, hiszen szabad vagyok. Viszont a lustaságom miatt lemaradtam valami fontos pillanatról, amitől jellemem fejlődhetett volna. Vagy: „nem megyek el templomba, mert rossz idő van”.

Tóth Tihamér veszprémi püspök 1925-ös, „A jellemes ifjú” című munkájából remekül meg lehet érteni, mi a különbség a szabadság, függetlenség és a szabadosság között. Íme, egy nagyszerű mondat a könyvből:

„Függetlenség alatt a rendetlenséget, a parancs alól való mentességet értik, s nem azt a benső függetlenséget, mely erőt, szabadságot, uralmat ad a benső kedvetlenséggel, szeszélyvel, lustasággal s az ösztönös élet egyéb kinövésével szemben.”

Nehéz megérteni, hogy igazán szabaddá akkor válunk, ha Isten szolgálivá leszünk. Amikor tesszük a jót bármi áron, és nem számít más, csak az az út, amelyet kijelölt számunkra. Ahhoz azonban, hogy igazán szabaddá váljunk, felül tudjunk emelkedni a mindennapi akadályokon, és felülről tudjuk látni az életünket, bizony komolyan edzenünk kell. Böjttel, imával, apró lemondásokkal készítenünk kell a lelkünket arra, hogy éles, veszélyes helyzetekben megálljuk a helyünket. Nehezen értettem meg korábban, hogy a böjt nem egy tisztítóóra, ahogy azt a mai világban oly gyakran emlegetik, hanem a lélek edzése. Amikor komoly versenyre készülünk, akkor is felkelünk reggel, másként étkezünk, tornázunk, gyakorlunk. A böjt is valami hasonló, amellyel felkészülünk az igazán komoly lelki megpróbáltatásokra, hogy szabadok tudjunk maradni, és ez által eljussunk a mennyek országába.

Mindennap arra kell törekednünk, hogy felszabadítsuk a lelkünket valamely kötöttség alól, amely nem az épülését szolgálja. Ha rossz idő van, nem érdekel, felveszem az időjárásnak megfelelő öltözetet, bakancsot, esernyőt vagy bármit, ami szükséges, és megyek. Süt a nap? Örülök a napsütésnek, napoztatom az arcom. Esik a hó? Fogom a szánkót, és lesiklok vele a domboldalon. Esik az eső? Felveszem a gumicsizmát, és belegyalogolok a pocolyába, közben élvezem, ahogy rám hull a hűsítő víz. Teszem a dolgom, és szabadnak érzem magam, mert tudom, hogy nem hat rám az ismert, fent idézett népdal.

LÉLEK

HALLJAD MEG, ÉG, ÉS VEDD FÜLEDBE, TE, FÖLD,
RENDÜLJENEK MEG A FÖLD ALAPJAI,
TELJÉK BE FÉLELEMMELEMMEL AZ ALVILÁG,
MERT A TEREMTŐ ISTEN TESTI ALAKOT VETT MAGÁRA,
S KI A TERMÉSZETET HATALMAS KÉZZEL MEGALKOTTA,
TESTI ALKOTÁSKÉNT JELENIK MEG.

Vannak helyzetek, amelyekből emberileg nem lehet jól kijönni. Akár bizonyos téren saját túl jó képességeink következtében, vagy pont ellenkezőleg, annak hiánya miatt; akár meggyőződésünk, hitünk miatt egy ellenséges környezetben. Van, amikor lehet lavírozni, ha lehetséges teljesíteni az „ezt meg kell tenni, és azt sem elhagyni” (Mt 23,23) elvet, ha lehetségesnek tartjuk a hitünkkel ellentétes ellenfelek gondolkodásának megváltoztatását vagy legalábbis a kölcsönös emberi tiszteleten alapuló békés egymás mellettélést. Az igazi bölcsesség abban áll, hogy felismerjük, meddig lehet a kompromisszumokban elmenni úgy, hogy lelkünk ne sérüljön, és mi az a pont, ahol határozottan vállalnunk kell az üldöztetést, akár a vértanúságot is hitünkért.

Szent Tivadar nagyvértanú a kisázsiai Efkhaita városából származott. Rendkívül nemes képességekkel felruházott és igen szép kinézetű férfi volt. Isten kegyelméből eljutott a keresztény igazságok megismerésére. Legendája szerint messze vidéken ismertté lett bátorsága, amikor kardjával megölt egy hatalmas kígyót, mely az Efkhaita melletti szakadékos hegyvidéken élt, sok embert és állatot elpusztítva terrorizálta a környék lakóit. Ő ezt a győzelmét is arra használta fel, hogy Krisztust dicsőítse az emberek között.

Hivatására nézve katona volt, Heraklea városában fokozatosan előrehaladt a rangban, és már fiatalon a város katonai parancsnokának (stratilatós) nevezték ki. Igazságosságáért és bátorságáért rajongtak érte katonái, ő pedig a katonai szolgálatot az evangélium hirdetésével kötötte össze az alárendelt pogányok között. Hite, melyet személyes keresztény élete is megerősített, sok embert fordított el a bálványok tiszteletétől, úgyhogy szinte egész Heraklea keresztény lett.

Ugyan a milánói ediktum 313-ban vallásszabadságot hirdetett a kereszténységnek, a birodalom keleti felén folytatódtek az üldözések. Licinius császár (312–324) gyűlölte a kereszténységet. Mivel fenyegetőnek érezte az új hit terjedését a pogányságra, különösen a kereszténységhez újonnan megtértek ellen indított ádáz üldözést. Ezek között volt Szent Teodor is, akinek híre eljutott a császárhoz.

STRATILATOS

(Hadvezér)

Szent Tivadar
nagyvértanú

(Február 8.)

Liciniust nyugtalanította, hogy az akkori fővárosához, Nikomédiához viszonylag közel, a pontuszi Heraklea már keresztény. Ezért levelet írt Tivadarnak, melyben kifejezte kívánságát, hogy a szent menjen a fővárosba, és áldozzon a pogány isteneknek.

Tivadar, aki tudatában volt a császár elszántságának, tisztán látta, hogy immár nem folytathatja eddigi életét mint hadvezér és keresztény. Ezért hosszas töprengés után cselhez folyamodott. Válaszlevelében azt kérte, hogy inkább Licinius jöjjön el hozzá Herakleába a legértékesebb bálványszobraival együtt, s így együtt mutassanak be áldozatot a nép előtt.

A császár megörült a levélnek, s olyan elvakult gyűlölet irányította tetteit, hogy megbízott Tivadar szavaiban, és nyolcezer katonával elindult Herakleába. A szent a Licinius érkezése előtti éjjel hosszan imádkozott, hogy terve, az Úr melletti tanúságtétel sikerüljön. Álmában hallotta Krisztus hangját, aki megerősítette őt, és megígérte, hogy mindig mellette lesz. A császár elégedetten dicsérte mind Tivadart, mind az áldozatbemutatásra kijelölt stadiont, és buzdította a hadvezért, hogy kezdjen is neki. A szent azt kérte, hogy magával vihesse a szobrokat, és először a saját házában mutasson be áldozatot, és majd visszatérve a nép előtt. Licinius beleegyezett, Tivadar azonban otthon darabokra törte az arany- és ezüstszobrokat, s azokat szétosztotta a szegényeknek. Amikor kevéssel később az egyik ezredes egy szegény kezében látta Aphrodité szobrának a fejét, jelentette rögtön a császárnak, aki mérhetetlen haragra lobbant.

Tivadar bátran állt elé, s megkérdezte: „Miért vagy dühös a bálványaid pusztulása miatt? Látod, hogy csak élettelen arany- és ezüstszobrok voltak. Ha igazi istenek lettek volna, tudtak volna magukon segíteni. Te élettelen szobrokat imádsz, én Krisztust, aki élni tud.”

Természetesen ezután Teodort kegyetlen kínzásoknak vetették alá. Több száz ütést mértek rá, vasveszszövel ütötték, testét éles szögekkel szurkálták, sebeit fáklyával égették, és megvakítva egy hétre étlen-szomjan börtönbe vetették. Csak az isteni kegyelem tartotta életben. Majd újra a császár elé hurcolták, ahol kitartott hite mellett. Végül keresztre feszítették, ott is folytatva az embertelen kínzásokat. Tivadar is eljutott ereje végéig, s már kérte Istentől a halálát.

Isten azonban nagy kegyelmében azt akarta, hogy Tivadar halála még a tiszta életénél is gyümölcsözőbb legyen. Éjjélkor az Úr angyala levette testét a keresztről, meggyógyította sebeit, és megerősítette őt: „Krisztus veled van! Be kell teljesítened vértanúságodat! Vár a neked készített győzelmi korona.” Reggel a császári katonák élve és épen találták őt. Az egész nép lelkesen vallotta Krisztust valóságos Istennek, ahogy az az újabb 300 katona is, akit a császár Tivadar kivégzésére küldött.

A szent gyógyulásának szemtanúja, a hatalmas tömeg a császár elleni lázadás határán volt. Azonban Tivadar nem akart elmenekülni a vértanúság alól, így önként feladta magát Liciniusnak, és megakadályozta, hogy fellázadjanak a kínzó ellen, ezekkel a szavakkal: „Kedveseim, álljatok meg! Az én Uram, Jézus Krisztus a kereszten függve visszatartotta az angyalokat, és nem engedte meg nekik, hogy bosszút álljanak az emberi nemen.”

A kivégzés előtt Tivadar így szólt szolgájához, Váruszhoz: „Jegyezd fel vértanúságomat és halálom napját, majd szülőföldemen, Efkhaitában temesd el a testem. Bármilyen is történjék, tartsd meg a Krisztusban való hitet.” Ezután nyakát a kard alá hajtotta, és lefejezéssel nyerte el a vértanúság koronáját. Ez 319. vagy 320. február 8-án történt.

**Szent Tivadar hadvezér vértanú
közbenjárására,
Istenünk, könyörülj rajtunk!**

Ma születik a Szűztől a minden teremtményt fenntartó Isten,
és emberként pólyába takarják a természete szerint testnélkülit.
Jászolban fekszik az Isten, aki egykor, kezdetben megszilárdította az eget.
Emlők tejével táplálkozik, ki a pusztában manna-t árasztott a népre.
Bölcsöket hív magához az Egyház jegyese.
Ajándékukat elfogadja a Szűznek Fia.
Leborulunk a te születésed előtt, Krisztus!
MUTASD MEG NEKÜNK A TE DICSŐSÉGES ISTENJELÉNÉSEDET IS!

TATAI ZOLTÁN

Szűz Mária istenanyasága

December 26-án, karácsony második napján görögkatolikus egyházunk az Istenszülő Szűz Mária istenanyaságáról emlékezik meg.

Az „Istenanya” elnevezés a görög Theotokosz (Istenszülő) szóból ered.

A „theotokosz” kifejezést az Efezusi Zsinaton 431-ben fogadták el. A zsinat Mária istenanyaságát nem újdonságként hirdette ki, csupán csak megvédte az eretnekek támadásaival szemben azt az igazságot, amelyet az Egyház kezdettől fogva vallott a kinyilatkoztatás alapján.

Theotokosz... A Szűzanya méltósága és minden kiváltsága talán ezzel a szóval érthető meg a legjobban, talán ez a szó az, amely a legkézzelvezetesebben kifejezi számunkra mindazt, hogy ki is valójában Mária. Alexander Schmemmann ortodox teológus szerint „ha a Szentírásból semmi mást nem tudnánk, csak azt, hogy Krisztusnak, az Istenembernek van egy édesanyja, és ezt Máriának hívják, ez az egyetlen kijelentés elég lenne ahhoz, hogy az egyház szeresse és tisztelje őt.”

Az Efezusi Zsinat Szűz Mária istenanyaságában Izaiás próféta jövendölésének beteljesedését látta, mely megjelenik Máté és Lukács evangélistánál is: Íme, a szűz méhében fogan és fiút szül, s Emmánuelnek fogják hívni (Iz 7,14).

Szent Máté evangélista elmondja, hogyan figyelmeztette az angyal Józsefet álmában: „József, Dávid fia, ne félj attól, hogy feleségül vedd Máriát, hiszen a Szentlélektől van áldott állapotban. Fiút fog szülni, akit te Jézusnak nevezel, mert ő szabadítja meg népét bűneitől. Mindez pedig azért történt – folytatja az evangélista –, hogy beteljesedjék, amit az Úr a próféta szavával mondott: »Íme, a szűz méhében fogan és fiút szül, és Emmánuelnek fogják hívni.« Ez azt jelenti: Velünk az Isten.” (Mt 1,20–24)

Szent Lukács evangélista elbeszéléséből egyértelműen látható, hogy az Istentől megígért Emmanuelt Szűz Mária foganta a Szentlélektől és szülte a világra. Az angyal ezt válaszolta Mária kérdésére: „A Szentlélek száll rád, és a Magasságbeli ereje megárnnyékozik téged; s ezért a Szentet, aki téled születik, Isten Fiának fogják hívni” (Lk 1,35). Más szóval Szűz Mária valóságilag Istenszülő, azaz Isten anyja.

Amikor Mária látogatóba érkezik rokonához, Erzsébethez, ő is a Szentlélektől megvilágosítva, Máriát az Úr anyjának, azaz Isten anyjának nevezi. „És történt, hogy amint Erzsébet meghallotta Mária köszöntését, felujjongott méhében a magzat, és Erzsébet eltelt Szentlélekkel. Hangosan felkiáltott: Áldott vagy te az asszonyok között, és áldott a te méhednek gyümölcse! De hogyan történhet velem az, hogy az én Uramnak anyja jön hozzám? Mert íme, amint fülemben felhangzott köszöntésed szava, felujjongott a magzat méhemben. És boldog, aki hitt, mert be fog teljesedni, amit az Úr mondott neki.” (Lk 1,41–43) Az utolsó mondat is nagyon fontos, hiszen Máriáról szól, aki hitt az angyal szavának, aki nem kételkedett, hanem alávetette magát az Isten akaratának.

Az Újszövetségben Szent Pál apostol említést tesz Szűz Mária istenanyaságáról. Azt mondja, hogy az Isten Fia „test” szerint Dávid nemzetségéből született.

A galatákhoz írt levelében (Gal 4,4) még erőteljesebben fejezi ki Szűz Mária istenanyaságát: „De mikor elérkezett az idők teljessége, Isten elküldte Fiát, ki asszonytól született.” Hangsúlyozza, hogy „asszonytól született”, ugyanis Isten számára semmi sem lehetetlen. Meg is teremthette volna, de az asszonyi születés azért szükségszerű, hogy Jézus egy legyen az emberek közül, mert így az emberek jobban be tudják őt fogadni. Szent Pál Isten Fián a szó szoros értelmében a Szentháromság második személyét, az Igét érti, s ez félreérthetetlenül kifejezi Szűz Mária istenanyaságát.

A Szentírás Szűz Mária istenanyaságát közvetve is kifejezi: nyolc alkalommal nevezi Máriát Jézus anyjának. Másrészt ugyanazt a Jézust Isten Fiának is hirdeti. Ebből egyértelműen lehet következtetni: Szűz Mária valóban az Isten anyja.

Mária szeretete kísérjen minket életünk minden napján!

Sík Sándor: Áldott az asszonyok között

Mentél, amerre húzódott az ösvény
Galileának napaszalta földjén.

És kivirágzott lépteid nyomán
A bokavérző Hegyes Tartomány.

A sziklák istenverte szurdokán
Tejarcú rózsát hajtott a bogáncs,

A kősziklából csorgó méz fakadt,
A ciszternákban élővíz patak.

S a porszemecskék, míg sarudra lestek,
Tücsök módjára muzsikálni kezdtek.

Karjaid összefonva kebleden
Mentél s mosolyogtál édesdeden.

Mérhetetlenül mély volt és komoly
És mondhatatlan édes e mosoly.

Mentél. Fölötted a hallgatag égbolt.
A csepp angyalok, mint a rendelés szólt,

Elkuperodtak a sziklák közébe
Ujjacskáikat ajakukra téve.

A titokzatos Hang is hallgatott,
A Lélek, aki megárnnyékozott,

És néma volt még Ő is, az Egyetlen,
A szíved alatt élő Érthetetlen.

Mentél, magad, és nem sejtette senki
A titkot, amely a mindent belengi.

Erzsébet sem, a meghitt asszonytestvér,
Még az sem, aki árva tűzhelyednél

Virrasztja jöttöd, az Elgyűrűzött:
Hogy áldott vagy az asszonyok között.

Pályázati felhívás

Egy felajánló pályázatot hirdet a „DUDÁS MIKLÓS PÜSPÖK (1939–1972) PÜSPÖKI TEVÉKENYSÉGE. A SZABADSÁGBÓL AZ ELYNOMATÁSBA” címmel a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola összes hallgatója (teológus, hittanár, kántor, levelezős), valamint görögkatolikus középiskolás diákok számára.

A pályaművek leadásának végső időpontja: **2019. június 15.**

A dolgozatokat tudományos igényességgel kell elkészíteni, és kinyomtatva, egy példányban kell beküldeni a Hittudományi Főiskola Tanulmányi Osztályára.

A pályaműveket szakmai zsűri fogja elbírálni. Az eredményhirdetés a tanévzárón történik.

A pályaművek díjazása:

- I. díj: 100.000,- Ft
- II. díj: 60.000,- Ft
- III. díj: 40.000,- Ft

A pályázat koordinálója:
Dr. Ivancsó István 42/597-605
ivancsoi@atanaz.hu

IVANCSÓ BAZIL

Karácsonyi rádióadás az űrből

ÖTVEN ÉVE NEM MINDENNAPI TÉVÉADÁSNAK VOLTAK TANÚI EMBEREK MILLIÓI A FÖLDÖN: AZ APOLLO-8 HOLD KÖRÜLI ÚTJÁT KÖVETHETTÉK NYOMON, S DECEMBER 24-ÉN A VILÁG TALÁN LEGMEGHATÓBB ÜZENETÉT HALLHATTÁK A VILÁGŰRBŐL. A HÁROM AMERIKAI ŰRHAJÓS BÁTTRAN TANÚSÁGOT TETT HITÉRŐL: A FÖLD LAKÓINAK A BIBLIÁBÓL OLVASTAK.

Indítás

Legénység

Az Űr 1968. éve nagyon fontos volt az űrversenyben az amerikaiak és a szovjetek között. A Szputnyik-1 felbocsátása (1957) és az első emberes űrrepülés (1961, Vosztok-1, Jurij Gagarin) óta a szovjetek voltak lépéselőnyben: mindent az amerikaiak előtt értek el. (Gagarin valós űrrepülését többen kétségbe vonják, ahogyan az Apollo-11 holdra szállását is, de cikkünkben most nem a vélemények ütköztetését, erősítését vagy cáfolását tartjuk fontosnak.) Az amerikaiak nagyon szerettek volna ezen fordítani, ezért Kennedy elnök 1961-ben célul tűzte ki, hogy az Amerikai Egyesült Államok még az évtized végéig embert juttasson a Holdra, megelőzve a szovjeteket.

Az Apollo-program mindjárt egy tragédiával indult: az Apollo-1 űrhajóban még a tesztek alatt, földi talajon rövidzárlat okozott tüzet, s mivel megnövelt mennyiségű oxigén volt az űrhajókabinban, azonnal minden elégett, az űrhajósok is. Mire sikerült kinyitni az ajtót, a legénység már nem élt. A programot ezért ember nélküli űrhajókkal folytatták, csak az Apollo-7 vitt magával űrhajósokat, akiknek az űrhajó tesztelése volt a feladata Föld körüli pályán. Ez a küldetés sikeres volt.

Az Apollo-7 sikere után következhetett a további lépés: a Saturn-V hordozórakéta teljesítményének (tolóerejének és gyorsulásának) tesztje, valamint az Apollo űrhajó kipróbálása a Hold körül. Sietni kellett, ugyanis a szovjetek terveiben is szerepelt a Holdhoz való mielőbbi eljutás: a Zond-program. Az amerikai kémek kiderítették, hogy a szovjetek 1968 decemberére irányozták elő a saját űrhajósaiknak a Hold megkerülését. A szovjet holdkomp fejlesztési késedelmek miatt azonban ez tolózott, és nyilvánvalóvá vált, hogy az amerikaiak előtt ott áll a kedvező lehetőség a szovjetek megelőzésére.

1968. december 21-én a kilövőállásról fel is bocsátották az Apollo-8 űrhajót, mely a legtöbb „elsőséget” besöpörő küldetés volt: először érték el emberek a második kozmikus űrsebességet, először álltak pályára egy másik égitest körül, és elsőként hagyták el ezt a pályát.

A legénység tagjai láthatták először saját személyükkel a Hold túlsó oldalát (mely a Földről a Hold kötött keringése miatt sosem látszik), és szintén ők látták először bolygóként a Földet. Az út során semmilyen komolyabb probléma nem lépett fel, így a küldetést teljes siker koronázta az amerikaiak számára. Több élő tévéadásra is sor került az űrhajóból, valamint elkészítették az első olyan fényképfelvételeket a Földről, amelyeken csak egy távoli bolygónak látszik.

Föld-felkelte, 1968. december 24.

„Innen nézve a Föld egy hatalmas oázis az űr végtelenjében”

– mondta James Lovell
parancsnokiegység-pilóta.

Számunkra azonban valami még e fantasztikus teljesítménynél is értékesebb volt a küldetés során: a legénység karácsonyi üzenete az űrből. William Alison Anders holdkomp-pilóta (holdkompot azonban a sietős küldetés miatt végül nem vittek), James Arthur Lovell parancsnokiegység-pilóta és Frank Frederick Borman parancsnok élő adásban olvasták fel a teremtéstörténet első verseit a Biblia első lapjáról. Miközben a kiválasztott részleteket olvasták, a Hold horizontján felkelt a Föld. William Anders így szólt: „**Ahogy kel föl a Föld, az Apollo-8 legénysége szeretne egy üzenetet küldeni minden embernek a Földön.**”

AZ ÜZENET ÍGY SZÓLT:

Kezdetben teremtette Isten az eget és a földet. A föld kietlen és pusztá volt, és sötétség volt a mély színén, de Isten lelke lebegett a vizek felett. Akkor ezt mondta Isten: Legyen világosság! És lett világosság. Látta Isten, hogy a világosság jó, elválasztotta tehát a világosságot a sötétségtől. És elnevezte Isten a világosságot nappalnak, a sötétséget pedig éjszakának nevezte. Így lett este, és lett reggel: első nap. Azután ezt mondta Isten: Legyen boltozat a vizek között, hogy elválassza egymástól a vizeket. Meg is alkotta Isten a boltozatot, s elválasztotta azokat a vizeket, amelyek a boltozat alatt voltak, azoktól, amelyek a boltozat felett voltak. Úgy is lett. Isten elnevezte a boltozatot égnek. Akkor este és reggel lett: a második nap. Azt mondta ezután Isten: Gyűljenek egy helyre a vizek, amelyek az ég alatt vannak, és tűnjék elő a száraz! Úgy is lett. Isten elnevezte a szárazat földnek, az egybegyűlt vizeket pedig tengernek. És látta Isten, hogy ez jó.

Szimuláció az űrközpontban

Okostelefonja segítségével olvassa be ezt a kódot, és hallgassa meg az eredeti üzenetet magyar felirattal! Ha nincs ilyen készüléke, írja be a YouTube keresőjébe: Apollo 8 karácsony.

A közvetítés záróakkordjaként Borman parancsnok búcsúzott el az addigi legnépesebb tévéközönségtől:

„És ezzel búcsúzik az Apollo-8 legénysége jó éjt, sok szerencsét, boldog karácsonyt és Isten áldását kívánva mindenkinek, mindenkinek a drága Földön.”

Ez a közvetítés elnyerte a művészeti és tudományos televíziós magasabb szakmai kitüntetését, az Emmy-díjat, amelyet a televíziós produkciók Oscar-díjának is szoktak nevezni.

A televízióadás végeztével az utolsó, tizedik keringés következett a Hold körül, majd az űrhajósok hazafelé vették útjukat. Karácsony napján ismét előadást sugároztak, majd felbontották ajándékaikat, amelyeket a feleségek készítettek számukra, és mindaddig tilos volt kinyitniuk. A karácsonyi menü pedig vákuumsomagolt valódi pulykahús (a vákuumsomagolás akkoriban a hadsereg legújabb és legkorszerűbb fejlesztése volt), töltelék és áfonyalekvár-volt az addigi íztelen űrhajóskoszt helyett, mellé három kis üveg brandyvel – utóbbiakat mégsem fogyasztották el az űrhajósok, tartva a negatív sajtóvisszhangtól. A leszállásra a Csendes-óceánon került sor december 27-én, a hajnali órákban. A legénység három tagja soha nem lépett a Holdra, a későbbi küldetések során sem (Lovell – a sikeres mentőakciónál híressé vált és megfilmesített – Apollo-13 küldetése során majdnem). Hitük azonban példaadó számunkra.

Manapság a Mars-expedíció korábban elérhetetlen és megvalósíthatatlan sci-fi témája egyre inkább kézközbe kerül. S a mai fejlett világnak sikerült a politikai korrektség jegyében eljutnia a teljes vállátalansáig és a keresztény hit megtagadásáig, illetőleg nyilvánosan fel nem vállalásáig. Vajon a Marsra lépő emberektől (ha ugyan lesznek ilyenek) is megtapasztalhatjuk a hit kincsét?

„De amikor eljön az Emberfia, gondoljátok, talál hitet a földön?”

(Lk 18,8)

FÜLÖP METROPOLITA

Az Eucharisztia tisztelete a magyar görögkatolikus egyházban

Az Eucharisztia teológiája és a hozzá kapcsolódó lelkiség terén nincs lényegi különbség a görögkatolikus és az ortodox egyházak között. Nem lehet elkülöníteni az ortodox egyházi lelkiséget és teológiát attól, amit mi a katolikus egyházon belül keleti rítusúként megélünk. Ha korábban voltak is jelentősebb különbségek ebben, ma már erőteljes törekvés van arra, hogy ezek a valós vagy látszólagos különbségek minél jobban feloldódjanak. Ezen a téren világosan fogalmazott az azóta szentté avatott II. János Pál pápa az Orientale Lumen kezdetű pápai buzdításában:

„Mivel valóban hisszük, hogy a keleti egyházak tiszteletreméltó és ősi hagyománya Krisztus Egyháza örökségének szerves részét alkotja, a katolikusok első feladata ennek a megismerése, hogy ez mindenki számára lehetséges módon táplálja és vigye előre az egység folyamatát. Keleti katolikus testvéreink tudatában vannak annak, hogy az ortodox testvérekkel együtt élő hordozói ennek a hagyománynak.”

A két évvel később megjelent Liturgikus Instrukció pedig ugyanebben a szellemben eleveníti föl azt, amit már a II. Vatikáni Zsinat keleti egyházakról szóló konstitúciója is megfogalmazott, hogy ha a keleti katolikus egyházak az eredeti hagyományaiktól a „korviszonyok vagy személyi körülmények miatt eltértek volna, vissza kell térniük ősi hagyományaikhoz”. Egyébként ugyanez a gondolat már jóval hamarabb megjelent a lengyel pápa tanításában, akinek minden bizonnyal korábbi egyházi szolgálata során is volt kapcsolata a görögkatolikus egyházzal. A hagyományokhoz való hűségben – fejezte ki egyik homíliájában – „az Apostoli Szentszék szilárd álláspontjának jelképét látja, amely mellett nyomatékosan kitarthat a Zsinat, amikor azt kérte az ugyanezen Szent-

székkel közösségben levő keleti egyházaktól, hogy legyen bátorságuk újra fölfedezni önazonosságuk hiteles hagyományait, és ahol szükséges, állítsák helyre az eredeti tiszta állapotot.”

Az említett Instrukció magyarázatot is ad arra, hogy miért kell kerülni az egyébként önmagában értékes, de más rítusból átvett ájtatossági gyakorlatokat. Így fogalmaz: „A keleti katolikus egyházak [...] számos olyan ájtatosságot vettek át, amely csak a latin egyház sajátja, s nem képezi részét a keleti istentisztelet hagyományos rendjének. Nem helyes, ha a hívek lelki életét képező áhítatgyakorlatok eltávolítják őket az egyházuk saját örökségétől. Ha ettől függetlenül fejlődnek, ebből könnyen »párhuzamos« lelkiségi formák születhetnek. A sajátjogú egyházak felsőbb hatóságainak a feladata, hogy segítsék a hívek hiteles misztagógikus nevelését.”

Ennek szemléltetésére jó példa a szentségimádás ájtatossága. Jóllehet, a Rómával egyesült keleti egyházakban kezdetől fogva megvolt az igény a saját hagyományok hűséges megtartására, az évszázadok során mégis a római katolikusokkal való közös élet, a latin szemináriumokban való közös papképzés eredményeképpen egyre vonzóbbnak tűnt – egyéb ájtatosságok mellett – a szentségimádás, amely ennek eredményeképpen a görögkatolikus egyházakban is elterjedt, így nálunk, Magyarországon is. Mégis figyelemreméltó, hogy hogyan. Mindjárt az első különbség és ebből fakadó nehézség abban áll, hogy a keleti litur-

giában az Eucharisziához kovászos kenyeret használunk. Míg a római katolikusoknál már évszázadok óta használják a monstranciában jól elhelyezhető szent ostyát, addig a keletiek Szent Kenyere erre szinte teljesen alkalmatlan. Voltak ugyan próbálkozások, hogy készüljön olyan szentségtartó, amelybe a négyzet alakú szárított kenyeret helyezzük, de talán éppen azért nem terjedt el ez széles körben, mert érezhető volt ennek visszássága. Ez a célirányos szárítás méltatlannak tűnik az Élet Kenyeréhez. Az említett nehézség miatt a görögkatolikus templomokban egyszerűen a megmaradt Eucharisziát tartalmazó kelyhet helyezték ki az oltárra, hogy az előtt imádkozzanak. Viszont az imádság is inkább hasonlított bármely más, énekelt szertartáshoz, mint a rómaiaknál ismert elmélkedéshez. Ezt az énekelt szertartást a jezsuita szerzetesek állították össze, és a bazilita atyák terjesztették nagy buzgósággal, mert a keleti rítusú embernek valahogy nem esett jól más, mint az ének. Ha csendes imáról van szó, annak sokkal inkább a Jézus-ima felel meg,

amely bizony jelentősen háttérbe is szorult a latin szertartások terjedésével. Hála Istennek, napjainkban ennek újjáéledését éljük, így még inkább érthető, hogy a szentségimádás görögkatolikus templomainkban már csak nyomokban található meg, alig néhány helyen.

Mintha a keleti lelkiség ösztönszerűen vonzódna ahhoz, amit a Szent Liturgiáról szóló zsinati konstitúció tanít: „A keresztény nép áhitatgyakorlatainak alkalmazkodniuk kell a liturgiához, mintegy abból fakadjanak, és arra készítsék fel a népet; a Liturgia ugyanis természeténél fogva messze fölötte áll valamennyinek.”

Mindezek alapján megérthetjük, hogy félrevezető volna a saját magyar görögkatolikus lelkiségi és liturgikus gyakorlatunkat az ortodox egyház hagyományaitól függetlenül értelmezni. Annál is inkább, mivel már a legelső uniós törekvések idején megjelent az az alulról, tehát a hívek és papság köréből ugyanúgy megfogalmazódó szándék, hogy a római Szentszékekkel való egyesülés ne érintse a keleti egyházi hagyományokat, azokat a Katolikus Egyházzal egységre lépő keletiek maradéktalanul megőrizhessék. Ez a történelmi tény hitelesen fejezi ki azt az igényt, hogy a Római Katolikus Egyházzal való egyesülés nem csorbíthatja, nem módosíthatja a keleti egyház rítusát. A rítus nem csupán a szertartást foglalja magában, hanem átfogó élet- és gondolkodásmódot jelent.

A görögkatolikus gyakorlatot megismerve világossá válik, mennyire erős és mélyen gyökerező a keleti egyházban is az Eucharisztia minden mást felülmúló tisztelete. Sokat elárul erről például az az előírás, hogy azokat az edényeket, amelyek érintették a szentséget, csak fölszentelt személy, diakónus vagy pap foghatja kézbe, más nem. S ez a nagy fokú tisztelet azokra a tárgyakra is kivetül, amelyek előkészítik a szentséget. Ezt láthatjuk a Szent Liturgia elején végzett proszkomídiában, ahol előkészítjük azt a kenyeret, melyet majd nagy ünnepélyességgel az oltárra viszünk, hogy abból legyen az Eucharisztia. Egyszerű búzakenyérről

van szó, amelynek viszont már az elkészítése is imádságokkal tűzdelte szertartásszerű cselekmény. Például nem keveredhetnek az egyéb konyhai dolgok közé azok az eszközök, amelyekkel ezt a kenyeret, az ún. proszforát készítik. A gondosan elkészített kenyérből aztán a proszkomídiá során a pap az előírt imádságok kíséretében vágja ki és helyezi a diszkoszra azt a részt, amelyet Baránynak nevezünk. Ebből részesülnek az áldozók. A proszfora megmaradt részei pedig, amelyeket nem teszünk föl a diszkoszra, szentelménynek tekintendők, nem történhet velük méltatlan dolog, nem szabad szemétkébe dobni. Tehát pusztán annak a kenyérnek a maradékát, amelyből az Eucharisziára szánt kenyeret kivágjuk, ennyire nagy tisztelet veszi körül! Sok helyen ezt a ministránsok fogyasztják el, illetve a pap vagy diakónus részesül belőle, hogy az Eucharisztia vétele után ez legyen az első, amely ételként a szájába kerül. Ugyanilyen okból szoktuk a híveknek is kioszta-

ni ezt a megmaradt kenyeret a Szent Liturgia végén. Talán még csak kevés helyen állandó gyakorlat, de szépen terjed annak a szokása is, hogy nemcsak lítiás ünnepeken osztunk proszforát, hanem minden Szent Liturgia végén keresztcsokolás mellett kiosztjuk a híveknek ezt a megszentelődött kenyeret.

Érdeemes megvizsgálunk azt a szertartást, amely talán leginkább párhuzamba állítható a római katolikusoknál kialakult szentségimádás gyakorlatával. Ebben ugyanis – kicsit a latin szokáshoz hasonlóan – a korábban konszokrált és későbbi alkalomra félretett szentséggel találkozunk. Igaz, nemcsak hódolat céljából, hanem kifejezetten azért, hogy a hódolás után magunkhoz is vegyük azt. Arról a bűnbánati szertartásról van szó, amelyet egyházunk az ún. aliturgikus napokon végez. A húsvétot megelőző szent negyven nap hétköznapjain ugyanis általában nem végzünk Szent Liturgiát, csak szombaton és vasárnap. Ezekre a napokra más imádságokat éneklünk, sok böjti imával gazdagítva, de szerdán és pénteken olyan szertartásokon vehetünk részt, amelyeknek végén megáldozhatunk. Ehhez a szentséget a megelőző vasárnap teszi félre a pap és helyezi el az oltáron, s az Előszenteltek Liturgiáján számtalan hódolással övezve veszi elő, és részesíti belőle a szentál-

dozáshoz járulókat. A teljesebb nevén „Előre megszentelt áldozatok Liturgiája” név is arra utal, hogy itt már egy korábban megszentelt, vagyis konsekrált oltárkenyérről és borról, Krisztus Testéről és Vérééről van szó. Az Eucharisztia nagy fokú tisztelete még erőteljesebben megmutatkozik ezen a szertartáson, például még többször van tömjénezés előírva. Minden alkalommal, amikor a pap előveszi a szentséget, előtte hódolásokot végez, és többször is megtömjénezi ezeket az előre megszentelt adományokat.

Két körmenetet tartunk vele. Az egyik rejtett, amikor a pap a szentségházból kivieszi az Eucharisziát, és zárt királyi ajtó és függöny mögött átvieszi az előkészületi asztalhoz, hogy ott a részesüléshez előkészítse. Ezt megelőzi három tömjénezés: egyszer, amikor az oltár közepén szétnyitott antimenzionra helyezi a pap, utána háromszor az egész oltárt körülömjénezi, majd az átvitelkor folyamatos tömjénezéssel kíséri az asszisztencia az előkészületi asztalig. Ez tehát zárt királyi ajtó mögött történik, ezalatt a templomhajóban zsoltárolvasás folyik, tehát a hívek elvileg ebből semmit nem látnak. Nem is nekik szól, nem a látványosságot keressük vele, hanem a lehető legnagyobb hódolatunkat próbáljuk ezzel is kifejezni. Az előkészületi asztalnál végzett rövid cselekmény nem keverendő össze a proskomidiával, bár vannak hasonló mozdulatok, például a bor kehelybe öntése, de ezek alatt a pap nem mond semmilyen más imát, csak minden egyes mozdulathoz azt ismétli: Uram, irgalmazz! Ezzel fejezi ki a szertartás, hogy itt nem közönséges élő kenyérről történik az előkészület, hanem ez már előre megszentelt áldozat. Itt marad a szentség egészen a nagybemenetig, s az addig tartó részben folyamatosan úgy kezeljük ezt az asztalkát, mint egy oltárt, soha nem lehet elmenni mellette metánia, azaz meghajlás nélkül.

Mielőtt díszes menetben, most már a templomhajón keresztül a királyi ajtón át újra visszahoznánk a szentséget az oltárra, még sok metániát végzünk, énekelt ima közben a pap és a hívek is több alkalommal a földre borulnak. Igaz, ez ekkor inkább a mély bűnbánat kifejezője, mégis szorososan az Eucharisziához köthető, hiszen az egész szertartás arra épül föl, abban csúcsoad ki, hogy bár nincsen eucharisztikus Szent Liturgia, mégis ebben a bűnbánati szertartásban részesülhetünk az élő Kenyérben, az Eucharisziában.

Hosszadalmas lenne tovább részletezni e gyönyörű böjti szertartásunkat, amire nincs mód e rövid írásban. E néhány elem fölillantása mégis hozzásegíthet, hogy megértsük: a keleti egyház – ha nem is a latin rítusban ismert szentségimádást alkalmazza – nagyon fontosnak tartja, hogy a lehető legodaadóbb módon fejezze ki ezt a minden mást felülmúló hódolatot az Eucharisztia iránt. S miközben megtartja annak alapvető lényegét – vagyis hogy az táplálékul szolgáló, „mennyből alászálló élő kenyér” –, megtalálja a módját ennek az egyedül Istennek kijáró hódolatnak.

A Magyar Görögkatolikus Metropólia sok más lelki törekvése mellett egyik jól megfogalmazható célkitűzése a 2020-ban rendezendő Eucharisztikus Kongresszussal kapcsolatban, hogy erre a jeles eszten-

dőre elérjük híveink nagyobb buzgótságát az Eucharisztia iránt, mely főként abban fejeződik ki, hogy minden megkeresztelt hívünk számára természetessé válik – hacsak valami súlyos ok ebben nem gátolja – az Eucharisztikus Liturgián való részesedés, vagyis a minden Szent Liturgián való megáldozás. Ebben Nagy Szent Bazil tanítása vezet bennünket, aki szerint Krisztus Szent Testében és Vérében részesülni az Úr szavai szerint jó és hasznos dolog, s nem vonható kétségbe, hogy a gyakori áldozás megsokszorozott életet jelent. E gyakorlat előmozdítása érdekében sokat kell még alakítanunk a hívek eucharisztikus felfogásán, kezdve a kisdetek áldoztatásától a rendszeres szentgyónáson át a minden Szent Liturgián való megáldozásig.

KRISZTUS NEKÜNK NYÚJTJA ÖNMAGÁT

A karácsonyi királyi imaórák

AMIKOR A KIRÁLYI IMAÓRÁKAT IMÁDKOZZUK, NAGYON MÉLY TARTALMÚ ÉS SOKATMONDÓ SZERTARTÁST VÉGZÜNK. A BIZÁNCI CSÁSZÁR IS RÉSZT VETT RAJTA, INNEN KAPTA AZ ELNEVEZÉSÉT IS.

IVANCSÓ ISTVÁN

Bizánci szertartású egyházunkban az imaórák a pap zsolozsmájához tartoznak, gyökerei az ószövetségbe nyúlnak vissza. A keresztény egyház imádsággal szenteli meg a nap különböző szakait. Az apostolok átvették az ószövetségi hagyományt, majd később kialakult az imaórák mai rendszere: az első, a harmadik, a hatodik és a kilencedik imaóra. Ezeknek rendes végzési ideje 7, 9, 12 és 16 óra. Évente három alkalommal ünnepélyesen végezzük az imaórákat: karácsony és vízkereszt előestéjén, valamint nagypénteken.

A karácsonyi királyi imaórák is ünnepesebbek a szokásosnál. Részben nyitott királyi ajtók mellett végezzük. Ez jelzi, hogy Krisztusnak az égből a földre való érkezésével megnyílt az út az ember előtt is, hogy a földről eljuthasson az égbe. Az Evangéliumos könyvet kihelyezzük az ambónra, azt jelképezvén, hogy Krisztus minden ember előtt felragyog. A három zsolttár közül kettő mindig kifejezetten az ünnepnek szól. Az imaórák zsolttárai után ünnepi hangulatú tropárokat éneklünk, majd ószö-

vetségi (prófétai) olvasmány következik, s utána a beteljesedésről szóló apostoli és evangéliumi szakasz.

Az első imaórában a 44. (messiási) zsolttár emelkedik ki. Isten mindenkifölött kente fel a Megváltót, hogy uralma örökké megmaradjon. Az apostoli szakasz idézi a zsolttár gondolatait, s elmondja, hogy Isten a végső időkben is saját Fia által szólott hozzánk. Mikeás próféta szövege pedig megjövendöli a Megváltó születésének helyét.

A harmadik imaórában a 86. zsolttár arról szól, hogy Isten városa, Jeruzsálem, egykor minden nemzet számára a vallási egység központja lesz. Ennek beteljesedését mondja el az apostoli szakasz: a Jézus Krisztusban való hit által mindnyájan egyek vagyunk. Az ószövetségi olvasmány Báruk könyvéből való: Isten először a bölcsességét adta át az embereknek, aztán megjelent közöttük és velük társalkodott. A költői sztihirák szinte szó szerint ismételtetik ezt.

A hatodik imaóra zsolttárai is tartalmaznak jövendöléseket. A 71. zsolttárban egy nagy királyról van szó, akinek Isten átadja a kormányzás jogát. Ő ezt úgy fogja

gyakorolni, hogy az igazság kivirágzik, a szegények megszabadulnak a jogtalanságtól, és bőség lesz a földön. Ehhez kapcsolódik az apostoli szakasz az örökké megmaradó Istenről. A sztihirák tovább fejtegetik ezeket a gondolatokat. A 131. zsolttárban Isten Dávidnak tett esküjéről van szó. Ehhez az ószövetségi olvasmány (Izajás) fő gondolata társul: Isten maga ad Dávidnak jelet: a méhében fogadó és fiút szülő Szüzet. A gyermek neve Emmánuel, velünk az Isten.

A kilencedik imaórában a 109. zsolttár a Messiás-királyról szól, akinek Isten átad minden hatalmat, akit a hajnali csillag előtt szült, és aki Melkizedek rendje szerinti főpap. Izajás jövendölése veszi fel újra a gondolatot: megszületett a Szűztől a csodálatos Gyermeke, akinek a vállán ott van a fejedelemség. Ő az erős, az Isten, aki Dávid trónján ül. A 110. zsolttár Isten nagy tetteiről szól. A legfontosabb: „Váltságot küld az Úr az ő népének.” Az apostoli szakasz a Megváltó emberi természetéről szóló tanítást hangsúlyozza. A sztihirák közül különösen az utolsó beszél erről.

Mind a négy imaórához tartozik evangéliumi szakasz, természetesen ezek a Megváltó születése körüli eseményekről szólnak. Az elsőben még csak az előzményeket halljuk: József megdöbbenését Mária áldott állapotán, majd azt, hogy az angyal megnyugtatja. A második elbeszéli Jézus születését: a császári parancstól kezdve a pásztorok megérkezéséig. A harmadik arról tudósít, hogy az idegenek is eljönnek Jézus imáadására: a három napkeleti bölcs, akiknek ajándékai egyaránt szólnak az Istennek és az embernek. A negyedik pedig a betlehemi gyermekgyilkosságot beszéli el, s hogy Jézus utána Názáretbe került.

Aki részt vesz a karácsonyi imaórákon, mindezt mélyebben és részletesebben átélheti. Megéri a fáradságot, hogy még teljesebb ünnepünk legyen.

„Abban az időben eljött Jézus a galileai Názáretből, és megkeresztelkedett Jánosnál a Jordánban. Amint feljött a vízből, látta, hogy megnyílik az ég, és a Lélek galamb képében rászállt. A mennyből pedig ez a szózat hangzott: *Te vagy az én szeretett fiam, benned telik kedvem.*”

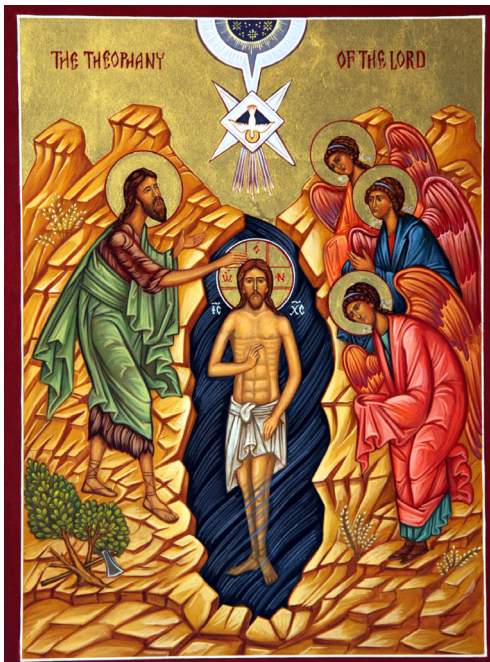
(Mk 1,9–11)

Az ünnepnek kettős jelentősége van: egyrészt Krisztus keresztelésekor nyilvánult meg a teljes Szentháromság, mégpedig nemcsak lelki módon, hanem érzékszervekkel is felfoghatóan. „A Jordánban való keresztelkedésedkor, Urunk, kijelentetted nekünk a Szentháromság imádtatása, mert az Atyának szózata bizonyosságot tőn róla, kedves Fiának nevezvén téged, a Szentlélek pedig galamb képében megerősíté a szózat csálhatatlanságát...” – énekeljük az ünnepi tropárban. Krisztus isteni mivolta ezzel vezeti be a keresztiséget.

Vízkereszt ikonjának felső részén egy sötét, de sugarakkal áttört félkör látható, mely a megnyíló eget jelképezi. Ebből indul ki a széles fénysugár, közepén a galamb képében megjelenő Szentlélekkel. A folyóparti sziklák úgy záródnak Krisztus alakja mögött, mintha valami barlangban lenne az Úr. Emlékeztet ez a sír sziklabarlangjára, hiszen amint az apostol mondja: „Vele temettek el a keresztiségben, vele is támadok fel az Isten erejébe vetett hit által” (Kol 2,12). Az Úr jobbával megáldja a Jordán vizét, jelezve ezzel, hogy a víz ezentúl nem a halál, hanem az újjászületés helye lesz: „Krisztus megszentelést hoz a vizekre, és azt a lelkek megtisztítójává teszi” (utrenyei sztíhira). A régi ikonokon – liturgikus énekeinknek megfelelően – Krisztust ruhátlanul ábrázolják. Ez a ruhátlanság is beletartozik isteni „kiürítésébe”, Isten megalázkodásába, és ezáltal a megváltás művébe. Krisztus meztelenségével öltözteti fel a bűn által meztelenné vált embert: „Jöjjetek azért, Ádám meztelen ivadékai mindnyájan, öltösk magunkra Őt” (ikosz).

Az ikon jobb oldalán szolgáló angyalokat látunk, akik kendőt tartanak kezükben. Jelentheti ez a vízből feljövő Krisztus számára előkészített ruhát, de lehet a tisztelet jele is: az Úr mellett letakart kézzel szolgálnak az angyalok.

Az ünnep görög neve – *epiphania* – megjelenést, kinyilvánítást jelent. Megjelent a Szentháromság, és megnyilvánult Jézus isteni mivolta. Van azonban az ünnepnek egy másik neve is: vízkereszt. Ez az elnevezés figyelemreméltó. Sehol a világon nem nevezik így az ünnepet, csak Magyarországon. Radó Polikárp, a neves liturgiátörténész írja *Az egyházi év* című munkájában: „A bizánci liturgiában a nagy vízszentelés ezen a napon van. A Jordánban való keresztelkedés emlékére

BACSÓKA PÁL

ÚRJELENÉS – vízkereszt ünnepe

folyóvizet szentelnek meg, a keresztet, Krisztus jelképét a vízbe bocsátják.” Hogy mennyire megvolt nálunk, középkorunk hajnalán, a latin kereszténység kétségtelen uralma mellett a bizánci hatás is, ezt mutatja a 11. század végén Győrött írt, úgynevezett Hartwick-legenda. Ebben ugyanis epifánia napján megtaláljuk a „vízszentelést a görögök módja szerint”. Csak töredékesen ismert középkori magyar–római liturgiánk nyilván megtartotta ezt a szokást, ezt onnan láthatjuk, hogy az ünnep legnépszerűbb magyar neve, a vízkereszt is erre utal. Semmi más ez, mint a görög *hagiasmos* szónak ósláv közvetítéssel való magyarosítása, ósláv nyelven ugyanis *vodoszviyatye*, azaz vízszentelés, magyarosan a víz megkeresztelése, azaz megszentelése. Magyar kódexekben túlnyomóan ezt a nevet találjuk *wyzkerezst* formában.

A megszentelt folyó vizével elindultak házat szentelni. Ez a szokás leginkább Dél- és Kelet-Magyarországon maradt meg, noha II. József koráig az egész országban szokás volt. Bálint Sándor idézi Bod Péter szavait, aki 1757-ben Pozsonyban így ír: „Ezen a vízkereszt napján, még mikor legelsőbb keresztényekké lettek a magyarok s elegendesek voltak a pogányokkal, úgy rendelték a magyar fejedelmek, hogy a pap minden ember házához elmenjen a keresztel, valami áldást mondjon, s akkor kitanulja, ki a keresztény.”

Századunkban a karácsony kissé elhalványította vízkereszt ünnepének fényét, de ne felejtjük liturgánk figyelmeztetését: „**Fényes volt ugyan az elmúlt ünnep, de dicsőségesebb a mai nap...**” Karácsonykor az Isten Fiának emberi születését ünnepeljük, vízkeresztkor az ő isteni megjelenését.

(Megjelent a Görögkatolikus Szemle 1991. januári számában)

EMBER

MIT HOZZUNK NEKED, KRISZTUS ISTENÜNK, AMIÉRT MEGJELENTÉL
A FÖLDÖN, MINT EMBER, ÉRETTÜNK, MERT
MINDEN TEREMTMÉNYED HÁLÁT AJÁNLI FEL NÉKED:
AZ ANGYALOK AZ ÉNEKET, AZ ÉG CSILLAGOT, A BÖLCSEK
AJÁNDÉKOKAT, A PÁSZTOROK CSODÁLATOT, A FÖLD BARLANGOT,
A PUSZTA A JÁSZLAT, MI PEDIG A SZŰZANYÁT. ÖRÖKKÉVALÓ
ISTENÜNK, KÖNYÖRÜLJ RAJTUNK!

KÁPLAR ÁRON

AMERIKÁBAN JÁRTAM...

Mindig is vágytam arra, hogy utazzak, felfedezzek távoli és különleges helyeket. A gimnáziumi évek alatt többször merült fel bennem, hogy egyetemi tanulmányaim megkezdése előtt egy kis kitekintést tegyek – lehetőleg külföldre. A Pannonhalmi Bencés Gimnázium végzős diákjaként számos határon túli intézménybe szóló utazást pályázhattam meg. Ezek közül egyik az amerikai egyesült államokbeli Saint Vincent Archabbey (Főapátság) által fenntartott főiskolába szolt. Mint-hogy ez jó lehetőségnek bizonyult, hogy egy nagyobb szeletet lássak a világból, elhatároztam, hogy belevágok. Nagy örömmre egy volt osztálytársammal minket választottak ki az útra, s az előkészületek elvégzése után 2013 szeptemberében elutaztunk Pennsylvania állam egy kis városába, Latrobe-ba.

TRengeteg izgalom volt bennem az ottléttel kapcsolatban. Vajon olyan gazdag ott mindenki, mint ahogyan azt sokan elképzelik? A híres „amerikai álom” valóban annyira álomszerű? A gyümölcsök tényleg ízletlenek? Ehhez hasonló kérdések fogalmazódtak meg bennem, melyek közül az egyikre hamar választ kaptam: a megérkezőkor meleg fogadtatás várt, az asztalomon egy előre csomagolt gyümölcsösdoboz feküdt. A hosszú út után élvezettel haraptam bele egy barackba – valóban nagyon ízletlen volt.

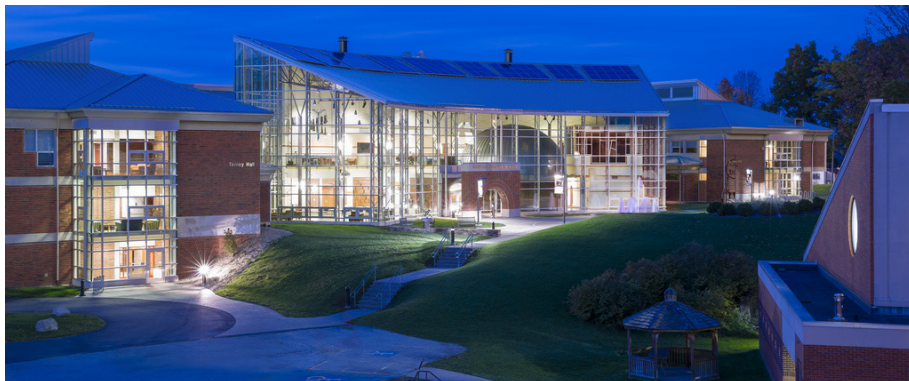
A mindennapokat az apátság körül és a főiskola diákjai körében töltöttük. A szerzetesek közül a legtöbben tudták, kik vagyunk, hiszen az előző években rendszeresen utaztak oda pannonhalmi diákok egy évre. Sokan mosolylyal fogadták ottlétünket, elvittek moziba vagy kertészkedtünk velük. Szerencsénkre be is mutattak néhány hallgatónak, ezzel segítve a beilleszkedést. Persze nem ment minden simán, mert nem a diákokkal laktunk, hanem az apátságban kaptunk vendégszobát, és nem tudtunk minden órára bejárni, ezért mindennapos feladat volt megszólítani fiatalokat, barátkozni, programokat keresni: közeledni a helyiekhez. Hamar rá kellett döbbernünk, hogy az amerikaiak egész máshogy működnek szociálisan, mint amit mi tapasztaltunk Magyarországon. Általánosan is elmondható, nemcsak a bencés, hanem a diákok körében is: érdeklődők voltak. Szívesen beszélgettek velünk, mosolygósak voltak. Néha szinte sztárnak számítottunk, mert Európából jöttünk. Először nem is értettük, hogy miért ér fülleg legtöbbjük szája minden egyes alkalommal, amikor találkoznak velünk, és miért kérdezik meg, hogy vagyunk. Milyen kedvesek – gondoltuk. Ott az a szokás, hogy ha valaki köszön, akkor az nem csak egy egyszerű „jó napot!”, hanem megkérdezi, hogy

vagy. Erre a válasz szabályszerűen a „köszönöm jól! És te?” Erre pedig megint csak kötelezően a jól, fantasztikusan, kiválóan lehet a válasz. Eleinte lenyűgözött, hogy milyen vidám nép az amerikai, mindenki kedves, érdeklődő. De szembesültünk azzal, hogy ez csak a látszat, valójában egyáltalán nem érdekli őket (persze lehetnek kivételek, de nem ez az általános), hogy ténylegesen hogy érzi magát a másik. Illik megkérdezni, hogy ki hogy van, de ott vége is a beszélgetésnek. (Ha folytatják, és kiderül, hogy valaki nagyon rosszul van, akkor is illik a „köszönöm jól”-nak elhangzani.) Volt is egy-két vicces élményem, amikor köszöntem a folyosón egy atyának, ő visszaköszönt, s mosolyogva megkérdezte, hogy vagyok. Lelkesen el akartam kezdeni mesélni neki, de ő meg sem állt, csak továbbment. Az ebédelőben egy enni készülő lányt szólítottam meg – akivel már találkoztam előtte –, hogy beszédbe elegyedjünk, barátkozzunk, leüljek hozzá az asztalhoz, de ott sem jutottam tovább a semleges „köszönöm, jól vagyok”-nál. Hiába köszöntem, álltam meg és kérdeztem, hogy mi újság, ő ezt mindennapi köszönésnek vette: nagy mosollyal visszaköszönt, megkérdezte, hogy érzem magam, de választ nem várt, még csak meg sem állt, hanem ment tovább. Rá kellett döbbernünk, hogy nem is annyira egyszerű beszélgetést kezdeményezni. Az a bizonyos nyitottság sokszor épp arra volt tökéletes eszköz, hogy a felszínen tartsa a kommunikációt, s ne beszéljünk komolyabban semmiről (tisztelt természetesen a kivételnek).

Az ebédelő is a megszokottól eltérő volt. A rendszer az volt, hogy be kellett fizetni körülbelül ezeröttszáz forintnak megfelelő összeget, s amíg bent voltunk, korlátlan mennyiséget fogyaszthattunk bármiből. Az ebédelő oldalainak nagy része valamilyen ételes pultból

állt: hamburger, hot-dog, sült krumpli, szendvicsek, hatalmas salátaválaszték, gabonapehely, üdítők, pizza és még sorolhatnám. Minden megtalálható volt, amit csak el tudtunk képzelni, legnagyobb bánatomra azonban levest szinte egyáltalán nem esznek. Sok időt töltöttünk a menzán, hiszen az egyik legjobb barátkozási lehetőség volt számunkra, mindig mással ettünk, órákat töltöttünk el azzal, hogy egyik asztaltársaságtól a másikhoz csapódtunk (be kell ismernem: a magyar gimnáziumi menük után a korlátlan hamburger is csábító volt a barátkozás mellett). Megdöbbentő volt számunkra az, hogyan viszonyultak a pazarláshoz. Vagyis hogy pontosabban fogalmazzak: nem tudták, mi a pazarlás. Ez nem úgy értendő, hogy nem pazaroltak, hanem hogy nem tudatosul bennük, hogy azt csinálják. Egyik kedves barátunkkal ettünk, aki nem ette meg a salátájának a végét, a tányérja aljáról egy réteg érintetlen jégسالáta landolt a kukában. Megkérdeztük, hogy miért dobja ki. Azt mondta, hogy mert nem szereti. Nem értettük, hogy akkor miért szedett, ha nem is szereti?! Ő pedig értetlenkedve magyarázta, hogy annyira furcsán néz ki, ha nincs a tányér alján semmi. Gyakorlatilag díszítésből rendszeresen dobta

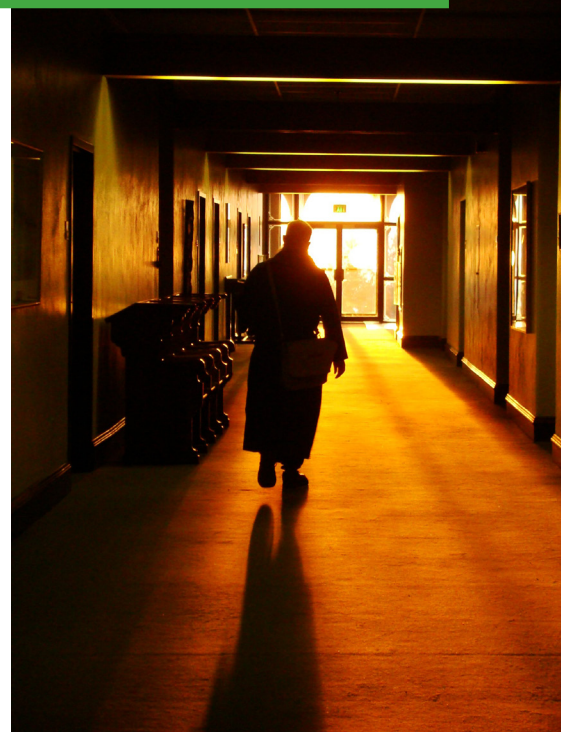

ki a salátát. Egy másik barátunk két ugyanolyan muffint tett a tányérjára, és mind a két tőnek a felét ette meg. Amikor kerek szemekkel néztünk rá, hogy mit csinál, azt láttuk, hogy ő maga is elgondolkodik, mintha akkor jött volna rá, hogy valójában kidobja az ételt, másnak meg nem jut. Több hasonló élményünk volt még, és mindig azt tapasztaltuk, hogy sosem gondolták igazán végig, hogy milyen pazarló világban élnek. Hasonló volt az elektromos árammal is. Minden épületben folyamatosan égtek a villanyok, ment a tévé. A nagy és üres társalgó hajnali egykor is ki volt világítva, nyáron annyira hűvös volt a folyamatosan üzemelő klíma miatt, hogy sokszor gyakorlatilag fáztunk. Megszokott, hogy a tizenkilenc éves diákoknak saját autójuk van, sokszor nem is kicsi (az amerikai autók híresek a fogyasztásukról...), és sokszor bánnak nagyon pazarlóan az üzemanyaggal. Sok ilyen kis apróságon éreztük azt, hogy lassan már túl nagy a jólét – vagy csak nem tudják alázattal kezelni.

Érdekes volt ugyanakkor számunkra, hogy amennyire nem éreztük az alázatot az étel- és energiapazarlás kapcsán, nagyon megéreztük a munka és tanulás kapcsán. Amerikában a diákok vagy valamilyen ösztöndíjjal finanszírozzák az egyetemi tanulmányaikat (ami lehet például sport – a kosárlabda és az amerikai futball annyira népszerű, hogy egy-egy egyetem vagy főiskola az egész képzését fizeti valakinek, ha az intézmény csapatában játszik), vagy a család például elad egy házat, amikor a gyermeke egyetemre megy, hogy legyen pénzüik kifizetni a tanítatását, vagy kölcsönt

vesz fel hozzá, és magának fizeti a diák. Éppen ezért – azokon kívül, akik tehető családból származnak – nagyon megbecsülik az egyetemi vagy főiskolai tanulmányaikat. Tudják jól, hogy ez valakinek komoly összegbe kerül, és ahhoz, hogy utána elismert helyen továbbtanuljanak vagy dolgozzanak, ahhoz komoly teljesítményt kell produkálniuk. Számunkra néha megmosolyogató volt, hogy egy-egy teszt miatt már napokkal előtte nem akartak eljönni velünk focizni vagy megnézni egy filmet, ugyanakkor becsültük bennük, hogy odatették magukat, és nagyon komolyan vették az egyetemet. Nem volt ritka, hogy a nyarat munkával töltötték, ami hiába a magyar munkabér többszöröse volt: maga a tény, hogy kérdés nélkül dolgozik valaki, mert ez a tanulmányai finanszírozásához kell, nekem nagyon szimpatikus volt. Olyan velünk egykorúval is találkoztunk, aki főiskola előtt több évig dolgozott, hogy arra a néhány évre megteremtse magának az egzisztenciáját. Le a kalappal!

Összesen nyolc hónapot töltöttem az Egyesült Államokban. A kint töltött idő vége felé közeledve egyre több minden fogalmazódott meg bennem az ott látottakra reflektálva – magammal, az otthonommal, a családommal, barátaimmal és még sorolhatnám, mennyi mindennel kapcsolatban. Megfogalmaztam magamnak például, hogy örülök annak, hogy Magyarországon nem folytatok felszínes beszélgetéseket a nem létező jókedvről. Ezt még az ottani barátaink is megfogalmazták: szeretik bennünk, magyarokban azt, hogyha valami problémánk van, azt kifejezzük a másoknak, és

őszinték vagyunk. Rájöttem, hogy az amerikai álmom a tökéletesnek tűnő lakóparki házakban sokszor rideg és magányos, viszont jobban meg kellene becsülnöm az ingyenes oktatást, amiben itthon részesülhetek. Pannonhalmán nincs választék a menzán, de jobban értékeljük az ételt, és sokkal kevesebbet pazarlunk. Láttam, hogy Amerika hihetetlenül nagy, színes és összetett, emellett pedig a miénktől kicsit idegen szociális valósággal bír, én mindebből pedig csak egy apró szeletet éltem át, ami alapján nem mondhatom, hogy „az amerikaiak” ilyenek vagy olyanok. Végül – és azt hiszem, ez a legfontosabb – **határozottan fogalmazódott meg bennem, hogy csodálatos volt kint tölteni annyi időt, de nem oda tartozom, és haza kell jönnöm, hogy az új tapasztalataimmal itthon lehessen jobb ember.** Ettől függetlenül tanulságosnak gondolom újra és újra átgondolni mindazt, amit megéltem a kint töltött időszakban, és természetesen nem felejték el hálát adni a Jóistennek mindazért, aminek részese lehettem, és hogy ilyen útraválót és a mai napig meglévő barátságokat kaptam az élethez.

DOBOS KLÁRA

Célba suhanó MAGYAR NYILAK

Sokszor úgy jövünk az edzésekre, hogy közben az autóban imádkozunk. Hálát adunk, hogy együtt lehetünk, és kérjük a Jóistent, vigyázzon ránk, tartsa meg szeretetben a családtagokat és a csapatunkat is – meséli Maucha Gergely, aki két idősebb gyermekével együtt lovasíjász világbajnoki címmel büszkélkedhet. Egyik legutóbbi nagy öröme, hogy négy gyermeke közül már a harmadik, a tizenkét éves Janka is kezd komolyabban beszállni az ősmagyaroktól „örökölt” sportba: édesapjával, bátyjával és nővérével részt vett egy őszi németországi edzőtáborban. És bár Vince, a legkisebb még csak nyolcéves, neki sincs sok esélye kimaradni e jóból...

– Télen is edzünk – mondja Gergő –, amíg a hideg engedi, de mínusz 5 fok alatt nem lovagolunk, kíméljük a lovak tüdejét. A pálya is jeges sokszor, ilyenkor csak földről lövünk, illetve olyan lovas feladatokat igyekszünk találni, amelyek biztonságosan végezhetőek.

A téli „bemelegítés” után visszatérünk a nyárba, ami igazán emlékezetes marad a Maucha család számára: a Pomázon megrendezett I. Nyílt Lovasíjász Világbajnokságon a tizenhét éves Ágnes junior korosztályban, a tizenkilenc éves Levente a felnőttek között lett első. Édesapjuk – a csapatarany részese – egyéniben a 13. helyen zárta a versenyt.

„VÉGIGFUTVA” A PÁLYÁT

Huszonöt ország több mint száz lovasíjásza mérte össze tudását. Most is bebizonyosodott, hogy a magyar tényleg igazi lovas nemzet, s hogy az a fohász is jogos, melyet kalandozó őseinktől rettegve mondogattak a nyugatiak: „A magyarok nyilaitól ments meg, Uram, minket!” A nyilvesszők suhanó majd puhán csattanó hangját hallva most persze csak azért nyilallt a fájdalom a versenytársak szívébe, mert érezhették: nincs sok esélyük velük szemben.

A felnőtt világbajnok – aki szeptember óta a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen bionikát tanul – mesél csapatukról, a Némethy Lovasíjász Akadémiáról.

– Nagyon szeretem az itteni erősen összetartó társaságot. A világbajnokságon is, amikor egy csapattag ment a pályán, mindig volt valaki, aki segített – vizet, tanácsot adott, vagy éppen a nyilvesszőket keresgélte. De ezen a versenyen a legnagyobb ellenfelek között is családi, baráti kapcsolat alakult ki. Nagyon hangulatos volt, mikor az egyik este a versenytársakkal együtt mentünk ki edzeni.

A különleges versenyhangulatot az ifjú világ-bajnokok édesapja is örömmel említi.

– Voltunk már néhány versenyen, és bizony jellemző volt a „könyöklés”, az eredmény érdekében az egymáson való átgázolás. Nyilván nem csak a mi érdekünk, hogy ez most igazán baráti találkozóra sikerült, bár – mint szervezők – természetesen mindent igyekeztünk megtenni ezért. Nagyon szép volt, ahogy mindenki drukolt mindenkinek, biztatták egymást a török, a lengyel, a japán stb. versenytársak. Ennek a megalapozásában talán részünk volt, de aztán a legtöbben átvették ezt a metódust.

SOKAT SZÁMÍT A SZELLEMISSÉG

Erőtetettnek tűnhet a kérdés, hogy van-e egy adott sportban konkrét jelentősége annak, hogy aki űzi, vallásos-e – ám a válasz igazolja: egy egész lovasíjász-csapat hozzáállását változtatta meg a keresztény szellemiség.

– Mikor elkezdünk ide járni, elég rossz volt a hangulat, rossz irányba mentek erkölcsileg a dolgok – emlékezik Ágnes. – Több olyan fiatal edzett itt, akik folyamatosan beszélogtak a másiknak, mindenki csak a saját önző érdekét nézte, nem segítettek egymásnak. Mi a testvéremmel akkor még nagyon fiatalok voltunk, nem szólhattunk, a bátyám meg eleve nagyon csendes. Egy idő után aztán én kezdtem el „irányítgatni”, szóvá tettem, ha valami rosszat tapasztaltam. Egyre komolyabban figyeltünk arra, hogy szűnjön meg a csúnya beszéd, mindenki segítsen mindenkinek. Mostanra részben le is cserélődött és meg is változott a csapat: mindenki fut, szedi a nyilvesszőt, nincs olyan tag, aki csak ül, és nem csinál semmit... Persze nem mindenki gyakorló katolikus, ennek ellenére sokat számít a szellemiség. Ráadásul azért lehetünk hitelesek, mert már bizonyítottunk is a sportban, ezért szívesen követik a példát, amit adni próbálunk.

KARÁCSONYI KALAND

A lovasíjászat a Maucha családban a lovaglással kezdődött.

– *Fiatalkoromban két nagy szerelmem volt hobbi terén: a barlangászat, ami geológus édesapámtól ered, és a lovaglás, amit középiskolás koromban kezdtem el – meséli Maucha Gergely. – Természetes volt, hogy a gyerekeket is kiskoruktól vittük lovagolni... Az íjászatra pedig úgy találtunk rá, hogy a sógoroméék olvasták a modern lovasíjászat sportváltozatát kidolgozó Kassai Lajos könyvét. Az egyik karácsonyra kaptam tőlük egy íjat, aztán mi is vettünk a gyerekeknek. Otthon lövöldöztünk, közben jártunk lovagolni, s azon gondolkodtunk, milyen jó is lenne összepárosítani a kettőt. A feleségem unta meg, hogy csak beszélünk, beszélünk, és lépett: fölhívott három helyet, ahol lehetett lovasíjászodni, s a legszimpatikusabbat kiválasztottuk és „ott ragadtunk”...*

–...egy karácsony előtt történt – veszi át a szót Ágnes. – Én nyolcéves voltam. Egy hideg, téli napon jöttünk ide kipróbálni a lovasíjászatot. Nekem nem tetszett, mert fáradt voltam és nagyon fájtam is. Viszont apukámnak meg Levinek szerelem lett első találkozásra, ők el is kezdtek járni. Három hónappal később aztán én is csatlakoztam.

Ágnes a Németh László Gimnáziumba jár. A világbajnokság előtti időszak nagyon nehéz volt számára: a rengeteg edzést össze kellett egyeztetnie a tanulással és a házimunkával, így szabadidő, pihenés alig maradt. Hogy sikeresen megbirkózik mindennel, az jelzi, hogy minisztériumi kitétetést kapott az iskolában és a sportban egyaránt kiemelkedő eredményéért.

LOVON IS A JÓISTENNEL

A négygyermekes családban a vallás, a hit fontos szerepet játszik. Kötődnek például a Fokoláré mozgalomhoz is.

– Nem dolgozunk aktívan a Fokolárében, de szívvel-lélekkel velük vagyunk, részt vettünk jó pár programon, és amikor tudunk, segítünk – mondja Gergely. A vasárnapi szentmiselátogatás természetes, Levente pedig a templomukban – a káposztásmegyéri Szentháromság-plébánián – gyerekcsoportot vezet és ministrál. Ott volt nyáron a római ministráns-találkozón is, ahol hálát adott kitűnő világbajnoki szereplésükért is.

– Nagyjából harmincan vagyunk ministrán-sok. Komolyan vesszük a szolgálatot, de emellett jó barátságot ápolunk, sokat beszélgetünk... Az oltárnál állva tényleg úgy érzem, hogy közelebb vagyok a Jóistenhez. Furcsa érzés, amikor máshol megyünk szentmisére, és én nem ministrálhatok. Természetesen a versenyek előtt is imádkozunk, ami még több erőt ad a megmérettetéshez. Ha már lovon vagyok, teljesen a pályára koncentrálok, s arra, hogy pontos legyen a lövés. Ilyenkor már nem szoktam imádkozni, de nagyon jó az a tudat és az az érzés, hogy bármit teszek, velem van a Jóisten.

A szerző fényképeivel

Evangelizálni a fiatalok hangján

KIRÁLY ANDRÁS

Fülöp atya a XV. püspöki szinóduson

A szinódus az ókeresztény egyházig visszavezethető intézmény, mely a keleti egyházakban fennmaradt, és máig rendszeresen tartják a tanácskozásnak e formáját. Szent VI. Pál pápa a II. Vatikáni Zsinat végén, 1965. szeptember 15-én kelt intézkedésével (*motu proprio*) tette egyetemessé a rendszeres püspöki szinódust a katolikus egyházban, mint az egyház egyik legfontosabb szervét – melyben a püspökök előre meghatározott témakörben segítik a pápát az iránymutatások megalkotásában. A pápa hívja össze, vezeti, felügyeli, és a végén ő zárja le. Három fajtája van: a *rendes teljes szinódus*, mely az egész egyházzal kapcsolatos ügyeket tárgyal, a *rendkívüli teljes szinódus*, mely az egész egyházat érintő, sürgős kérdés(ek)e)t tárgyal, és a *részleges szinódus*, mely bizonyos régiók, földrészek ügyeit tárgyalja. Az idei volt a tizenötödik rendes szinódus, emellett három rendkívüli és tíz részleges szinódust tartottak eddig az egyház püspökei. A részt vevő püspökök a szinódus végén adják be javaslatukat (három témát lehet megjelölni), amelyekből a pápa választja ki a következő rendes szinódus témáját. Az idei téma, az ifjúság és hit kérdése jól illeszkedett az előző, családokat tárgyaló szinódushoz.

Hogyan történik a szinódus összehívása, és kik vesznek részt rajta?

A szinódust a pápa hívja össze, minden ország püspöki kara kap meghívót. A kisebbek egy tagot, a nagyobbak huszonöt főként plusz egyet delegálhatnak (tehát egy huszonhat fős püspöki kar már kettőt). A Magyar Katolikus Püspöki Kar Palánki Ferenc püspök atyát küldte. A püspöki konferenciák által küldött főpásztorok mellett meghívást kapnak a keleti katolikus pátriárkák, nagyérsekek és a metropolitai egyházak metropolitái – így kerültem én is a szinódus tagjai közé. Küldöttek útján képviselik magukat különböző protestáns felekezetek és ortodox egyházak vezetői, valamint jelen vannak az adott szinódus témájával foglalkozó egyházi és világi szakemberek, illetve szerzetesi vezetők. Az idei szinóduson mintegy harminc fiatal is jelen volt, akik az előkészítő munkákban is részt vettek. Márciusban volt egy előszinódus, melyen háromszáz fiatal (köztük görögkatolikus részről Szaplonczay Máté papnövendékünk) vett részt, és közösen fogalmaztak meg egy munkadokumentumot, melyet a szinódus alapjául szántak. Ez a dokumentum igen fontos, mert tartalmazza a fiatalok véleményét, de ez csak egyik része volt az ún. *Instrumentum Laboris*-nak, amely a szinódus kiindulópontját képezi, és adott esetben a záródokumentum magja is lehet. A fiatalok véleményének összegzése mellett a püspöki konferenciák is megfogalmazták álláspontjaikat, és a szakértők is összeállítottak ilyen munkákat. Sőt, idén először, a világhálón keresztül is bárki hozzászól-

hatott a témához. Több mint háromszázezen éltek e lehetőséggel. Mindezekből állt össze a végleges munkadokumentum, mely már jóval a szinódus előtt megjelent, bárki elolvashatta.

✠ **Éz már a harmadik szinódus, mely a fiatalokról szól. Miért van szükség időről időre visszatérni e témához?**

A világ változik. Az első, fiatalokkal foglalkozó zsinat 1977-ben volt, akkor merőben más volt a világ, mások voltak a problémák, a fiatalok élethelyzete. A szinódus munkadokumentuma három lépésre épült: nézzünk szét, milyen a világ és benne a fiatalok helyzete; próbáljuk ezt értékelni és a miértekre választ keresni; valamint adjunk iránymutatást nekik. Ezek időről időre változnak, s elérkezett az idő, hogy a mai, sokszor érték nélkülivé váló, énközpontú, digitális világban újra útmutatást adjunk e három lépés mentén.

✠ **Hogyan zajlott a szinódus?**

Igen szerencsés voltam, mert én a Kisded Máriáról nevezett szerzetes nővérek vendégházában kaptam helyet, a Szent Péter tér szélén. Ez nemcsak a közelség miatt volt jó, de kiváló alkalom volt a többi püspök és világi szakértő megismerésére is, akik szintén ott kaptak szálást. Az október 3-ai nyitó szentmise a bazilikába volt meghirdetve, de olyan sok hívő jelent meg, hogy végül a Szent Péter téren mutatta be a Szentatya. A háromszázötven szinódusi résztvevő ezután a szinódusi teremben kezdte meg a munkát. Mindenkinek névre szóló helye van, ahol a szinódusi dokumentumok mellett szavazógép, mikrofon és hatnyelvű tolmácgép található. (A fordítást több évtizedes tapasztalat-

tal rendelkező szinkrontolmácsok végezték.) Maga a szinódus nagyon jól föl volt építve. A munkadokumentum három nagy fejezetét három külön szakaszban tárgyaltuk. Mindig ismertették az azt megelőző részt, majd ezekhez hozzá lehetett szólni. A nyitóülésen a pápa azt kérte, hogy nagyon figyeljünk egymás fölszólalására, és néhány fölszólalást követően tartsunk mindig három perc szünetet, amikor emésztani lehet a hallottakat, vagy csak pihenni, kikapcsolni, imádkozni. Ez a rendszer nagy nyugalmat és lendületet adott az egésznek, máshol is be kellene vezetni. A Szentatya szinte minden ülésen végig jelen volt, mellette a szinódus főtitkára, Baldisseri bíboros ült, és az őt levezető elnök. A délelőtti ülés reggel kilenctől fél egyig, a délutáni fél öttől fél nyolcig tartott. A napi program és az adott dokumentum ismertetése után a fölszólalások következtek. A munkadokumentum pontokba volt szedve, előre jelezni kellett, hogy melyikhez szeretnénk négy percen belül hozzászólni (sőt, a hozzászólást írásban is le kellett adni előre.) Az esti ülésen bárki, előzetes jelentkezés nélkül három percen belül hozzászólhatott az adott témához, gombnyomással jelezve szándékát. A Szentatya is többször hozzászólott ilyenkor. (Nála nem kapcsolták be az órát, de ő sem beszélt néhány percnél hosszabban.)

A munkadokumentum első harmadát három nap alatt tárgyaltuk meg, utána következett három nap kiscsoportos munka, ahol az elhangzottak alapján értékeltük a hozzászólásokat. A csoportvezető elnök mindent összegezte, amit a végén még egyszer megvitattunk. A következő munkanapon az így született összegző dokumentumot egyenként tíz percen ismertette a szinódussal mind a tizennégy csoportvezető. A második héten a dokumentum második, a harmadik héten a harmadik részét tárgyaltuk így meg. A csoportok által írt összegzést egy szalézi és egy jezsuita szerzetes vezette csoport kezelte, melybe a pápa három főt, a püspökök pedig minden világrészből egy-egy püspököt delegáltak. A szinódus végére ez a csoport fogalmazta meg a záródokumentumot.

✠ **Miről szolt az előre jegyzett hozzászólása?**

A fiatalok hivatástisztázó kérdéséhez szoltam hozzá a migránskérdés elhallgatott vetületének tükrében. Elmondtam, hogy nagyon szép dolgokat mondunk arról, hogy segítenünk kell a fiatalokat hivatásuk kialakításában, de vajon hogy fog rátalálni a hivatására az, aki elszakadt a családjától, hazájától, kultúrájáról, egyháztól, és egy idegen országban köt ki? Ennek kapcsán elmondtam, hogy a Közel-Keletről Európába menekült keleti rítusú keresztények nem tudják megélni saját hitüket, hiszen többnyire, legjobb esetben is a római katolikus egyházat találják meg, a saját rítusuk szerint tovább élni alig van remény. Fölhívtam a figyelmet arra, hogy nemcsak a befogadás keresztény kötelességünk, hanem a visszatérésük segítése, és lehetőség szerint annak elérése, hogy ne kényszerüljenek elhagyni hazájukat. Palánki Ferenc püspök

atyáról beszélt, hogy a nyugat-európai országok nagyon sok magyart elcsábítanak. Mi kiképezzük őket, tanítjuk őket, de más országban kamatoztatják tudásukat (gyakran nem a szakmájuknak megfelelő), így nem tudnak kiteljesedni, és a befogadó ország sem azt a szaktudást kapja, amit az illető nyújtani tudna.

A szinódust mindig egy végső dokumentum zárja le. Meséljen erről!

Ahogy említettem, a szinódus munkáját végigkíséri egy szakértők által vezetett csoport, amelybe a püspökök földrészenként maguk közül jelölnek egy-egy személyt, illetve még a pápa is kijelöl melléjük néhányat. Ez a munkacsoport szerkeszti meg a zárószöveget. Azért nagyon fontos és nehéz a záródokumentum megalkotása, mert az egész világ keresztényeire kell, hogy vonatkozzon. Mi gyakran hajlamosak vagyunk európai szemmel nézni az egyházat, ahol nagy a baj, hiszen a fiatalok sorra hagyják el hitüket, egyházukat, a mai világ ezernyi kísértésétől vezérelve. De például Ázsia és Dél-Amerika fiataljainak (akik sokkal többen vannak, mint az európaiak) jó része nagyon is ragaszkodik az egyházhoz, s az ő problémáik sokszor egészen eltérnek az európaiakétól. A most megalkotott záródokumentum íve nagyon szép: az emmauszi tanítványok történetére épül. A bibliai történetben két tanítvány Krisztus halála után elhagyja Jeruzsálemet, és csalódottan hazafelé tartanak. Hozzájuk csatlakozik Jézus – akit nem ismernek föl –, és kérdezteti, beszélte őket a történetekről, majd megvilágosítja őket, hogy mindennek miért kellett így történnie. Olyannyira, hogy a két tanítvány nem akarja elengedni, kéri, hogy tartson velük. Így is tesz, s csak a kenyértöréskor ismerteti meg magát. A vele való találkozás után misszionáriussá teszi őket, rögtön visszamennek Jeruzsálembe, és hirdetik, hogy találkoztak a Föltámadottal. A szinódusi összegző dokumentum lényege, hogy az egyháznak is ehhez hasonlóan kell a fiatalokhoz viszonyulni: csatlakozni hozzájuk, kérdezni, beszélgetni őket, s a kinyilatkoztatás segítségével megvilágosítani az élethelyzetüket, elvinni őket addig a pontig, amikor már nem akarják elengedni az egyházat s általa Krisztust, s ők is misszionáriusokká válnak. A dokumentum kiemeli, hogy a legjobb misszionáriusok éppen a fiatalok, akik tanúságot tesznek kortársaik előtt Krisztusról. Ez a kép tehát nagyon szép, de maga a szöveg kicsit hosszú és szerteágazó lett. Nem a fiataloknak szól, hanem a papoknak, püspököknek, hogy mire figyeljünk az ifjúságpasstoráció során. A hatvanoldalas, 167 paragrafusból álló záródokumentum minden egyes pontját egyenként olvasták föl október 27-én, a szinódus zárónapján, és egyenként kellett szavaznunk róluk. Végül mindegyik megkapta a szükséges kétharmados többséget, így az egész záródokumentumot Baldisseri bíboros átnyújtotta a pápának, aki engedélyt adott a közlésére.

A közösségi médiában naponta részletesen beszámolt a szinódus történéseiről. Miért választotta ezt a tájékoztatási formát?

A korábbi szinódusokon titoktartási kötelezettsége volt a résztvevőknek. Ferenc pápa ezt azonban föloldotta a 2015-ös családszinóduson, mert nyilvánvaló, hogy úgymint kiszivárognak a hírek. Mindenki nyilatkozhatott és tudósíthatott a saját nevében a rendszeresen megtartott hivatalos sajtótájékoztatón túl is. Mivel azonban ezek a hivatalos sajtótájékoztatók nemigen jutnak el a magyar emberekhez, ezért gondoltam, hogy ezzel a személyes hangvétellő beszámolóval folyamatos tájékoztatást adok. Úgy vettem észre, hogy sokakat érdekelnek az egyháznak ezen történései.

✠ Mivel töltötte szabadidejét?

Túl sok szabadidőnk nem volt, a délutáni szieszát legtöbbször pihenéssel, sétával töltöttük, mert szellemileg azért igénybe vett minket az egész napos figyelem. Ha tudtam, meglátogattam kispapjainkat, velük együtt végeztem az utrenyét, vecsernyét, a Keleti Kongregációban vettem részt Szent Liturgián. Nagyon élveztem, hogy egy kicsit szerzetesi életet élhettem: volt egy kis cellám a nővéreknél, korán keltem, végezhettem az imákat, reggeli után ebédig munka, utána imádság, pihenés, estig megint munka, aztán vecsernye, vacsora, imádság és alvás. Vasárnap különböző görögkatolikus helyeken vettem részt Szent Liturgián: görögöknél, oroszoknál, egyszer pedig orosz katolikus szerzetes nővéreknél. Palánki Ferenc püspök atyával egyik nap a Vatikáni Múzeumba is elmentünk.

Az egyik ülés végén az olasz Fisichella érsek fölszólt, és arról beszélt, hogy manapság a fiatalok szeretnek zarándokolni, a zarándoklat egy megújuló, igen hatékony hitéleti forma. A fiatalok ilyenkor együtt vannak, jól érzik magukat, egymástól tanulják az imádságokat, az énekeket, közösen vesznek részt szertartásokon, együtt élik meg a hitüket. Milyen jó volna, ha mi is zarándokolnánk egyet. Elmehetnénk valahova, és onnan zarándokolhatnánk Szent Péter sírjához. Óriási lelkesedéssel fogadtuk a javaslatát. A szervezők néhány nap alatt olyan profi zarándoklatot szerveztek, amelyet ritkán látni. Öt nyelvű, lelkigyakorlattal fölerő zarándokfüzetet, egyensapkát és egy remek kis hátizsákot kaptunk, és buszokkal vittek el minket a gyönyörű környezetben lévő, Róma melletti dombra, ahonnan aztán visszazarándokoltunk a Vatikánba. Itt is voltunk legalább három-négyszázan. Hihetetlen, hogy milyen helyek vannak Rómában, az út kétharmad részét erdőben tettük meg! Útközben énekelünk, zoltárokat imádkoztunk, és persze alkalom nyílt beszélgetni olyan résztvevőkkel, akikkel addig nem is találkoztunk.

✠ Találkozott a pápával?

Mindennap. Végig velünk volt, a szinódus minden napján. Közöttünk sétált a szünetekben, együtt kávéztunk, lifteztünk, úgy beszélgettünk rendszeresen, mintha naponta találkoznánk. Hihetetlenül közvetlen ember. Egyszer Palánki Feri atyával épp a közelében voltunk, s hívott, hogy menjünk vele, mégse menjen a lift szinte üresen. Meg is jegyeztem neki, milyen szerencsés vagyok, hogy éppen Szent Ferenc napján két Francescóval utazhatom egy liftben. Ezen jól nevetett. Egy másik alkalommal a pápa megkérdezte tőlem:

- „Tudtátok, hogy a magyar az örökkévalóság nyelve?”
- Miért? – kérdeztem. – „Hát mert egy örökkévalóság kell, hogy megtanulja az ember.”

Ezzel meg ő nevette meg a liftben lévő bíborosokat. Ezt a pillanatot örökítettem meg egy szelfivel.

✠ MI A SZINÓDUS FŐ ÜZENETE?

Az egyház legyen meghallgató, különösen figyeljünk oda a fiatalokra, hallgassuk meg őket, és az ő nyelvükön beszéljünk velük. Egy másik fontos szempont, amely előkerült, a szinodalitás: közösen kell megfogalmaznunk a feladatainkat, amelyhez mindenki hozzászólhat, persze továbbra is a pápa és a püspök testületének vezetésével. Arra is fölhívja a figyelmünket a zárószöveg, hogy mennyire megváltozott a világunk a digitális forradalommal. Látnunk kell, hogy a technológia fejlődése, a telekommunikáció teljesen új kultúrát teremt; megváltoztatja az emberi kapcsolatokat, gondolkodásmódot. Meg kell találni a mai digitális világban is a fiatalok hangját, nyelvét, különben minden jó szándékunk ellenére nem fogjuk tudni átadni nekik az evangélium üzenetét. A legfőbb hangsúly pedig a hivatás-tisztázásra helyeződött – ki kell alakítanunk a hivatásszemléletű ifjúságpasztorációt. Segítenünk kell a fiataloknak megtalálni hivatásukat, azon keresztül saját, igazi énjüket. A hivatásszemlélet azt jelenti, hogy Isten szemével nézem saját életutamat. Ehhez kell hozzásegíteni a fiatalokat. Az ő nyelvükön kell megszólítani őket, meghallgatni a történetüket, gondjaikat, s ezen keresztül fölismeretni, hogy ők is szeretve vannak, hogy nem céltalan az életük. Ennek a célnak a keresése és folyamatos megélése az ember feladata, amely egyre közelebb viszi őt ahhoz az Istenhez, aki a létbe hívta, és akinek terve is van vele.

OBBÁGY LACUS

Star Wars és a meztelen király, avagy magaslat és mélység madridi módra

Az arab világ pénze kedvéért eltűnt a kereszt a címerből

A Real Madrid mindig a Real Madrid marad. A klub, ahol olyan legendák öltötték magukra a mámoros mezt, mint Puskás Ferenc, Alfredo di Stefano, Gento vagy az újkorban Raúl, Zidane és Cristiano Ronaldo. A klub, amely tizenhárom BEK/BL-elsőséggel a világ legeredményesebb futballcsapata. A klub, amelynek rivalizálása a Barcelonával évről évre a legizgalmasabb futballcsemege az inyencek számára. A klub, amelyet vagy nagyon szeret az ember, vagy ki nem állhat. Én közel húsz éve az előbbi csoportba tartozom, elfogult is vagyok a habfehérekkel, de azokat is meg tudom sajnós érteni, akik ellenszenvvel közelítenek a királyi egyet felé. Mert ez az a klub, ahol a „disznófejű nagyúr”, Florentino Pérez olyan erkölcstelen pénzszerzést vihet végbe és nagybevásárlásokat tarthat, ami valóban bicikanyitogató. Ez az a klub, ahol olyan legendáktól lehet lelkiismeret-furdalás nélkül megválni, mint Hierro, Raúl és Iker Casillas. Ez az a klub, amelyet gyakran az időnként alattomosan és sunyin futballozó Sergio Ramosszal azonosítanak. Ez az a klub, amelynek a címeréből néhány éve levették a keresztet, hogy a muzulmán országokban is jobban tudják népszerűsíteni a csapatot. A Real Madrid mindig a Real Madrid marad, s bár év végi futball-összefoglaló gyanánt akár a világbajnokságról, akár a magyar válogatotról vagy a MOL Vidi sikeres Európa Liga-szerepléséről is lamentálhatnak, engedjék meg a Görögkatolikus Szemlélet magazin olvasói, hogy madridi időutazásra hívjam Önöket – reális értékelés, reális gondokkal...

Nem volt nehéz Real-szurkolóvá válnom, hiszen az ezredforduló páros éveiben a madridiak nyerték a BL-t, így a világ akkori legjobb klubcsapatába „szerettem bele”: 1998-ban, 2000-ben és 2002-ben is a Santiago Bernabeu vitrinjébe került a trófea. A 2003-as bajnoki cím után azonban együtt repült a csapatkapitány, Fernando Hierro és a sikeredző, Vicente del Bosque, s velük együtt a sikerek is elszálltak. A kétezres években a mosolyom nem mindig volt őszinte a Barcelona diadalmenetét látva. A trend némiképp Cristiano Ronaldo 2009-es érkezésével, de igazából csak Carlo Ancelottival változott: 2014-ben tizenkét év várakozás után lett meg a Bajnokok Ligája-serleg, s a legutóbbi három trófea is a madridi vitrinben pihen.

Már a tavalyi BL-győzelemmel is történelmet írt a Real Madrid, hiszen korábban egy klubcsapat sem volt képes megvédeni a címét, mióta így hívják a sorozatot (1992/93-as szezon óta). Pedig próbálkozó akadt bőven az elmúlt két és fél évtizedben: akár a Real Madrid, de a Carlo Ancelotti-féle Milan, a Sir Alex Ferguson irányította Manchester United vagy Pep Guardiola Barcelonája is simán véghezvihette

volna a történelmi bravúrt. Ám ők nem tették, helyettük az a zöldfülű Zinedine Zidane törte meg az átkot, akinek a kinevezését minimum szkeptikusan fogadta a mindig kényes (és igen igényes) madridi publikum. Aztán rácsáfolt a kételkedőkre: az algériai-francia mesternek immár több BL-győzelme van, mint ahány évet eltöltött felnőtt csapat kispadján! Volt valóban tizenkét szűkös éve a Real Madridnak, amikor a BL-serleg megszerzésére nagyjából annyi

volt az esélye, mint arra, hogy Pajkaszeg és Pajkarét polgármestere elássák a csatabárdot A mi kis falunk című sorozatban, de megérte várni, mert az elmúlt öt évben negyedszer ült fel a királyi alakulat Európa trónjára – ez pedig nem lehet a véletlen műve! Mi vezetett ezekhez a diadalokhoz, illetve most, hogy kulcs-emberek távoztak és teljes a káosz a madridi fejekben, vajon milyen lehet a közeljövő?

A SIKER KULCSA: A KERET ÉVEK ÓTA EGYÜTT JÁTSZIK

Elmúltak azok az idők, mikor Florentino Pérez erőfitogtatás céljából évente vett egy világsztárt. Ez az üzletpolitika nem vált be, és még finoman fogalmaztam, hiszen hiába játszott egyszerre a brazil Ronaldo, Figo, Zidane és Beckham is habfehérben (Casillas, Roberto Carlos és Raúl mellett, micsoda névsor...), annyi sikerélményben volt részük, mint George Leekensnek magyar szövetségi kapitányként (persze a „blancók” azért néha nyertek meccseket). Talán azért, mert csak sztártalálkozó volt Madridban, de ez az összegyűrt egyveleg nem működött csapatként. Am láthatjuk az elmúlt évek tendenciáját: Cristiano Ronaldo idén nyárig kilenc éven keresztül volt a csapat játékosa, Gareth Bale 2013-ban, Keylor Navas és Toni Kroos 2014-ben igazolt Madridba; az elmúlt négy évben nem vásárolt nagy összegért a Real, mert nem volt rá szüksége! A mai keretből már a 2014-es BL-döntőben kezdőként lépett pályára Ramos, Varane, Carvajal, Modric, Ronaldo, Benzema és Bale, csereként pedig Marcelo és Isco, tulajdonképpen csak egy új kapus, a középpályára pedig Kroos és Casemiro épült be az együttesbe 2014 óta! Sőt, ha a két évvel későbbi (vagy ha úgy jobban tetszik: két évvel ezelőtti) BL-döntő kezdő tizenegyet nézzük, megállapíthatjuk, hogy kilenc (!!!) helyen megegyezett az idei kezdővel: akkor Pepe és Bale kezdett, most Varane és Isco. Mi az állandóság, ha nem ez?

NEM RONALDO A LEGFONTOSABB LÁNCSEM?

A verhetetlenség mítosza azért nem alakult ki Madridban, mert a hazai pontvadászatot csak egyszer húzták be az elmúlt öt évben, a Bajnokok Ligája volt egyértelműen az ő felségterületük, arra specializálódtak. S ez a keret alkalmas is volt a célok megvalósítására: Keylor Navas a világ egyik legjobb kapusa (bár idén posztriválist kapott a belga Courtois személyében), Varane szépen, lassan a világ egyik legjobb belső védőjévé nőtte ki magát, Marcelo a legnagyobb fanatikussal is elfeledtette az egykori kedvencet, Roberto Carlóst, Cristiano Ronaldo pedig... Őt, azt hiszem, senkinek nem kell bemutatni, ugyanakkor azt hiszem, mégsem ő volt a legfontosabb darab a dominóban...

A gólokat a csatár szerzi, a lövéseket a kapus védi, de a középpályásokról hajlamosak vagyunk megfeledkezni – gyakran akkor veszünk észre őket, mikor nincsenek... Nos, a Real Madrid középpályásai is pont azok közé a zongoracipelők közé tartoznak, akiknek a játéka egyáltalán nem látványos, de akik úgy képesek szervezni a játékot és kiszolgálni a csatárokat, mint a világon senki más. Nem kell ahhoz messzire menni az időben, hogy felidézzük a néhány évvel ezelőtti Barcelonát, ahol egy Xavi és Iniesta testesítették meg azt, amit jelenleg Madridban Modric és Kroos.

Xavi és Iniesta mögött volt még egy labdaszerző középpályás is, egy bizonyos Sergio

Busquets – no, ő jelenleg a Real Madridban Casemiro. Csaknem egy évtizedbe telt, míg Madridban felismerték, hogy védekező középpályás nélkül nincs átmenet a védő és a támadó játékosok között, ami elengedhetetlen a modern labdarúgásban. Amikor Claude Makelélé 2003-ban nem kívánatos személylété vált a Santiago Bernabeu közelében, és ezért eligazolt Madridból, nagy úrt hagyott maga után, s gyakorlatilag Sami Khedira 2010-es érkezéséig nem játszott világklasszis védekező középpályás a Real Madridban (ha nem lenne az, nem látott volna benne fantáziát például Jose Mourinho, Joachim Löw és Massimiliano Allegri...). Aztán Khedira után megérkezett Casemiro (pontosabban visszajött Portóból, mert ott játszott kölcsönben), s összeállt a világ talán legerősebb középpályája.

Persze azért ne vegyük el Ronaldo érdemeit sem, aki tizenöt gólt idén is bezúzott (ezzel hetedik alkalommal lett BL-gólkirály), ráadásul nem egy rekordot megdöntött. Ő az első labdarúgó, aki egy naptári évben tizenhét gólt szerzett a Bajnokok Ligájában (2017-ben tarolt), s ezzel összefügg az a rekordja, hogy ő az első labdarúgó, aki mind a hat csoportmeccsen betalált. Sőt, mivel a tavalyi BL-döntőben a Juve ellen két gólt szerzett, aztán idén az egyenes kieséses szakaszban a Paris St. Germain és a Juventus ellen oda-vissza gólt lőtt, egymást követő tizenegy BL-meccsen szerzett gólt – összesen tizenhetet! Ezek után megkérdőjelezi még valaki, hogy a Bajnokok Ligája tényleg Cristiano Ronaldo sorozata? Ronaldóra harminchárom évesen már rá lehet fogni, hogy lassúbb, mint korábban, kevesebb gólt lő távolról, nem mindig jönnek be a cselei, de hogy ne lenne ugyanolyan motivált, mint öt BL-győzelemmel ezelőtt; s hogy ne hajtanák az újabb és újabb rekordok, azt nem mondhatjuk. És azért legyünk őszinték: Gianluigi Buffonnak olyat ollózott Torinóban, amiért nem véletlenül tapsolta állva az egész Juve stadion.

ZIDANE LEGNAGYOBB BRAVÚRJA

S kit tapsolt két és fél éven keresztül a Santiago Bernabeu közönsége? Zinedine Zidane-t, akinek a közismert Illés-szám refrénje életmottója is lehet: „az ész a fontos, nem a haj...” Mert bizony, a kopasz mester használta az esztét... Érdekes, hogy Cristiano Ronaldo tavaly és idén is tavasszal volt igazán éles. Egyrészt szembevethető, mennyire feldobja őt a nagy tét, mikor már nincsenek limonádémeccsek, másrészt az Zidane érdeme, hogy képes volt meg-

értetni finoman szólva is enyhén nárcisztikus játékosával, hogy bizony a csapatérdek megkívánja, hogy néha kimaradjon az együttesből. Mivel Ronaldo nem az a kispadra leülő fajta, ilyenkor inkább el sem utazott a csapattal... Viszont ezért maradt friss a szezon legfontosabb szakaszára! „Egyszerűen nem kapja meg a neki járó elismerést, pedig egy szenvedő, rosszul működő csapatot vett át, melynek a játékosai nem voltak boldogok a kinevezése előtt. Ezt követően két Bajnokok Ligáját nyert vele a csapat. Ha mindezt Pep Guardiola érte volna el, mindenki a legnagyobb elismeréssel szólna az edző munkájáról” – ezek Steve McManaman szavai, aki korábban játszott a Liverpool és a Real Madrid együttesében is, s aki kimondta a lényegét: a kopasz mester azóta megszerezte harmadik BL-győzelmét is, mégsem volt akkora hepaj körülötte, mint Guardiola barcelonai időszakában. Mindössze két olyan edző volt korábban, aki háromszor is megnyerte a legrangosabb európai kupasorozatot: Bob Paisley és Carlo Ancelotti. És most már Zinedine Zidane is, aki még csak két és fél évig irányított felnőtt csapatot! Jó volt az alapanyag, ezt ne vitassuk el, de Zizou sem lehetett rossz szakács, különben nem beszél-nénk róla úgy, mint a Real Madrid történetének egyik legeredményesebb edzőjéről...

dása, Cristiano Ronaldo is dobantott. A vb előtt botrányt kavarázó módon lett új edzője a csapatnak: Julen Lopetegui szerződtetését két nappal a rajt előtt jelentették be; a gubanc a történetben, hogy ő volt a spanyol szövetségi kapitány ekkor. A szövetség rögtön kirúgta, s bár nem állíthatjuk, hogy csak emiatt ért véget a hispanok számára idő előtt a torna, de hogy nem tett jót a közhangulatnak és a csapategységnek, az a napnál is világosabb. Aztán elmaradt a szokásos nagybevásárlás is: se Hazard, se Mbappé (de még az akkor klub nélküli Dzsudzszak Balázs sem érkezett), ellenben a belga Courtois igen, aki maximum arra volt

ben eddig is a világ egyik legjobb kesztyűse védett habfehérben (Dzsudzszak pedig maradt hahnizni az arab világban). Hogy az eddig oly bőkezűen pénzt szóró presidente, Florentino Pérez miért a Lyontól visszavásárolt Mariano Diazban látta a megoldást, talán ő maga sem tudja, mindenesetre az önbizalmával nincs gond a fiatal csatárnak: ahogy lehetett, lecsapott arra az ikonikus hetes mezre, amelyet az elmúlt huszonöt évben Raúlón és Cristiano Ronaldón kívül nem hordott más. Önbizalma van, képessége viszont még ahhoz sincs, hogy kiszorítsa Benzemát a kezdőből, aki olyan a Madridban, mint nálunk a harlekinkatica: senki nem tudja, hogyan került oda, de rendkívül idegesítő a jelenléte. (Persze összességében nem rúgott kevés gólt a francia, meg azért csak itt van már kilenc éve, de soha nem tartottam őt világlklasszis csatárnak, a helyzetkihasználása pedig szerintem félelmetesen pocsek.) Az utolsó nyári baljós árny az Európai Szuperkupa-döntő elvesztése volt az Atletico Madriddal szemben, de ez maximum azért fáj bárkinek is, mert a városi vetélytárstól kipapni sosem jó dolog.

Aztán elkezdődött a szezon, szeptember közepéig nagyjából rendben is mentek a dolgok, utána viszont semmi – és ez nagyjából szó szerint is értendő. Több mint 400 percig nem rúgott gólt a Real, kínos vereségbe futott bele Moszkvában BL-meccsen, kikapott az Alavéstól és a Levantétól is, a Barcelona pedig még Messi nélkül is átgyalogolt rajta. Lopetegui 139 napig volt a Real Madrid edzője, s amilyen dicstelenül vált azzá, olyan csúfosan távozott onnan – megérte vajon tönkretenni miatta a spanyolok vb-jét? Ez már sosem fog kiderülni, mindenesetre a tűzoltás céljából ideiglenesen kinevezett Santiago Solari első

BALJÓS ÁRNYAK

Ha az 1965/66-os szezon végén bezsebelt BEK-trófeát nem számítjuk, a Real Madrid tizenhárom BEK/BL-győzelmét három korszakban szerezte. Az első öt kiírást kivétel nélkül megnyerte (az 1955/56-os szezon és az 1959/60-as szezon között), aztán az ezredfordulón háromszor (1998–2002), majd a legutóbbi öt évben négyszer is diadalmaskodott. A mostani sikeregyüttes méltán tekinthető korszakos csapatnak, a dominanciát mi sem bizonyítja jobban, mint hogy a történelem során először fordult elő, hogy nyolcan is bekerültek a klubból az Aranylabda-esélyesek harmincas listájára – nos, a döntéshozók aligha számoltak azzal, hogy a BL-címvédő olyan ősz fog produkálni, amilyet... Nem vagyok egy Star Wars-rajongó, de azt tudom, hogy a sorozat egyik része a Baljós árnyak címet viseli. Nos, a Real Madrid idei nyarára sem találhatunk ennél jobb jelzőt: bizony, bőven volt „baljós árny” a szezonelőn.

Előbb a háromszoros BL-győztes sikeredző, Zinedine Zidane jelentette be a távozását, majd a klub góltreordere, ötszörös Aranylab-

jó, hogy generáljon egy kis belső feszültséget kapusposzton, mert Keylor Navas személyé-

négy meccse olyan meggyőzőre sikerült, hogy véglegesítették – ha egyáltalán a madridi kispadon bárki végleges megoldás lehet... Ismerős a szituáció, hiszen 2016 januárjában Rafa Benitez helyére vész-megoldásként érkezett volna a klub egykori játékosa, a fiatalokat tréningező Zidane, a többi pedig már történelem. Nos, Solari is volt a Real Madrid játékosa, és a fiataloktól érkezett... És itt vége is a párhuzamnak! Idén nem lehet cél a BL-győzelem (igaz, Zidane-nal sem volt az), új csapat építéséhez türelem kell, ez olyasvalami, ami Madridban sosincs. Nemcsak Lopetegui bűne és hibája, hogy besült Madridban, tulajdonképpen rosszkor volt rossz helyen, s könnyen lehet, ez a néhány hónap egész edzői karrierjét beárzta. Solariét pedig elindíthatja – igaz, nem volt ő akkora játékos,

mint Zidane, de Mourinho és Jürgen Klopp óta tudjuk, hogy nem kell ahhoz világklasszis játékosnak lenni, hogy valaki kiváló edző lehessen. És aki öt évig lehetett a Real Madrid játékosa, s tizenkétszer magára ölthette az argentin címeres mezt, csak nem olyan kutyautó. Solarinak fel van adva a lecke, de a debütálása eddig több mint biztató, s ha még olykor vádolható is azzal, hogy „a király meztelen”, a negyvenkét éves argentin segíthet abban, hogy új ruhát kapjon – csak némi vérfrissítés, Benzema helyére meg egy új csatár szükségeltetik, és a sikerek is jönnek majd.

Bár ősünk sokat mesélhetnek a Puskás–Di Stefano–Gento-hármas dicső tetteiről, aztán Michel, Butragueno, Hugo Sanchez generációjáról, emlékeinkben már frissen él a Morientes–Raúl csatárpáros, de vitathatatlan, ez a mai Real Madrid szintén történelmi jelentőségű, csupa nagybetűs CSAPAT lett! Navas – Carvajal, Ramos, Varane, Marcelo – Casemiro, Modric, Kroos – Isco/Bale, Benzema, Ronaldo. A kispadon: Zinedine Zidane! Nem kell mindenkinek szeretnie ezt a csapatot. De tisztelnie illik, mert csak szerencséjével, csak játévezetői hátszéllel, csak súlyos sérüléseket okozó mézárós középhátvédekkel nem lehet három éven keresztül a futball Olümposzán maradni.

Áldott, békés karácsonyt kívánunk minden kedves Olvasónknak!

SZEMÁN-TÓTH TEODÓRA

Gyermekek születik...

*Csodálatos dolog
a gyermekvállalás.
Beszélünk a csodáról,
az örömről, a gyermekek
nyújtotta szépségről, arról,
hogy a gyermek a jövő,
az életünk áldása,
a nemzet reménysége.
Sokan – akik nem vállalnak
nagy családot
– megkapják a kérdést:*

**„Miért csak egy
gyereked van,
hiszen lehetne
több is?”**

Mikor keresztényként körülnézünk az ismeretségi körünkben, akkor bizony akaratlanul is furcsálljuk, hogy vajon miért nem vállal egyik-másik család több gyermeket – vagy egyáltalán gyereket. Nincs is szebb a többgyermekes nagy családnak. Öröm rájuk nézni, rácsodálkozni a köztük lévő egységre, boldogságra. De vajon önzőség lenne egy-két gyerek után azt mondani, hogy „köszönjük szépen, ennyi elég”?

Bizony, sajnos nem kevesen vannak, akik a gyermek elé helyezik az anyagi jólétet, a mindennapi kényelmet. Számukra inkább nyűg a gyerek, mint áldás. Inkább csak egy „projekt”, pipa a bakancslistán. Mások azt mondják: „azért nem vállalunk több gyereket, hogy mindent meg tudjunk adni ennek az egynek”. Butaság. Az ilyen gyerek garantáltan el lesz kényeztetve, arról nem beszélve, hogy testvéreknél nem lehet többet adni egy gyermeknek. Magam is nagy családban nőttem fel, mégsem éreztem semmit abból, hogy milyen egyszerű anyagi körülmények között neveltek minket a szüleink.

Ezt a tendenciát látva természetes, ha gyermektelen vagy egygyermekes család láttán első gondolataink keserűek, esetleg sajnálkozóak. De soha nem szabad itélkeznünk mások felett, mert bizony számtalan olyan eset van, amikor keményen meg kell küzdeni azért, hogy egy házaspárnak gyermeke lehessen.

Amikről ritkán beszélünk

Az egyik – ma már társadalmi – problémának tekinthetjük a meddőséget. Nő és férfi is lehet meddő. Az orvostudománynak köszönhetően a meddőség ma már nagy arányban kezelhető. (Gondoljunk például a PCOS-betegsége, mely ma nagyon sok nőt érint. Vannak, akik nem is tudják, hogy emiatt nem képesek áldott állapotba kerülni.) Sajnos sok házaspár a mesterséges megtermékenyítést választja végső elkeseredettségben, ahelyett hogy megtalálná a meddőség igazi okát, és segítséggel próbálnák kezelni azt.

Nem könnyű elfogadni azt, amikor bizonyos egészségügyi komplikációk vezetnek egy édesanya meddőségéhez – például el kellett távolítani a méhét vagy más olyan helyzet áll fenn, ami miatt biológiailag képtelen gyermeket kihordani. (Ugyanígy az édesapa is válhat nemzőképtelenné.)

Shoktunk beszélni a szülést követő depresszióról is. Ez is lehet olyan tényező, amelynek következtében a párok nem tudnak több gyermeket vállalni. A kívülállók nem is szoktak tudni ennek létezéséről. Nem beszélünk róla, ma tabunak számít, de igenis létező probléma. Nehezen lehet belőle kijönni, nagy az esély a visszazuhanásra is, akár örök seb is maradhat. Talán kevesen hallottunk róla, de a szülést követő depresszió mellett létezik egy másik, gyermekvállalással összefüggő probléma, a terhességi depresszió. Nagyon nehéz észrevenni, mivel több olyan tünete is van, melyet összekeverhetünk a várandóssággal járó hormonális változások által kiváltottakkal (ingadozó kedélyállapot, fáradtság, levertség stb.). Létező probléma, mellyel nem egyszerű megküzdeni. Válthat ki olyat a nőből, aminek következtében nehezen vagy egyáltalán nem képes többet gyermeket vállalni.

Hogyan reagáljunk?

Amikor találkozunk egy minket csak közvetett módon érintő problémával, minden bizonnyal szeretnénk tenni valamit, hogy mások fájdalmát, küzdelmét, nehézségét enyhítsük. Mit tehetünk ilyenkor? Amivel biztosan nem árthatunk, az a meghallgatás. Hallgassuk meg azokat a nőket, férfiakat, párokat, akiknek nehézségekbe ütközött a gyermekvállalásuk. Nem gondoljuk, de ilyenkor már részesei vagyunk egy terápiás folyamatnak. Sokszor ennyi is elég.

Arra nagyon oda kell figyelni, hogyan osztunk tanácsokat, vagy egyáltalán szükséges-e. Keresztény értékeket követő embereknek szinte természetesnek tűnik azt a tanácsot adni, hogy „fogadjatok örökbe”. Kérdezzük inkább így: „nem gondolkodtatok az örökbefogadás?” Meglehető válaszokat kaphatunk, melyekre magunk sem gondolunk. Olyan egyszerűnek tűnik az örökbefogadás, de valójában sokkal, de sokkal bonyolultabb lelki folyamat. Nem mindenki képes rá. Bűn ez? Egyáltalán nem.

Mit tehetünk?

Mindenképpen fontos, hogy legyünk elfogadók magunkkal és másokkal szemben is. A fájdalomnak és szomorúságnak van egy olyan nehézsége, hogy nem minden esetben tudunk megfelelően reagálni az eseményekre, a környezetünkre. Ezt mindenképpen szem előtt érdemes tartani.

A legjobb „orvosság” és „gyógymód” az imádság. Nem kell hókuszpókusra gondolni, ha az imára hívja fel bárki is a figyelmet. Az ima segít, általa szorosabbá válik a kapcsolatunk Istennel. Mindig meghallgatásra kerül az a nehézség, amivel éppen meg kell küzdenünk. Az ima segítség akkor is, amikor úgy gondoljuk, hogy már nincs más kiút, minden lehetőséget megragadtunk, nem tudjuk másképpen kezelni a gondjainkat, csak a beletörődéssel.

Ha sehogyan nem adatik meg egy házaspárnak, hogy gyermeke szülessen vagy gyermeke legyen, abban az esetben is van célja az életüknek. Egy nem várt pillanatban kapnak majd feladatot. Nagyon szép hivatások szülehetnek így.

Ha tehetjük, vállaljunk több gyermeket, hiszen egy gyermek olyan kegyelmi ajándék, ami szinte felfoghatatlan. Nem gondolunk a rengeteg nehézségre, mert annyi örömet ad az életben, hogy minden más feledésbe merül. Nem könnyű a gyermeknevelés, de semmi mással össze nem hasonlítható boldogság. Az Isten köré épült család mindennél fontosabb kapocs. Az ember életét, gondolkodásmódját, másokhoz való viszonyát határozza meg. Ha úgy adódik, adjunk lehetőséget annak is családban felnőni, akinek csekély esélye van rá!

Keresztényként nemcsak azért vállalunk gyermekeket, mert a gyermek a szerelem gyümölcse, hanem azért is, hogy felnöve ő is Krisztus evangéliumának hirdetői legyenek. De ne ítéljük el azokat a keresztény családokat, amelyek bizonyos okok miatt nem tudnak gyermeket vagy több gyermeket vállalni. Nem tudhatjuk az okát.

Az Istenszülő Szűz Mária engedelmessége, az istállóban didergő Szent Család kirtartása és az állatok lehelete közt jászolban megtestesült Isten Fia alázatossága adjon minden családnak példát, erőt és kegyelmet a családosi életszentség megélésében!

HOMOLYA DÁNIEL

TEA

és szertartás

Magyarországon több mint húsz deka-grammnyi, azaz mintegy négy-öt kis doboznyi teát fogyasztunk egy főre vetítve. A kávéhoz hasonlóan a tea egyben fontos világkereskedelmi termék is, forró hőmérsékleten való fogyasztása pedig még inkább arra ösztökél, hogy beszélgessünk hozzátartozóinkkal, magunkba mélyedjünk, és a csöndben kortyolgatva Istent is ízleljük.

A nyári számban megjelent kávé gondolataim után szinte természetesen adódik, hogy a teáról írok a folytatásban. A tea a teacserje (*Camellia sinensis*) szárított leveleiből vagy rügyeiből készült főzet. Teának (plantateának) nevezzük ezenkívül a tealeveleket nem tartalmazó, más szárított növények, továbbá gyógynövények, fűszerek vagy gyümölcsök főzetét is. A teacserje Ázsiában honos, a tea innen terjedt el az egész világon. A következőkben három dologról írok: először is a tea történetéről, másodsor a gazdasági vonatkozásokról, végül a hitünkkel, illetve társas kapcsolatainkkal kapcsolatos dolgokról.

A teát eredetileg egyfajta gyógyszerként használták, és mint gyógyító növény került be először a napi italok közé. Több történet kering arról, hogyan is fedezték fel a teát. Én azt emelném ki, amivel először találkoztam: a hagyomány szerint az időszámításunk előtti 28. században Sen Nung kínai császár forró ivóvizébe utazása közben egy vad teanövényről levelek hullottak, sárgásbarna folyadékot eredményezve. A császár

A japán teaszertartásoknak a keresztény szertartásokkal közös tulajdonságai vannak

kíváncsi volt, megkóstolta a keveréket, és megkedvelte ízét és frissítő hatását. Az első nyugati említések a teáról a 9. századból származnak, amikor egy arab utazó említette, hogy Kantonban a só és a tea volt a legnagyobb jövedéki forrás. Marco Polo is megjegyezte, hogy a kínai pénzügyminisztert azért mondatták le, mert önkényesen intézkedett a teára kivetett vámokat illetően, és túl magasra emelte az árát. A 14. századtól az európaiak egyre jobban felfedezték a Távol-Keletet, a hollandok egy utazásról teacserjével tértek vissza és azzal a hírrel, hogy ezekből a levelekből pompás üdítő italt főznek. Aztán majdnem kétszáz év elteltével, 1610-ben megérkezett Európába az első szállítmány tea a Holland Kelet-indiai Társaság révén, amely aztán monopóliumot szerzett a tea szállítására. Így Európában a hollandok ismerték meg először a teát igazán. A tealevelek használata különféle volt, először nem ismerték a hagyományos kínai vagy japán teaszertartást, ezért előfordult, hogy magát a leforrázott tealevelet ették meg kenyérrel. 1568-ban Londonban már lehetett teát kapni a kávéházakban, és hamarosan helyes használata is elterjedt egy újságcikk eredményeképpen.

A legpatinásabb céget 1706-ban Thomas Twining alapította, a most is működő Arany Oroszlán nevű teaházban nemcsak fogyasztani lehet a teát, hanem vásárolni is.

Fontos megemlítenünk, hogy a teázás történetéhez több szállal kapcsolódik a kereszténység. A japán teakultúrát meghatározó teaszertartást bevezető Rikyu mesterre nagy hatással voltak a jezsuita misszionáriusok. Az 1500-as években Japánban Xavéri Szent Ferenc és testvérei nem nagy, de annál kitaróbb csoportot vonzottak Krisztushoz. Rikyu mester felesége is katolikus hitre tért, akárcsak három követője. Ami jól szimbolizálja a japán teaszertartások keresztény szertartásokkal való közös tulajdonságait: közösség, megosztás, mások szolgálata. A tea és a kereszténység másik fontos kapcsolatát a gyógyteák jelentik: számos kolostor fontos termékét a gyógynövényteák jelentették, és je-

*Közösség,
megosztás,
mások szolgálata,
pár perc pihenés*

kg/fő/év). Mára a legnagyobb teaimportőrök: Oroszország, Egyesült Királyság, az USA és Pakisztán.

A különféle teák más-más eltérő tulajdonsággal rendelkezhetnek, ezért fogyasztásuk előtt érdemes megvizsgálni, hogyan hathatnak az emberi szervezetre. Általában kedvezőtlen mellékhatásuk nincs, de élénkítő hatásuk miatt okozhatnak álmatlanságot. A gyógynövények teájának hatásai az adott növény gyógyítóerejét hordozzák magukban, így rendkívül változatos és különböző betegségekre ható teákat különíthetünk el. Mindezek mellett két fontos momentumot emelhetünk ki a teánál is. Egyrészt amennyiben valakit teázni invitálunk, az egy jó alkalmat jelent együttlétre, közös beszélgetésre, problémák megbeszélésére. Másrészt – ha nem is a tea önmagában, de a pillanatnyi nyugalom, pár perc pihenés – segíthet magunkba mélyedni, szereteteinkre, embertársainkra figyelni, és a külvilágot kicsit kizárva imáinkat is segítheti.

lentik ma is, a legközismertebb kamillateától a kevésbé ismert, speciálisabb termékekig, pl. máriatövis-teáig. Jó példa erre a bakonybéli és a pannonhalmi bencés közösség is.

A kereskedelmi aspektusokra rátérve kiemelném, hogy a tea a legnépszerűbb „gyártott” ital termék, mennyiségét tekintve kiadja a kávé, csokoládé, alkohol és egyéb üdítőitalok összességét. Bármennyire is meglepően hangzik, de a tea-

kereskedelem történelmi események mozgatórugója is volt. A 19. századra a britek hatalmas teakereslete nagy kereskedelmi hiányt okozott Kínában, ezért a Brit Birodalom a meghódított Indiában beindította saját teafeldolgozását. A kínaiak csak ezüstért és zenélő órákért árulták a teát. A kereskedelmi hiányt az indiai ópium eladásával próbálták kiegyenlíteni Kínával, ami az 1838–1842 közötti ópiumháborúhoz vezetett. Ma a mintegy hatmillió tonnás éves termelés kétharmadát három ország adja: Kína (2,4), India (1,3) és Kenya (0,5). Összességében Indiában fogy a legtöbb tea, de egy főre vetítve a törökök állnak az élen (háromnegyed

Krisztus születésével ma az ég és a föld összeköttetésbe léptek.
Ma az Isten a földön megjelent, és az ember a mennybe fölemelkedett.
Ma az emberért láthatóvá lett, aki isteni természete szerint láthatatlan.
Azért mi is dicsőítsük őt, s énekeljük neki: **Dicsőség a magasságban Istennek,
és békesség a földön, mert ezt ajándékozta a te eljöveteled, Üdvözítőnk, dicsőség néked!**

SZEMÁN-TÓTH TEODÓRA

Gondolatok a parokiális közösségekről

AZ EGYHÁZNAK NAGY SZEREPE VAN A HELYI KÖZÖSSÉGEK MEGERŐSÍTÉSÉBEN ÉS FEJLESZTÉSÉBEN. EZ NEM ÚJ DOLOG, HISZEN AZ EGYHÁZ SZOCIÁLIS GONDOSKODÁSA MÁR A KERESZTÉNYSÉG MEGJELÉNÉSÉVEL ÁLLANDÓSULT TEVÉKENYSÉG VOLT. EGY KÉTEZER ÉVES „HAGYOMÁNY”, MELYNEK MINDANNYIAN RÉSZESE VAGYUNK VALAMILYEN FORMÁBAN.

A társadalom fenntartásának és fennmaradásának kulcsfontosságú tényezői a kisebb-nagyobb közösségek. Magától értetődik, hiszen a társadalomnak, mint nagy egységnek, az alkotóeleme a sok-sok közösség, csoportosulás. Nincs olyan ember, aki ne lenne legalább egy közösségnek a tagja. A család például az a közösség, amibe beleszületünk. A különféle közösségek között érintkezés, kapcsolat áll fenn, ennek értelmében a társadalom egy hatalmas nagy hálózat.

Nekünk, vallásunkat gyakorló keresztényeknek, nem csupán annyi a dolgunk, hogy eljárjunk közösségben imádkozni, vagyis rendszeresen látogassuk a templomot és az imalehetőségeket, hanem az, hogy – lehetőségeinkhez mérten – részt vegyünk az egyéb közösségi alkalmakon. Közösségben egymásnak vagyunk, egymásra tudunk támaszkodni.

A parokiális/egyházközségi közösségek tengelye nem a pap, hanem az adott közösséget alkotók, vagyis mi. A pap jelenléte fontos, de nélküle is működni kell az adott közösségnek. Nem dől össze például egy közösség, ha a papot elhelyezik.

Sokszor félünk, nemcsak a rossztól, de az újtól, az újdonságtól, azoktól a lehetőségektől, melyekkel még soha életünkben nem találkoztunk. Merjünk változtatni, merjünk lépni, próbáljunk viszonyulni a változásokhoz, és ezáltal merjünk csatlakozni egy-egy parokiális közösséghez. Olyan új lehetőségeket kaphatunk, melyekről nem is tudtuk, hogy léteznek.

Minden ember más; minden ember másban jó, másban tehetséges. A közösségek ereje abból is adódik, hogy a tagjai által hordozott értékek, erősségek összegződnek. Néha annyira

jó másban felfedezni azt a pluszt, amivel tud adni a közösségnek. Nem feltétel, hogy valakinek minden hibáját elfogadjuk, de értékelnünk kell azokat a tulajdonságokat, erőforrásokat, melyekkel rendelkezik. Közösségben tanulhatunk magunkról a legtöbbet, olyan dolgokat is megtudhatunk magunkról, melyekről nem is gondoltuk, hogy rendelkezünk. Mindannyian értékesek vagyunk!

A közösségnek mindig vannak céljai: kisebb-nagyobb, rövid és hosszú távú. Nagyon fontos, hogy mindig tudjunk megfogalmazni újabb és újabb célokat, feladatokat. Gondoljunk csak bele: a család is így működik. Vannak újabb tervek, tennivalók.

Nemcsak adhatunk egy közösségben, hanem mi magunk is többé válunk. Hihetetlen, de nemcsak mi határozzuk meg a közösséget, hanem a közösség is meghatároz minket. Eggyé válunk vele, a célkitűzésével, a közvetített értékekkel. A pszichológiában ezt „mi”-tudatnak nevezik.

Egyházközségeinkben számtalan közösségi lehetőség kínálkozik. Merjünk csatlakozni, akár többhöz is. Járjunk el a közösségi alkalmakra, vigyük családjunkat is, hiszen a közösség boldoggá és kiegyensúlyozottá tesz. **Higgyünk ebben!**

SZERVEZZÜK MEG KÖZÖSSÉGI ÉLETÜNKET

- 1. Minden közösségnek legyen célja!** Néha elegendő csak annyit a közösség funkciójaként megfogalmazni, hogy olyan közeget nyújtson, amely kimotozítja a hétköznapok egyhangúságából. A közösség segít felrészíteni az életünket, megújítani akár a családjunk működését is.
- 2. Legyen mindig valamilyen közösségi tevékenység!** Nem feltétlenül kell nagy dolgokra gondolni: egy bográcsozás vagy éppen egy mély beszélgetés egy pohár bor mellett. Érdemes évente egy nagy „projektet” is megvalósítani: közös nyaralás, kirándulás, zárandokút vagy valamilyen jótékonykodás. A felsorolást hosszan lehetne folytatni.

- 3. Legyünk nyitottak!** Nehéz újakat befogadni egy már összeszokott közösségbe, és nehéz beilleszkedni is. Vegyük észre azt, hogy kinek lenne szüksége arra, hogy egy közösséggé váljon velünk. Nem is hisszük el, de életet menthetünk vele: boldoggá tehetjük magányos embertársunkat, vagy segíthetünk feldolgozni egy-egy traumát vagy gyászot.
- 4. Tudjon rólunk más is!** Érdemes vasárnaponként kihirdettni az egyházközség papjával, hogy létezik a közösség, hiszen mások is kedvet kaphatnak ahhoz, hogy csatlakozzanak, vagy más közösségeket szervezzenek. Hívjuk meg a papunkat is a közösségbe: ő az, aki segíteni tud egy-egy kérdés megválaszolásában, források előteremtésében vagy a közös ima vezetésében. Jelenléte azonban ne legyen feltétele a csoport működésének.

NÉHÁNY ÖTLET, MIKÉNT TÖLTHETJÜK EL KÖZÖSEN A SZABADIDŐNKET PAROKIÁLIS KÖZEGBEN

TÁRSASJÁTÉK: Nagyszerű szórakozási lehetőség, mely rossz idő esetén is kiváló időtöltés. A legkisebb gyerekeket is bevonhatjuk, ahogyan az időseket is. Fejleszt és nevetet, megtanít nyerni és veszíteni, önzetlennek lenni. Hátrányként talán azt említhetnénk, hogy egy-egy társasjátékkészlet eléggé meg tudja terhelni a pénztárcánkat. Miért ne készítsünk magunknak egyet?

TÉSZTAKÉSZÍTÉS: A kézzel készített száraztészta finom és egészséges. A különféle tészták elkészítésének nagy mesterei az idős hölgyek. A mai rohanó világban az időigényes konyhai műveleteket inkább kihagyjuk, társa-

ságban azonban jól megy a munka. Összeülhetünk, és készíthetjük közösen is a levesbe való nevetéssel, sztorizgatással egybekötve. Nincs jobb, mint a jó hangulatú közös tevékenység.

TERMÉSZETJÁRÁS: Nincs jobb, mint felfedezni a teremtett világ csodáit, a természet sokszínűségét és szépségét. A közös túrázások, kirándulások nemcsak tanítanak bennünket, de rendszeres testmozgást biztosítanak mindenki számára. Mehetünk gyalog, de kéreppárral is. Összeköthetjük zárandoklattal is az utunkat.

KÉZMŰVES IDŐTÖLTÉS: Sokan úgy tudnak kikapcsolódni, hogy valamilyen alkotást hoznak létre. A hímzés, varrás és egyéb kézműves tevékenység nemcsak a léleknek tesz jót, hanem közösen is végezhetjük. Egymás tehetségének megismerése mellett mi is fejlődhetünk és tanulhatunk. A kisgyerekeket is bevezethetjük a kézzel készített, ma úgynevezett DIY-termékek létrehozásának örömeibe. Adventi ajtódísz, karácsonyi mézeskalács, húsvéti hímes tojás, anyák napi képeslap: csak pár a sok lehetőségből.

**Te tartozol
egyházközséged
valamelyik
csoportjához?**

KIRÁLY ANDRÁS

Krisztusért vállalni a keresztet

ÖTVEN ÉVE TETT ÖRÖKFOGADALMAT Ágota nővér

Máriapócshoz szervesen hozzátartoznak a bazilita nővérek. Tizenöt éves működés után azonban, 1950-ben a kommunista államhatalom a rendházukat elvette, a nővéreket szétkergette. A tizennyolc éves Imre Margit ekkor titokban öltözött be és lett novícia. Kölcsönkapott ruháját csak a rendházban hordta, s ekkor még nem sejtette, hogy legközelebb negyven év múlva lesz rajta ismét szerzetesi ruha. Újabb tizennyolc évnek kellett eltelnie, hogy örökfogadalmat tehessen – titokban. Környezetétől, családjától elszakadva, a távolban tanított harminc éven át, teljes magányban. Zaklatták, meghurcolták, lenézték, de Krisztusért boldogan vállalta a gyötrelmeket. Már nyugdíjas volt, mikor újra beöltöztetett, s használhatta rendi nevét. Ágota nővér hosszú éveken át volt a Nagy Szent Bazil-rendi nővérek házfőnöke – „mert éppen nem volt más”, ahogy mondja. Rendtársa, Bazília nővér, a szerzetes atyák és a hívek júniusban köszöntötték őt örökfogadalmának ötvenedik évfordulóján – mely hatvanhét lenne, ha nem zavarják szét a nővéreket. Az ünnepen a rend generálisa személyesen látogatta meg és köszöntötte Ágota nővért.

GÖRÖGKATOLIKUS CSALÁDBA SZÜLETTEM HAJDÚDOROGON. KÉT LÁNYTESTVÉREM EGY HÉT ALATT HALT MEG TOROKGYÍKBAN, ÉS HÉTÉVES VOLTAM, MIKOR EGY HÓNAPPAL A HATODIK GYERMEK SZÜLETÉSE UTÁN ÉDESANYÁM IS MEGHALT. EZ A KISHÚGUNK NYOLC HÓNAPOT ÉLT. KÖZBEN KITÖRT A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚ, ÉDESAPÁMAT 1940-BEN BESOROZTÁK – ERDÉLYBEN SZOLGÁLT –, MINKET ADDIG A SZOMSZÉDOK, ROKONOK NEVELTEK. LESZERELÉSE UTÁN ÉDESAPÁM EGY ÖZVEGYASSZONYT VETT FELESÉGÜL.

ÚT A NAGY SZENT BAZIL-RENDI NŐVÉREKHEZ

Édesapám második felesége orsolyita szerzetes szeretett volna lenni fiatalon, de az édesanyja nem engedte, mondván: elég egy szerzetes a családban, tudniillik a nővére is orsolyita volt. Sokszor mesélt róluk, s lassan érlelődött bennem is a gondolat, hogy szerzetes legyek. Tizennégy évesen kerültem Pócsra, mint leendő szerzetesjelölt. A bazilita nővéreknek árvaházuk volt itt akkor, ott laktam én is. Noha a légkör már feszült volt, s az állam egyházellenes megnyilatkozásai miatt tartottunk attól, hogy baj lesz, 1950-ben posztuláns (hivatalosan jelölt) lettem – nagyon boldog voltam. Hamarosan jöttek a hírek szerzetesek elhurcolásáról, ezért a fiatalokat nyáron hazaküldték a nővérek, hogyha baj történik, ne legyünk ott. Augusztusban visszalopakodtam, és kértem a főnöknöt, hogy beöltözhessek. A szerzetesrendeket ekkor már betiltották, két nővér maradt csak a rendházban. Dudás püspök engedélyt adott, s szeptember 10-én a rendház kápolnájában, egy reggeli Szent Liturgián Hegedűs Joákim atya beöltöztetett. Egy hétig hordtam a rendházban a kölcsönkapott ruhát. Legközelebb negyven év múlva ölthetem magamra...

ZÁRDA HELYETT OTP-LAKÁS

Olga nővérünk szeptembertől a debreceni Svetits-gimnáziumban lett tanár, engem is magával vitt, hogy tanulhassak. Mivel 1948–50-ig nem tanultam, tizennyolc évesen kezdtem a gimnáziumot. Pénzünk nem volt a kollégiumra, ezért otthonól, Hajdúdorogról jartam be. Hajnali négykor kellett kelnem, hogy a vonattal időben beérjek Debrecenbe, ezért aztán az órákon legtöbbször aludtam. Édesapám valahogy terményadományt szerzett a gimnáziumnak, ezért helyet kaptam – nem a kollégiumban, hanem a szerzetes nővérek jelöltjeivel lakhattam. Egy évet nyertem magántanulónként, így 1953-ban érettségiztem. 1957-ben matematika–fizika szakos diplomát szereztem a debreceni egyetemen. Szerettem volna ott maradni, de egyetemváros lévén na-

gyon hamar elkelt az összes tanári hely, így az albertirsai általános iskolába kerültem. Mivel a kis közösségben nagyon figyeltek mindenkit, ott nem tudtam templomba járni, ezért rendszeresen kértem, hogy Budapesthez közelebb helyezzenek, mert vagy a fővárosba, vagy Ceglédre kellett utaznom vasárnaponként. Volt olyan is, hogy elutaztam Ceglédre, de megváltozott a szertartásrend, így lekéstem a szentmisét. (Ritkán jutottam el görögkatolikus szertartásra.) Az iskolában azonban szükség volt rám, így a kérvényem ott maradt az igazgató fiókjában... Két év után, 1959-ben aztán sikerült Pomázon helyet kapnom, ahol három évig tanítottam. Az 1962-63-as tanévben Budakalászon tanítottam, majd a Budapest IV. kerületi Április 4. téri általános iskolába kerültem, ahol 1988. januári nyugdíjazásomig, huszonnégy évig tanítottam. Ekkor már volt egy kis OTP-lakásom Budapesten, amelynek hitelét rendben visszafizettem.

TÖRTÉNELMI PILLANAT A RÁDIÓBAN

Az államhatalom nem engedte ki Dudás püspököt a II. Vatikáni Zsinatra, csak az utolsó ülészakra. Ő pedig gondolt egy merészet, és jelezte, hogy szeretne magyar nyelvű Szent Liturgiát végezni a zsinat egyik napján a Szent Péter-bazilikában. Hiába alakult meg ugyanis 1912-ben a Hajdúdorogi Egyházmegye, tilos volt magyarul végezni a Szent Liturgiát. Persze a nagy részét mindenhol magyarul végezték, a többszöri tiltás ellenére is, de az átváltoztatást és az előtte lévő papi imákat mindig görögül mondták. Dudás püspök azt mondta, hallgassuk a közvetítést, s ha magyarul mondja az átváltoztatást, attól kezdve mindenki mondhatja magyarul. Hiába zavarták az adást, óriási boldogság volt, hogy élőben hallhattuk ezt a történelmi pillanatot.

KABÁTBA VART ENGEDÉLY RÓMÁBÓL

Természetesen semmiféle szerzetesi közösségi életet nem élhettünk, egymás lakására jártunk időnként. Levelezni veszélyes volt, telefonálni úgyszintén. Tanítási szünetekben Nyíregyházára utaztam, a pócsi rendházból kitelepített nővéreink ugyanis a püspökség konyháján dolgoztak. Ez volt a rendünk titkos „központja”. Vigyázni kellett itt is, mert a hatalom emberei a püspökségen is jelen voltak. A nővérek nem is engedték, hogy velük ebédeljek, nehogy szemet szúrjon valakinek – mindig fölhozták a szobámba az enniavilót.

Az egyik nővérünk Rómában járt turistaként, és a generális anyától írásos engedélyt kapott a beöltözésünkre, amit a kabátjába varrva csempészett be az országba.

ÖRÖKFOGADALOM UTCAI RUHÁBAN

Terézia anyánk, a rendfőnökünk összehívta az egész közösséget Nyíregyházára. Dudás püspök megromlott egészségi állapota miatt Svájcban kezeltette magát, ezért a testvére, Dudás Bertalan László bazilita tartományfőnök atya (a kommunisták 1950-ben megfosztották ettől a címétől) tartott lelkigyakorlatot nekünk, s ennek végén, 1968. június 26-án a nyíregyházi papnevelő intézet kápolnájában gyönyörű Szent Liturgia keretében négyen titokban örökfogadalmat tettünk – civil ruhában. Az egyéves noviciátusból tizennyolc év lett, de nagyon boldogok voltunk, hogy végérvényesen is szerzetesek lettünk. Ezután – mintha semmi sem történt volna – mindenki ment a dolgára, nekem hamarosan kezdődött a következő tanévre való fölkészülési időszak. Rendi nevemet (Ágota) természetesen nem használhattam.

A NÉP NEVÉBEN

Két év múlva, 1970-ben, a nyári szünet kezdete előtt egy rendőr alezredes kopogtatott az ajtómon, és az örökfogadalmam felől kezdett faggatni. Mindenre kíváncsi volt. Kik voltak, hogyan történt, stb. Amikor nem akartam valamire válaszolni, ő válaszolt helyettem. Mindent tudott. Bevitte a rendőrsre és tovább faggatott. A nyaram hátralévő része így telt. Mindenhova követett valaki, mindig állt valaki az ajtómnál, rendszeresen vallattak, este tízkor is ellenőrizték, hogy otthon vagyok-e. Még a templomba is követtek. Finoman tudatták velem, hogy templomba járhatok, de Nyíregyházára nem szerencsés. Egy alkalommal az alezredes – mindig ő faggatott – ezt mondta: *Tudja mit? Járjon csak Nyíregyházára, aztán, amikor visszajön, mindenről számoljon be nekünk.* Óriási lelki erőt kaptam ekkor, és ezt mondtam neki: *Ne haragudjon, én ezt nem vállalom.* Ideges lett: *Mi az, hogy nem vállalja?* S akkor elmondtam neki, hogy én gyerekként kerültem ezekhez a nővérekhez, akik engem fölneveltek, s én lennék a legjellemtelenebb ember a világon, ha róluk bármit is mondanék. Ezzel aztán egyszeriben abbamaradt minden zaklatás, követés, megfigyelés, vallatás. Többet nem kerestek. Meg voltam győződve arról, hogy szeptembertől már nem lesz állásom, de meglepetésemre nem rúgtak ki. A párton kívüli igazgató csak mosolygott rám (az iskolában is erősen érdeklődtek utánam az államhatalom emberei), a párttitkár kicsit húzta a száját, de nem történt semmi. Az igazgató a teljesítményemet nézte, és azzal nem volt baj. Amikor egyik tanítványom első lett a kerületi fizikaversenyen, megjegyezte: *Magának ez most nagyon jól jött, Margitka.* Osztályfőnök évekig nem lehettem, elismerést, kitüntetést, fizetésemelést nem kaphattam.

RENDSZERVÁLTÁS

1989-ben a templomban értesültem a rendszerváltásról. 1990 volt már, mikor egy üzletben vettem anyagot, és varrtam magamnak szerzetesi ruhát, 1950 óta vártam erre a pillanatra. Ezután már beöltözve jártunk az utcán, nyilvánosan találkoztunk, imádkoztunk a többi nővérrel. Óriási boldogság volt.

A szerzetesrend újraindítása hosszadalmas procedúra volt, elkobzott ingatlanjaink visszaadása pedig még hosszabb. 1991 januárjában elsők

között kaptuk vissza a máriapócsi rendházunkat. Június 24-én, Keresztelő Szent János születése ünnepén szentelte föl Szilárd püspök a kápolnát és a rendházat. Akkor tizenheten voltunk, ma már csak ketten maradtunk Bazília nővérrel. Régen mindig voltak jelöltjeink, többen is egyszerre, de sajnos a negyven év kommunizmus megtette hatását: megváltoztatta az emberek gondolkodását, tartását, erkölcsét; nagyon kevés a szerzetesi hivatás. A mai világ a szabadosság csimborasszója.

ATANÁZ püspök

Budai tanárnő – Szent Bazil-rendi szerzetes

Imre Margit Ágota nővért papnövendékként még mint budai tanárnőt ismerhettem meg. A főváros görögkatolikus lelki életének egyik fontos szereplője volt ő akkor is, ha nem hallatta különösebben a hangját a tereken. Liturgiáinkon, vecsernyéinken bizton számíthattunk rá, Biblia-órákon és lelki programokon építő tagja volt a közösségnek. De tudhattuk, hogy az újlaki templom közelében nemcsak a lelki, hanem a szellemi életnek is fontos szereplője: a reáltárgyak jó tanára a középiskolában.

A nyolcvanas évek derekán még nem is képzelhettük, hogy valaha a pócsi rendházban látjuk majd viszont, s hogy szerzetesi életének java része majd az újraszerveződött közösségben telik el.

Azóta Ágota nővér neve a Szent Bazil-rendi női szerzetesház életével fonódott össze. Sokat láthattuk útra kelni, hogy Sátoraljaújhelyben, a Szent Anna-otthonban is megtegye, amit csak lehet. De otthona immár Máriapócsra volt, ahol búcsúkon és lelkigyakorlatok alkalmával sokan találkozhattunk vele. Nővérei fáradhatatlan gondozójaként immár nem tantárgyak oktatásával, hanem Krisztus Urunk mondatával foglalkozott: „Tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatos szívű, és nyugalmat találtak lelketeknek.” Előjáróként is alázatos szolgálatban találhattuk és láthattuk megannyiszor, mert tanult a Mestertől, és hűséges tanítványának is bizonyult évtizedeken át. Jubileuma alkalmából ISTENÜNK BŐSÉGES KEGYELMÉT KÍVÁNJUK NEKI.

KRISZTUSÉRT VÁLLALNI A KERESZTET

Azt, hogy gyötörtek a hivatásomért, ha könyvek között is, de elviseltem, ugyanakkor belső örömet is adott, hogy Krisztusért szenvedek. Nehéz volt az ideológiai propaganda, amivel tömték a fejünket, még pedagógus-továbbképzéseken is. Olyannyira erős volt, hogy az egyetlen egy marxizmus-leninizmus órán meginogtam a hitemben. Rettenő nehéz volt, hogy nem ölthettem magamra szerzetesi ruhámat, hogy a nővérekkel nem élhettünk közösségben. Sosem ismerték el a pedagógiai teljesítményemet, sosem léptettek elő, én kaptam a legkisebb fizetést, évtizedekig éreztem velem, hogy lenézett, megtűrt személy vagyok a rendszerben. Hétszer jelöltek elismerésre, de a nevem tiltólistán volt. Az új igazgató – ezúttal párttag – azt mondta, addig nem nyugszik, míg ki nem harcolja nekem a jutalmat. Sikerült neki: nyugdíjba vonulásom előtt, nyolcadik előterjesztésre kitüntetésben részesültem. Mindezt el lehetett viselni. Krisztusba kapaszkodva mindent át lehet vészteni. Belső nyugalmat és biztonságot adott az Istenhez tartozás.

Férjhez is mehettem volna, a családom többször próbált meggyőzni, de belátták, hogy hasztalan. Még a tantestületben is próbáltak férjhez adni: volt egy kollégám, akivel össze-

akartak boronálni. Rendes fiatalember volt. Ügyeletem direkt egymás mellé osztottak be minket – mintha nem lettünk volna együtt eleget a tanárban. Egyszer el akart kísérni a villamosig, de azt mondtam neki: *Gyuri, maga csak maradjon itt...* Évekkel később, mikor már rendi ruhát ölthettünk, nyolc-tíz nővértársam-

mal sétáltunk az Üllői úton. Szembe jön velem egy úr, megáll, és erősen néz. Akkor ismertem meg: Gyuri volt, akivel össze akartak boronálni a tantestületben. Csodálkozással vegyes megnyugvással vette tudomásul kikosarazásának okát: *Margitka, most már mindent értek!*

Egy telefonhívás

Némi nyomozás után sikerült telefonon elérnem Ágota nővér egykori munkatársát, Fericsán Kálmánét, aki harminc évig dolgozott ugyanabban az iskolában, a rendszerváltás után igazgató is volt. Fáradt hangon vette föl a telefont. *Ne haragudjon, hogy nem tudok most fényképet keresni – pedig biztosan van –, pontosan egy hete halt meg a férjem. Nagyon szomorú vagyok. Persze hogy emlékszem Margitkára, a legtüneményesebb asszony volt, akivel valaha találkoztam. Rajongtak érte a gyerekek, az én két fiamat is tanította. Kitűnő tanár volt, és kitűnő munkatárs. Soha nem volt olyan rendezett a fizikaszertár, mint az ő keze alatt. Nagyon régen találkoztam vele Máriapócsan. Gyötörte a rendszer, sosem ismerték el pedagógiai tevékenységét, de ez a kis madárcsontú asszony sosem volt megtörve. Egy tünemény volt. El sem tudom mondani, mennyire örülök, hogy hívott. Nagyon nehéz most nekem... De most egy kis öröm ért a szomorúságban. Hadd kérjem el Ágota nővér telefonszámát, úgy szeretnék vele beszélni!*

Így történt, hogy nem sikerült fényképet szereznem Ágota nővér tanár korából; egy gyászoló, megtört asszony szerető szavaival azonban másfajta képet adott róla: olyat, mely örökre emlékezetemben marad.

(Köszönet Käfer György úrnak, a Szent János Apostol Katolikus Általános Iskola igazgatójának a telefonhívás létrejöttéhez nyújtott segítségéért.)

ÁBEL püspök

Hálával tartozom a jó Istennek Ágota nővérért, mert szerzetesi hivatásom kialakulásában, megerősítésében nagyon nagy szerepe volt. Bölcs tanácsaival és mindennapi imádságaival mai napig erős lelki támaszomnak tartom.

ISTEN ÁLDÁSÁT KÉREM TOVÁBBI ÉLETÉRE.

Szeretettel tájékoztatjuk kedves Olvasóinkat, hogy

MEGJELENT

a **Görögkatolikus Szemle** 2019-es
KALENDÁRIUMA

A **Görögkatolikus Szemle** decemberi számával,
benne **A Mi Családunk** mellékletével,
a Görögkatolikus Metropólia egyedi tervezésű
asztali és falinaptáraival kiegészítve,
a **Kalendáriumot** ajánljuk karácsonyi ajándécsomagként is
szeretteik részére.

TAMÁSKA GYULA

MONDD EL!

*Mielőtt eloltod a gyertyát,
s elmúlik a karácsonyi láz,
tégyszámadást újra magadnak;
Épült-e benned a lelki ház?*

*Mondd el... Mondd el, ha nem is kérdik,
hogy találkozásod volt vele
S ebben az áldott karácsonyban,
számodra is volt üzenete.*

*Mondd el, hogy gazdagabb lettél,
s benne hited szárnyakat kapott,
és cserébe a rossz szívedért,
önmagából egy részt adott!*

*Mielőtt eloltod a gyertyát,
és becsukod csendben Bibliád,
köszönd meg mindnyájunk nevében,
– az első karácsony éjszakát!*

LASKAY ANNA

Család: Egyház kicsiben

Hárman üljük körül az asztalt. Nők: feleségek és családanyák. Beszélgetünk. Sokszor csak elmesélve a saját történetünket, segítjük egymást tovább. Gondolatainkat közreadva, reméljük, sokan magukra ismernek, s „leülnek közénk”.

Anna: Az egyházi év gyönyörű ritmust ad az életünknek. Ünnepeit megélve töltekezhetünk. Édesanyaként azt is fontosnak tartom, hogy támpontot kapunk a mindennapokhoz. Ráirányítja figyelmünket a lényegre: Mária szerepére, az egyház tanítására, a kísértésekkel szembeni küzdelemre.

Andi: A mi családunk ezért rögzíti mindig a szentbeszédeket. Pár éve kialakult nálunk, hogy felvesszük a prédikációt, s az otthoni családi ima keretében újra meghallgatjuk, megbeszéljük azt. Ez persze sokat változott az idők folyamán! Eleinte a férjem, egyfajta „tanítóként” – főleg mikor teológiára járt – magyarázta a hallottakat. Erre a legkisebb gyermekünk miatt is szükség volt. Azóta a nagyobb fiaink már megházasodtak, a lányunk is elkerült otthonról a munkája miatt. De a férjem példaadó szerepe a börtölésben, az imádságban, a vallásgyakorlásban vitathatatlan. Én is felnézek rá, s hálás vagyok neki ezért.

Ildi: Nálunk is a férjemnek van ilyen katalizátorszerepe, bár a lányunk is hamar elkötelezetté vált. Akár a templomba járás, akár egyéb egyházközségi programok terén az ő lelkesedésük az, ami az egész családunkra hatott.

Anna: Érdekes, mert én sokszor úgy érzem, hogy a gyermekeink lelki fejlődésére való figyelem vagy az ezen való aggodás az én vállamon nyugszik. Persze ez az én érzésem, hiszen a férjem mindenben támaszom. De az esti imára hívás, az ünnepekre való figyelmeztetés, a böjti fogadalmakra való emlékeztetés és hasonlóak valahogy mindig az én számból hangzottak el. Aztán az idő múlásával én is tapasztaltam, hogy már a legnagyobb „vesz át” feladatokat ezen a téren is. Mostanra a kicsik is eljutottak oda, hogy igényük van a rendszeres ministrálásra, templomi éneklésre; kitalálják, hogy miben tudnak egy-egy böjti időszakban fejlődni (ebbe az édességről való lemondástól a rendszeres egyéni imán át az egymásra figyelésig sok dolog beletartozik); emellett pedig tudatosan törekszenek arra, hogy jól viselkedjenek.

Andi: Ez valóban érdekes, s nálunk a nagyoknál már végigéltük, hogy először mi szülőként határozunk meg dolgokat, neveljük bele őket a vallásos életbe, aztán elkezd az egész visszahatni ránk. Egyre több felelősséget vállalnak, s egyre gyakrabban lesznek ők a motorjai a család lelki életének, ill. a saját családjukat már ilyen alapokra helyezik. Akár olyan módon, hogy kellő időben elköteleződnek, szentségi házasságot kötnek.

Ildi: A lányunk most készül az esküvőjére, közvetlenül a diplomája megszerzése után. Jó látni, hogy halad az élete. S az Isten áldása mellett – szeretném hinni, hogy – számít az, mire és hogyan neveltük őket, milyen a mi kapcsolatunk egymással és Istennel.

KÉRDÉSEK A TOVÁBBGONDOLÁSHOZ:

Milyen mintákat látott otthon gyermekként? Kinek köszönheti, hogy hívő emberként él? Családjában milyen szerep hárul Önre, mennyire adja tovább hitét és vallásosságát?

Ha válaszait velünk is megosztaná, kérjük, írja meg nekünk!
Weboldalunk: <http://www.noi-kerekasztal.hu>

POLYÁKNÉ TÓTH NÓRA

Szelíd drukkerek és küzdőjátékosok

Vendégségben a Turgonyi családnál

Két gyermekkéz fonódik kezembe az ajtónyitás pillanatában. Már tudják a nevem, mikor hozzájuk hajolva bemutatkoznék. Úgy fogadnak, mint régi vendéget, hisz szüleik – Zoltán és Zita – felkészítették őket látogatásomra. A harmadik gyermek is megjelenik, s ha volna, bizonyára a harmadik kezembe is egy bizalommal teli szorítás fonódna e percben. Mindenki a saját birodalmába, büszkeségébe akar bevezetni. A gyermekszobákban – melyek a szülők letisztult izlését is tükrözik – különféle sportot idéző berendezési tárgyak, focis szőnyeg és a gyermekek kedvencei: gombfoci, sportmezek, sportos játékok látszanak. A legnagyobb fiú, Danika, karomra próbálja apja vasemberes karkötőjét. (Vasember=Ironman triatlon, a hosszútávú triatlonversenyek egyik fajtája, mely megszakítás nélküli 3,8 km úszásból, 180 km kerékpározásból és egy 42,2 km-es maratonfutásból áll) Már látom, hogy itt meghatározó szerepe van a sportnak. Ezt apa már a nappaliban bebizonyítja, ahogy a gyerekek szókészletében fellelhető sportszakszótárról beszél, no még később, amikor a saját teljesítményéről kérdezem.

De kezdjük inkább a legelején, hogy mindenki megismerhesse az egyáltalán nem átlagos Turgonyi családot. Dani (7), Olivér (5), Zolcsi (4): a három gyermek közül a két legkisebb már abba a közegbe születik, ahol egy Down-szindrómás kislány az elsőszülött. S őket ez egyáltalán nem zavarja. Segítik és támogatják, szocializálják a bátyót, aki a logopédusi és korai fejlesztőfoglalkozásoknak köszönhetően most kezd beszélni. 2016 óta integrált óvodai ellátásban részesül, ahol szintén elfogadják és szeretik őt. A vallásgyakorlás kezdete is ehhez a dátumhoz köthető, de ez nem azonos a hit kezdetével, amely ettől mélyebb és jóval meghatározhatóbb eredetű. Erről kérdeztem elsőként Zoltánt, aki felnőttként – idén húsvétkor – volt elsőáldozó.

Hogyan fogant meg az elhatározás, hogy elsőáldozó legyél – felnőttként?

Elsőáldozásom története azzal kezdődik, hogy nagyon örültek nekünk a Nyíregyháza-jósvavárosi Görögkatolikus Egyházközségben, amikor 2016-ban csatlakoztunk hozzájuk – ezt főként a kicsik óvodájának köszönhetjük. „Fiatalkor sok gyerekkel” – mondták az egyházközségben. Lipcsák Tamás atya eljött hozzánk házszenelésre, bár akkor még fogalmam sem volt, hogy mi is az. Elmeséltük neki történetünket. Épp az idő tájt készültek a parókián egy zenés-táncos mulatságra, melyre meghívást kaptunk az atyától, aki egy másik fiatal házaspár mellé ültetett minket. Nagyon jól éreztük magunkat. Onnan kezdett rendszeressé válni, hogy templomba járunk. Leginkább én, akit görögkatolikusnak kereszteltek, de addig nem gyakoroltam a vallásomat. Vasárnaponként a család többi tagját is megszólítom, de nem kötelezem őket semmire. „Én megyek, ki jön velem?” – szoktam kérdezni. – Van, hogy ötöd-magammal megyek, és olyan is van, hogy csak egyedül érkezem a templomba.

A három gyermekem egyébként a nyíregyházi Szent Miklós Görögkatolikus Óvodába jár, ahol az óvodásoknak mindennap lelki percek keretében van lehetőség közelebb kerülni az Istenhez. A parókus atya ajánlott nekem egy lelkiigazgatói lehetőséget, s én 2016 novemberében el is mentem Máriapócsra a cursillóra. Ez hozta meg a fordulópontot. Ott sok mindent átgondoltam, átértékeltem. S mivel meg voltam keresztelve és bérálva, de elsőáldozó nem voltam, arra kértem az atyát, segítsen a felkészülésben.

Hogyan élted meg az első szentáldozást, mennyiben befolyásolta szemléletedet, és hogyan hatott a családi életre?

A gyermekek elsőáldozása még nem feltétlenül saját választás következménye, felnőttként viszont az ember maga dönti el, hogy szeretné-e felvállalni. S a döntésemet kicsit Daninak is köszönhetem.

Húsvétkor történt meg az első szentáldozás, s nehéz szavakba önteni az élményt. Sokan eljöttek a szertartásra, bár nem volt nagy-

dobra verve az időpont. Már az azt megelőző első szentgyónás is felemelő élmény volt, de a szentáldozás még inkább. S bár örültem, hogy mások is osztoznak az örömben, legszívesebben egyedül lettem volna abban a pillanatban. Később kérdeztem is a barátomtól: „Te, Zsolt testvér, ez mindig ilyen jó lesz?” Mivel azóta mindig járulok szentáldozáshoz, már magam is tudom a választ.

Mit jelent számotokra egy közösséghez, az egyházközséghez való tartozás?

Nagy ismerősi körünk van, és szeretünk társaságba járni, mégis jó volt egy új közösséghez kapcsolódni, ahol mindenki önzetlenül segít a másoknak, ahol kortól függetlenül jól érzik magukat az emberek, és számítanak egymásra. A kezdeti félelmünk az idősebb korosztálytól alaptalannak bizonyult, hiszen elfogadják és várják közeledésünket, s bár három gyerekkel nem tudunk minden alkalommal jelen lenni, igyekszünk aktívan bekapcsolódni az egyházközség életébe.

Hogyan tudjátok megszervezni a hétköznapiakat? Van segítségetek?

A mindennapokban Zita szülei sokat segítenek, ők aktív nyugdíjasok, akiknek a támogatása nélkül nem tudnánk a feladatainkat maradéktalanul ellátni, az én édesanyám is segít a főzésben, a hétfői gyermekfelügyeletben. Szinte minden szombatot magához vesz egy fiút a háromból, vele együtt főz, játszik, így a nálunk maradt két gyermeket könnyebb ellátni, valamint a testvéreink segítségére is bármikor számíthatunk.

Milyen a viszony a gyermekek között?

Jó testvérek. Szeretik, segítik egymást. Danit különösen, akinél épp most indul a beszédfejlődés. A másik két fiú részéről tapasztalunk egyfajta érzékenységet Dani felé, és ugyanez az érzékenység jellemző az óvodában is.

A nyüzsgés nem szűnik, csak rövid időre, amíg a gyermekek a vacsorájukat fogyasztják, mindannyian önállóan. Amikor anya már mindenki elé letette a tányér ételt, beszélgetésünk mintegy fordulóponthoz érkezik. Azt a kérdést

teszegetem, amely talán legtöbbünket érdekel egy családról, ahol egy Down-szindrómás gyermek is él: hogyan fogadták a hírt az orvosoktól, hogy egy kromoszómával több jutott a babájuknak? Zoli válaszol:

Születés előtt nem tudtuk, hogy mi van Danival, hiszen minden vizsgálaton részt vettünk, és semmi jel nem mutatott a szindrómára. Még születése napján sem, hanem harmadnapon, amikor bementem a kórházba, Zita azzal fogadott, hogy baj van. Én pedig vigasztaltam, hogy nincs itt semmi baj, hisz a tipikus downos jegyek (a nyaki redő, a bordázott tenyér) nem láthatóak rajta. Persze a gyakorlott szem azonosítja, s két hét múlva bizonyossá is vált, hogy Dani Down-szindrómás.

Anya megfordul, és ezt mondja: „Én a későbbi leukémiát rosszabbul viseltem.” A fordulópont e mondat által számomra következik be, hiszen a múlt-jelen bemutatásának derűssége nem változik meg azzal, hogy a közelmúltban egy súlyos betegség is sújtotta már Danit. Csak a téma lesz komorabb, de erről az újabb teherről, melyet az élet pár éve a család vállára tett, még nem kérdezem a szülőket, mert Zoli csak ennyit mond: „Ott még nem járunk.”

Mi segített a tény elfogadásában? Hogyan (ha egyáltalán) változtatta ez a körülmény a világotokat?

Zita: Nem volt számunkra kérdés, hogy a család elfogadja a helyzetet. És valóban, minden rokon azt kérdezte, hogy miben tud segíteni. Ám azzal tisztában voltunk, hogy lesznek nehézségek: hogyan fog beilleszkedni (hisz már akkor elhatároztuk, hogy amennyire lehet, integráltan szeretnénk nevelni), orvosként pedig az aggasztott leginkább, hogy milyen betegségek merülhetnek majd fel idővel. A Down-szindrómát vezetőjét kérdeztem, hogy akkor most mi lesz. Ő csak ennyit mondott: „Semmi. Van egy gyermeketek, és mentek előre.” Igaza volt. Más angolórára viszi a gyermekét, én meg logopédushoz és gyógytornára. A feladat ugyanaz: Danit is fel kell nevelni, mint a másik két gyermekünket. Az óvoda és az iskola után be kell vonni a társadalomba, olyan elfoglaltságot találni neki, mellyel nem találja haszontalannak magát. Tudjuk, hogy nem lesz miniszterelnök vagy építésmérnök, de ha sikerül olyan életet találnia, amelyben boldognak érzi magát, esetleg egy társal együtt, akkor minden rendben van. A szülőknél nincs más feladata, mint hogy olyan szakma felé tereljék a gyermeket, amit ő szeret csinálni.

Zoli: Az én életemet nagyon megváltoztatta Dani. Azelőtt is segítőkésznek gondoltam magam, de Dani születése után még inkább azzá váltam. Korábban a versenyszférában dolgoz-

tam egy utazási irodában, de amikor leukémiás lett Dani, el kellett jönnöm. Rájöttem, hogy nekem más utat szánt a gondviselés. Valami más munkát kerestem: a Vöröskereszthez kerültem véradó szervezőnek, s ez sem volt véletlen. Dani többször kapott vért a kezelés során, a véradás szervezését már személyes indíttatásból csináltam, lelkiismeretesen és szeretettel. Fontosnak éreztem, hogy például az óvodai gyermeknapokhoz kapcsolódva kísérőrendezvényként legyen véradásra lehetőség. Többekkel értettem meg ennek fontosságát, hiszen mi személyesen tapasztaltuk meg a véradás jelentőségét. Amikor Daninak szüksége volt vérré, kapott a véradóban, és másnapra jobban is lett. A véradás szervezése után jött egy még jobb lehetőség a területi gyermekvédelmi központnál nevelőszülői tanácsadóként, ami szintén segítő szakma.

Hogyan fogadta a tágabb környezetek Dani érkezését?

Zoli: Természetes dolog volt számunkra, hogy mindenhol magunkkal vittük, s nem volt olyan az ismerőseink között, aki elpártolt volna tőlünk Dani miatt. Volt, aki megkérdezte, hogy ki fogja-e nőni ezt a betegséget. De hisz ez nem betegség! Mióta Dani velünk van, ha valaki a Down-kóros kifejezést használja, kijavítom. Persze nem bántó szándékkal, hanem azért, hogy értse a különbséget. Ez nem kór-ság, nem betegség, hanem egy állapot. Szerencsénk volt abban, hogy Daninál a járulékos betegségek nem, vagy csak kisebb mértékben jelentkeztek. A szíve rendben volt, műteni nem kellett, s épp akkor készült el a Szent István utcában a Csodavár, melynek utolsó építési sza-

kaszában önkéntesként mi is segítettünk, majd szeptembertől egyéni fejlesztésekre odavittük Danit. A legjobb fejlesztő a testvér – mondták sokan –, így érkezett hamarosan Olivér, majd Zolcsi.

Milyen Dani személyisége, és hogyan viszonyul Dani a környezetéhez?

Szerintem Daninak sokkal jobb dolga van, mint nekünk. Szerencsésebb, mert róla bizonyos dolgok lepereregnek, nem foglalkozik velük. Boldog a saját kis világában irigység és harag nélkül. Persze ő is csintalan olykor, s ha kell valami neki, megszerzi. Huncutkodik, csibészkedik ugyanúgy, mint a többi gyermek, de a sok negatív hatással nem foglalkozik.

Amennyire én tudom, a downos gyerekek duplán visszaadják a rájuk fordított szeretetet.

Ez valóban így van. A másik két gyermekünk is ragaszkodó, de nem ennyire. Amikor megérkezünk az óvodába érte, „édesanya, édesapa” felkiáltással borul a nyakunkba. Soha nem cserélnék el őt. Rengeteg szeretet van benne. Nyitott személyiség. Amikor bekerül egy közösségbe, megilletődik, de amikor megtalál egy embert, akihez kapcsolódhat, végül mindenkit az ujjá köré csavar, ő lesz a főnök. Igazi mókamester. Bárhol találkozik a barátaival, csoporttársaival, egymáshoz futnak egy ölelésre. Ma már az intézmények bármilyen hátránnyal rendelkező gyermeket fogadnak, s itt, az óvodában kezdődik a társadalom érzékenyítése. A kicsik megtanulják, hogy van, akinek segíteni kell. Ebbe nőnek bele, s ez természetessé vá-

lik a többség számára. A gyerekek, akiktől az ismerősi körünkben érdeklődünk, mit gondolnak Daniról, nem tartják másnak, hisz mindent ugyanúgy lehet vele csinálni, mint a többi gyerekköccsel, legfeljebb megkérdezik, hogy mért nem tud még beszélni.

Milyen nehézségekkel küzdöttetek meg az évek során?

Zita: Nyíregyházán élnek más Down-szindrómás gyermekek, szerencsére ők már kitaposták az utat számunkra. Tartjuk a családokkal a kapcsolatot.

A legkisebbet vártam, amikor 2014 júniusában kiderült, hogy Dani leukémiás. Ez nehezebb volt, mint a Down-szindróma elviselése. Bár a Down-szindróma miatt gyakran jártunk vérévételre, de a májusi vérkép még nem mutatott eltérést. Aztán lázas beteg volt, antibiotikumot szedett, s egyszer csak nem tudott lábra állni. Azt hittük, a vírus megtámadta a csípőízületét. A vizsgálatok után pénteken mentünk Debrecenbe az eredményekért, hétfőn pedig kezdődött a kemoterápia. Gyesen voltam Olivérral otthon, Zolinak pedig a kemo-kezelések miatt bent kellett lennie a kórházban Danival. Már két és fél éve jól van, de teljesen gyógyultnak csak akkor nyilvánítják, ha eltelik még egyszer két és fél év. Gyakrabban visszük kontrollra, mint ahogy kellene, csak a magunk megnyugtató vége.

Dani élni akar. Annyi lehetősége lett volna rá, hogy ne legyen itt közöttünk. De Isten ide szánta őt hozzánk. Sokan kérdezik, amikor vendégségbe készülnek hozzánk, hogy mit hozzanak

Mitől működik jól a család? Szeretni kell a másikat...

Ez a felkészülés most nagyon sok időmet fel-emészt, igyekszem nem a családtól elvenni, de olykor a 4-5 órás edzés belecsúszik a családi időbe is. Ezeken az edzéseken ugyanakkor egyedül vagyok, tudok gondolkodni, ki tudom engedni a feszültséget, s ha fizikailag el is fáradok, lelkileg feltöltődöm. Zitának most emiatt kimarad a mozgás.

Zita: Most mindent ez határoz meg, de az Ironmannek is vége lesz majd, s akkor jöhetnek én és a további célok – mondja nevetve.

Az utolsó kérdést vezeti fel ez a hallatlan önzetlenség és áldozat, melyet egymásért meghoztatok. Mitől működik jól a családi életetek?

Zita és Zoli: Szeretni kell a másikat, meg kell próbálni odafigyelni egymásra, a kölcsönös tisztelet nálunk alapvető. Mindent megbeszélünk közösen. Az embernek célok kellene, volt már Down-szindróma: pipa; leukémia: pipa; ezek után egy Ironman 14 órán belül, biztosan menni fog. (Az interjú elkészülte után nem sokkal már tudjuk, hogy ez is: pipa – 12 óra 54 perc 26 másodperccel). Mert ha nincs közös cél, ha nincs miért egy irányba menni, akkor elkülönülnek az emberek. Nekünk az az életfilozófiánk, hogy egészségünk legyen, a többit meg tudjuk közösen oldani.

ajándékba neki születésnapjára. Csak azt kérjük tőlük, egyszerűen jöjjenek el, és legyenek itt vele. Átala mi nagyon sokat tanulunk önmagunkról, az elfogadásról. Megtapasztaljuk, hogy mennyi mindent kibír az ember, s hogy mik a fontos dolgok. Nem szabad aggódnni, idegeskedni azon, hogy mennyi munkád van a munkahelyeden, azt le kell tudni tenni, és mindennap hazajönni a gyerekekhez.

Szülőként feltöltődik a „szeretettank” a gyermekekkel, de hogyan erősödtek meg házastársként és egyénként a mindennapokban?

Zoli: Elcsépelet szólamnak hangzik, de tényleg kell néha kettesben és egyedül is lenni. Többször is ránk férne, de legalább havonta, kéthavonta igyekszünk egy estére kettesben elmenni valahová. Egy-egy verseny kapcsán is adódik ilyen lehetőség. 2012-ben kezdtem el futni, 2014-ben triatlonozni. A megméretetésekre a család mindig elkísért. Abban az évben felkészültem az Ironmanre is, de két héttel a nagyatádi verseny előtt kiderült, hogy Dani leukémiás. A versenyt dobtam, mert jött egy nagyobb verseny: Danié, ahol én lettem a

Triatlon, Levelek 2017 – befutó

szurkoló, a kisegítő személyzet. Aztán ahogy Dani helyrejött, újra elkezdtem futni, amelyhez jött a másik két sportág is, az úszás és a kerékpározás. A triatlon minden távon (sprint, olimpiai és féltáv) kipróbáltam. Most megint neveztem a nagyatádi hosszútávú versenyre.

A képeket a szerző készítette.

SZABAD BOGLÁRKA

Mit mesélünk karácsony közeledtével a családban?

Az adventi időszakban, Jézus Krisztus születésének ünnepléséhez közelebb érkezvén, egyre több olyan alkalom akad, amikor időt fordítunk egymásra, beszélgetésekre, esti mesére, történetmondásra a családon belül. No de mit is mesélünk ilyenkor? A régi idők mesemondási alkalmi olyformán voltak időponthoz vagy még inkább időszakhoz kötöttek, hogy az őszi munkaalkalmakkor vagy csendesebb téli esteken fonóházakban, esetleg nyáron a mezőn egy-egy munka közötti pihenőidőben hangzott el a mese. Azt tudjuk, hogy a hagyományos paraszti világban a mesemondás tematikus szempontból egyáltalán nem volt meghatározott. Az igény a „Márton-napi” (libás), a „húsvéti” (nyuszis vagy tojásos), a „karácsonyi” (karácsonyos) mesék mondására a mai kor pedagógiai, közművelődési szemléletének eredménye, amely során mindig az adott ünnephez kapcsolódó mesét, témákat, szimbolikát várja el a megrendelő. Ez nem „hiba”, nem „rossz”, de fontos megemlíteni, hogy nem kell, hogy ez feltétlen elvárás legyen a családon belüli meséléskor.

Sok olyan népmese van, amely jó választás lehet könyvből olvasásra, de még inkább fejből mondásra! Én például szívesen mesélek ilyenkor a Szent Családhoz kapcsolódó történeteket, szívesen mesélem el Jézus születését, de a legendameséket is őszintén ajánlom erre az időszakra! A legendamesék elsősorban Krisztus személyével kapcsolatos komoly és tréfás eseményeket mondanak el. Krisztus vagy az Úristen mellett alárendelt szerepet játszik bennük Szent Péter, Szent Mihály, az angyal és az ördög. Szent Péter egyénisége, alakja ezekben a történetekben gyakran komikus.

Megosztom most a kedves olvasókkal az egyik kedvenc legendamesém, amelyet özv. Lakatos Jánosné született Drabik Klára Katalin nyírparasznyai görögkatolikus asszonytól, a nagymamámtól hallottam. Most az általam „újramesélt” (tehát már textualizált, olvasható formába öntött) változatot közlöm.

Mese a lusta juhászról...

Egyszer történt, még abban a régi időben, amikor az Úr Jézus és Péter a földön járt, hogy szerettek volna eljutni Jeruzsálembe. De hiába kérdezték útközben az embereket, senki nem tudta nekik megmondani, hogy melyik út vezet el őket Jeruzsálembe.

Ahogy mentek, megdegltek, egyszer csak észrevettek egy ifjú juhászlegényt, aki egy fának dőlve, az árnyékban pihent. A juhái ott legelésztek körülötte.

- Adjon Isten jó napot, te legény! Lehet, tán tudnál nekünk segíteni! Mi a Jeruzsálem felé vezető utat keressük! Meg tudnád mutatni, merre van?

A juhász odakiáltott nekik, s a lábát a levegőbe emelte, azzal biccentett:

- Arra 'e!

Péter és az Úr Jézus megköszönték az eligazítást, de ahogy továbbmentek, Péter odaszólt az Úr Jézus Krisztusnak:

- Krisztus Uram! Olyan lusta volt ez a legény, hogy még a tisztelget sem adta meg, hogy köszönjön illendően, s hogy szépen megmutassa, merre van az út. Csak a lábával biccentett, a kalapját ki sem húzta a szemiből, biza' ránk sem nézett!

Az Úr Jézus nem szólt semmit, csak csöndesen ment tovább.

Egyszer csak, ahogyan tovább sétáltak, megláttak egy lányt, aki a folyóparton mosta a ruháit.

- Nézd csak, Péter! Ott van egy leány! Kérdezzük meg tőle! Hátha ő is tud segíteni rajtunk!

Péter odalépett a lánykához.

- Adjon Isten jó napot neked, húgom! Meg tudnád nekünk mondani, melyik út viszen itt Jeruzsálem fele?
- Adjon Isten maguknak is szép s jó napot, kedves vándorok! Bizony, megmondom én!

S azzal otthagytott csapot-papot a lány, ledobta a mosósulykot, a fehér inget, s kézen ragadta a vándorokat.

- Tessenek csak utánam fele jönni!

Ment, mindig ment a lány, sietve vezette a két vándort. Az Úr Jézus és Szent Péter alig bírták őt követni, olyan fürgén lépkedett előttük... akár csak egy katicabogár, szinte suhant.

Igen sokáig mentek egy ösvényen, míg végül elértek egy tisztásra, ahonnan egy másik út vezetett kifelé.

- Itt tessenek végig egyenesen menni, s ott már megtalálják Jeruzsálemet! Ott van pontosan az út végén!

Az Úr Jézus azt mondta a lánynak:

- Köszönjük szépen, gyermekem!
- Isten áldja magukat! – kiáltotta a lány nekik, s már szaladt is vissza a patakhoz, hogy befejezze az elkezdett munkát.

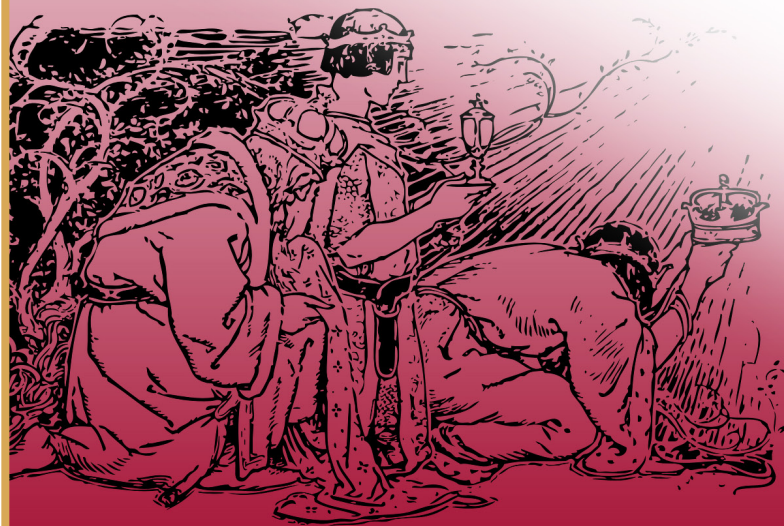
Már épp a város határánál járt a két vándor, amikor Péter megkérdezte az Úr Jézust:

- Krisztus uram! Mondd, mivel jutalmazzuk meg azt a jó lányt?
- Bizony mondom neked, Péter, azzal a lusta juhással!

Sez bizony azóta is így van, hogy egy serényebbet mindig egy kicsit lassabbal, lustábbal párosít össze a Jóisten. Mert mi lenne a világgal, ha két lusta kerülne össze? Bizony egész nap csak feküdnének, semmit nem dolgoznának. De ha meg két igen szorgalmatosat tenne össze mindig egy párnak a Jóisten, akkor meg túl sokat dolgoznának, a Jóistent dicsérni, a családdal törődni meg nem sok idejük volna.

Így hát, amióta az Úr Jézus a lusta juhászt a szorgalmas lánnyal jutalmazta meg, azóta is ennek hasonlatosságára esnek szerelembe az emberek a földön.

ADY ENDRE

Az Úr érkezése

*Mikor elhagytak,
Mikor a lelkem roskadozva vittem,
Csöndesen és váratlanul
Átölelt az Isten.*

*Nem harsonával,
Hanem jött néma, igaz öleléssel,
Nem jött szép, tüzes nappal
De háborús éjjel.*

*És megvakultak
Hiú szemeim. Meghalt ifjuságom,
De őt, a fényest, nagyszerűt,
Mindörökre látom.*

KREATÍV ÖTLETEK

KÉSZÍTSÜNK MADÁRCSEMEGÉT!

HA SZERETNÉNK KERTÜNK, KÖRNYEZETÜNK MADARAIT MAGUNKHOZ SZOKTATNI, ÉS A ZORD TÉLI IDŐBEN IS FINOMSÁGOKKAL ELLÁTNI, EGYSZERŰEN VÁSÁROLHATUNK CINKEGOLYÓT SZINTE BÁRMELYIK BOLTBAN. DE A MADÁRETETÉS SOKKAL ÖTLETESEBB FORMÁJA, HA MI MAGUNK KÉSZÍTJÜK EL EZEKET A CSEMEGÉKET, RÁADÁSUL KIVÁLÓ KIKAPCSOLÓDÁS ÉS ÜGYESKEDÉS A GYEREKEKNEK IS.

MIVEL ETESSÜNK?

Első és legfontosabb dolog, hogy megjegyezzük: a madaraknak nem szabad kenyeret adni! Nem szabad kenyeret, lisztet, sózott/fűszerezett és füstölt dolgokat, chipset, ropit, fölvágotat, kenyérmorzsát, száraz kutyaeledelt adni nekik, mert hamar megsavanyodnak, és a madár pusztulásához vezetnek.

Amit nagyon szeretnek: mindenféle magvat (nem sózott és nem pörkölt!), gyümölcsök közül elsősorban az almát, körte-t, szőlőt, ezenkívül faggyú, vaját, zsírt, sótlan szalonnát, szalonnabőrt, töpörtöt és a (nem füstölt, nem fűszeres) sajtot.

Hová tegyük?

Az etetőt vagy madárgolyókat olyan helyre tegyük, ahol kutya, macska nem éri el, és a kistestű, félnék madarak is meg tudják közelíteni. Jó, ha a közelben van bokor vagy egyéb búvóhely, ahová a megrettent kismadarak menekülhetnek.

A legegyszerűbb madáretető a fára/ablakpárkányra fagyos időben elhelyezett teavaj. Egy kis kocka a gyöngébb csőrű kismadaraknak akár egész télre elegendő zsiradékot biztosít. A nem sózott szalonna ágra szögelve/ágról lelógatva, a félbevágott alma, a magvak mind kiváló táplálékot jelentenek a szárnyasoknak.

Kihelyezhetjük egy tálcára az ablakpárkányra, ágról lógathatjuk le, fából készült etetőbe rakhatjuk, de a gyümölcsöket ágakra is szúrhatjuk.

Hogyan készítsük?

A boltban is kapható cinkegolyó otthoni elkészítése a gyerekek bevonásával igazi téli elfoglaltságot jelent. Egy fémtálban kis lángon olvassunk föl zsírt, amíg csomómentes, sárgás levet nem kapunk. Ekkor öntsünk bele kb. ugyanannyi magot (napraforgómag, magkeverék, dió), és néhány percig kavargassuk, hogy a magok is átítatódjanak a zsírral. Levesszük a lángról, és egy-két percet várunk,

hogy ne legyen tűzforró. Ezután beleöntjük a kívánt formába, például műanyag poharakba, italospalackba. A pohár/palack teljes hosszában lógassunk bele madzagot, és úgy öntsük bele a keveréket, hogy a madzagot nem engedjük el. Miután beleöntöttük, a pohár/palack szélére leengedhetjük a madzagot. Megvárjuk, míg megdermed, majd kiszedjük a formából (ha nem sikerül, vágjuk ki – a műanyag szemetet szigorúan a szelektív kukába dobjuk!), és a madzaggal fölkötjük a kívánt helyre. Célszerű egymástól távolabb többet is kihelyezni, mert vannak nagyobb madarak, amelyek szeretik elzavarni a kisebbeket – így többnek jut étel egyszerre.

GYEREKEKNEK

ALKOSSUNK EGYEDIT EGYÜTT

A BARKÁCSKÖNYVEKBEN ÉS AZ INTERNETEN IS HEMZSEGNEK A TÉLI, ILLETVE KARÁCSONYI DÍSZEK, KÉZMŰVES ÖTLETEK, EZEK KÖZÜL MOST NÉHÁNY NAGYON EGYSZERŰT MUTATUNK BE, AMELYEKET A GYEREKEKKEL EGYÜTT KÉSZÍTHETÜNK EL, S LAKÁSUNK DÍSZEI MELLETT KIVÁLÓ AJÁNDÉKOK IS VÁLHATNAK BELŐLÜK.

Zöld papírból vágjunk ki egy háromszög alakot, majd harmonikaszerűen hajtogassuk meg a hosszú oldalaira merőlegesen. A közepén szúrjunk át hurkapálcát, a fát pedig színes papírral, anyaggal díszíthetjük. Ne felejtsünk a tetejére csillagot tenni! A kis fát gyurmába, gyufásdobozba állíthatjuk, de jól mutat, ha az egészet ráragasztjuk egy sötétebb, formára vágott papírra. Sőt, a tetejére hurkot erősítve fölakasztható díszet kapunk.

Készítsük ablakdíszet! Főleg száraz, havat nélküli téli hónapokban várszólnak igazi téli hangulatot az ablakba készített fehér, havas tájra és hóesésre emlékeztető, egyszerű papírformák. Készíthetünk különböző méretű fenyőfákat, csillagokat, házakat, hópelyheket, gyertyákat – a hatás garantált.

Nemcsak az elkészítése, de a vele való játék is igen kreatív időtöltés: **készítsünk betlehemes papírbábokat!** Rajzoljunk és vágjunk ki a képekhez hasonló, tetszőleges méretű, számú – Krisztus születésének történetéhez kapcsolódó – figurát. Színezzük ki őket szép, élénk színekkel, hátuljukra erősítsünk hurkapálcát. Hagyományos bábozáshoz csak egy paravánt kell rögtönözni, és indulhat az előadás. Ha viszont árnyékelőadásra készülünk, a sötét szobában irányítsunk egy lámpát a fal felé, és a lámpa fényénél bábozzunk, s a figurák árnyéka a falon kel életre. (Minél közelebb vagyunk a falhoz, annál kisebbek az árnyékok, minél távolabb, annál nagyobbak.)

A képen látható módon **aranyos állatfigurákat készíthetünk** használt újságpapírból. Vágjuk ki a kívánt állat formáit (ne egybe, hanem darabokban, mint a képen), és ragasszuk egy színes lapra. A fülek és szemek fekete papír híján fekete filctollal is kivitelezhetők. A háttér tetszőleges lehet, télen azonban a hóesés mutat jól. Állat helyett próbáljunk meg Mikulást is készíteni!

Egy tálkába öntsünk sűrű, zöld temperát. Egy műanyag villa hátulját ecsettel kenegessük (ügyesebb kezüek magát a villát mártogathatják időnként a festékbe, de vigyázzunk, ne legyen rajta túl sok, mert csöpög és maszatol), a villával pedig egy karácsonyfa alakját mintázzuk, melyet aztán ecsettel vagy festékbe mártott ujjunkkal „díszíthetünk”.

Egy kis méretű papírt hajtsunk félbe, s az egyik oldalra rajzoljunk egy fél karácsonyfát. Ezt vágjuk ki (úgy, hogy mindkét fél lapot vágjuk). Egy darabka félbehajtott cellulot ragasszuk a fa közepére, ezzel erősítsük oda egy fehér papírra. A fát ekkor tetszőleges színű, sűrű festékkel **beszínezzük ujjunkkal pöttyözzük körbe**, hogy szép legyen a körvonala. A fehér lap többi részét szintén tetszőleges színbe mártott ujjunkkal színezzük. Ezután óvatosan szedjük le a fát, és kész is a műalkotás. Úgy is csinálhatjuk, hogy fekete lapra erősítjük rá a sablont, ekkor fehér festékkel pöttyözzük össze a lapot, így hóesésben álló fenyőre emlékeztet majd a végeredmény.

KIRÁLY ANDRÁS

Egyéves a londoni magyar görögkatolikus misszió

Egy évvel ezelőtt, 2017. október végén valószínűleg a történelem első magyar nyelvű Szent Liturgiáját végezte Ábel atya Londonban, az ukrán görögkatolikus székesegyházban. Az alkalom nem egyszeri volt, hanem kezdete valami újnak, valami szokatlannak: elindult a magyar görögkatolikus egyház első határon túli missziója.

A TÁGAS TEMPLOMBAN FÉLHOMÁLY VAN, KÉTOLDALT GYERTYÁK SOKASÁGA PISLÁKOL, A PADOKBAN ITT-OTT IMÁDKOZIK VALAKI. JACZKÓ SÁNDOR BUDAPESTI HELYNÖK ATYÁVAL, A LONDONI MISSZIÓ VEZETŐJÉVEL AZ EGYIK PADBAN BESZÉLGETÜNK.

„Londonban és környékén igen sok görögkatolikus él, ez adta az ötletet, hogy a nagy számban itt élő magyar görögkatolikusok lelkipásztori szolgálatát ellássuk. Ennek első állomásaként tavaly, az európai keleti ritusú katolikus püspökök londoni találkozásánál követően Szent Liturgiát végeztünk, melyen részt vett Fülöp metropolita és Ábel apostoli kormányzó is. Az eseményt meghirdettük a honlapjainkon, közösségi oldalakon, ennek köszönhetően szép számmal jöttünk össze. Így indult a magyar görögkatolikus egyház első külföldi lelkipásztori tevékenysége, ami mérföldkövet jelent az életében. Azóta minden hónap utolsó vasárnapján London belvárosában, az ukrán görögkatolikus székesegyházban végzünk Szent Liturgiát. Példa számunkra az itt élő ukrán görögkatolikusok összetartása és hitükhöz való ragaszkodása, ezt a mintát próbáljuk mi is követni. Van egyfajta fluktuáció, húsz és negyven fő között mozog a létszámunk, de van egy „keménymag”, akik állandóan itt vannak. Ami fontos, hogy nemcsak a Szent Liturgián vagyunk együtt, hanem a templomon kívül is tartjuk a kapcsolatot, szoros barátságok alakultak a közösségen belül. A Szent Liturgiát követő katekizis után egy pohár mellett folytatjuk a kötetlen beszélgetést, amit általában egy kis városnéző sétával zárunk. Nyáron közösen grilleztünk, de ami talán a legfontosabb, hogy a közös alkalmon kívül is szerveznek maguknak a fiatalok programokat. A jövőre nézve az egyik tervem, hogy a londoni katolikus közösségekkel is kapcsolatot alakítsunk ki, valamint hogy az ukrán testvéreket is meghívjuk egy-egy Szent Liturgiára. Tudunk arról, hogy Manchesterben

és Németországban is mutatkozott igény ilyen misszióra, és ha komoly az érdeklődés, biztosan megtaláljuk a módját, hogy ott is hasonló szolgálatot indítsunk.”

Eközben lassan egyre többen érkeznek. Fialatok, családok, házaspárok. Néhányan hozzák barátaikat, munkatársaikat, református ismerősüket. A Szent Liturgia pontban három óraor elkezdődik, és sokadszorra is olyan érzésem van, mintha otthon lennék. London belvárosának kellős közepén magyarul száll fel a *Mennyei király* a hívek ajkairól, a kinyomatott kottákon mindenki követheti a dallamokat, a bátrabbak tercelnek is. Magunk látjuk el a kántori feladatot, törekszünk a tudatos és szép éneklésre, követve az adott vasárnap szertartási utasításait, és igazán szépen megünnepeljük az Isteni Liturgiát. Utána szentgyónásra, egyéni imádságra van lehetőség, majd a hittanteremben kezdődik a beszélgetés. A mai alkalom rendhagyó – az ünnepé a főszerep: egyéves a londoni misszió. Szokás szerint kör-

ben ülünk, vidám beszélgetés moraja tölti meg a termet. Egészen kicsi gyerkőctől az idősebb korosztályig képviseljük magunkat. Mindenki tegeződik. Beszélgetünk, valahonnan egy gitár is előkerül. Aztán torta kerül az asztalra, üdítő és egy kis bor. Sándor atya meggyújtja a gyertyát, és harminc torokból zeng az *éljen soká!* Pont úgy, mint otthon. A gyertyát közösen fújjuk el, és megköszönjük Sándor atyának az egyéves fáradozását, hogy családjá, munkája mellett minden hónapban kiutazik hozzánk. Folytatódik a derűs hangulat, a zongorán hamar hat kéz játszik egyszerre.

Az itthon élő testvérek lehet, hogy nem érzik át ennek a misszióknak az erejét, fontosságát. Képzelnünk el egy olyan nagyvárost, egy olyan életformát, ahol mindenhol átlagosan egy órát kell utazni, ahol a minimálbérért még hétvégén is dolgozni kell, ahol a megélhetésért sokszor karácsonykor is dolgozni kell. Egy olyan világot, ahol nyolcmillió ember tapossa az aszfaltot és a mozgólépcsőt mindennap,

ahol küszködni kell, hogy beférjünk a metróbába, vagy előre tudjunk haladni a sétálóutcán. Egy olyan világot, ahol a kényelem és az „én” a legfontosabb, ahol minden gombnyomásra házhoz rendelhető, ahol az emberek csak a pubban élnek közösségi életet, ahol a Mikulás (Santa) hozza karácsonyra az ajándékot, ahol a másság az egyik legnagyobb erény. Egy olyan világot, amelyben maradinak számít, aki templomba jár, ahol divat az ateizmus. Ebben a világban ha görögkatolikusként templomba szeretnénk menni, bőven van lehetőségünk. Minden környéken van anglikán templom, de mehetünk a nehezebben található, távolabbi angol nyelvű katolikus templomba, idegen nyelvű katolikus templomba, a város másik felén lévő magyar nyelvű katolikus szentmisé-

családot, s mindezt – magyarul. Az ide járók segítik egymást munkával, jó tanáccsal, meghallgatással, barátsággal. Egy olyan közösség jött létre a misszió által, amely csupa jót adott hozzá az itt dolgozó magyar görögkatolikusok életéhez.

A legtöbben otthonról értesültek a misszió indulásáról, szüleik, parókusuk hívta föl a figyelmüket erre a lehetőségre. Időm rövidsége miatt csak néhányukkal sikerült beszélmem.

Nagyon sokat kaptam ettől az egy évtől, alig várom az újabb találkozásokat – meséli Ibolya, aki három éve él Londonban. *Vége magyarok között lehetek, és végre a saját rítusom szerinti szertartáson vehetek részt!* Dóri a baráti

vasárnap, de mindent megtesznek, hogy havonta egy vasárnap itt lehessenek. Barátokra, összetartó közösségre, lányuk barátnőkre lelt. Mariann és Tamás tíz éve élnek Angliában, kisfiukkal Szatmárnémetiből jöttek, nekik szintén a parókusuk ajánlotta a londoni Szent Liturgiát. Ők egy-másfél órát autóznak Lutonból, hogy itt lehessenek. Legnagyobb meglepetésükre a csapatban találtak egy másik szatmárnémeti fiatalemberrel, Lóránttal. Arnold és Johanna Kárpátaljáról érkeztek, kislányukkal a közösség oszlopos tagjai, nagyon jól érzik magukat a csapatban. Petit, a csapat mókamesterét is otthonról értesítették a misszióról. Ő addig a Szent István Házba járt magyar nyelvű szentmisére, de minden hónap utolsó vasárnapján immár görögkatolikus Szent Liturgián vesz részt, egy fantasztikus társaságban, ahogy mondja. A friss házaspár Máté és Edina első gyermeküket várják, felelősségteljes pozícióik miatt azonban ritkán jutnak el az ukrán székesegyházba Szent Liturgiára, de a jófúlú családból származó Máté a testvérével és unokatestvérével az aprócska szegedi templom után most a tágas londoni székesegyházban énekelhetette együtt az énekeket három szólamban. Dóri doktori disszertációját írja egy három és fél éves program keretében. Minden alkalommal oda és vissza is két és fél órát utazik, hogy itt lehessen – mint mondja: ez nem is kérdés. *Mindannyian nagyon várjuk ezt a vasárnapot* – mondja. *Lelkes és összetartó a társaság, és mindig lehet egymásra számítani.*

re, a szintén távoli magyar református istentiszteletre vagy a belvárosban található ukrán nyelvű Szent Liturgiára. Ebben a világban a haverok a munkatársak, a barátokkal ritkán találkozik az ember, a családját évente kétszer látja idehaza. Ebben a világban a magyar nyelvű görögkatolikus Szent Liturgia és maga a misszió egyszerre jelenti az Isten házát, Krisztus testét, az Egyházat, közösséget, barátokat,

közösséget és Sándor atya közvetlenségét emlegeti. Mariann kiemelte, hogy mindenki barátságos a csapatban, és nagyszerű érzés havonta egyszer velük részt venni a Szent Liturgián. Adrianát a barátnője értesítette Budapestről, hogy misszió indul Londonban, azóta minden alkalommal itt van. *A legjobb dolog a világon, hogy magyar nyelvű Szent Liturgián vehetek részt kétezer kilométerre Magyarországtól!* – teszi hozzá. Évát is otthonról értesítették, s ha csak teheti, minden hónapban itt van. *A barátság mellett nagy lelki többletet ad, hogy ide jöhettek, és nem egy anglikán templomba kell elmennem* – mondja. Anita – aki már kilenc éve él Londonban – a főegyházmegye honlapjáról értesült a püspök atyák érkezéséről tavaly ősszel. A legnagyobb öröm számára, hogy már nem kell mindig az ukrán Szent Liturgiára járnia, ahol nem érti a nyelvet. Kati és Tamás Regina lányukkal Kárpátaljáról érkeztek, minden hónapban itt vannak. Az otthoni parókus atya szökött nekik a misszióról. Nehéz összeegyeztetniük, hogy mindketten szabadok legyenek

Adja Isten, hogy
a Londonban és környékén
élő magyar görögkatolikusok
mind többen rátaláljanak
e közösségre, és a jövőben is
együtt dicsőíthessék
a mindenható Istent
– magyarul!

IVANCSÓ BAZIL

Visszatérő pogányság Izlandon

Nyugat-Európában már mindennapos jelenség lett a keresztény templomok bezárása, mecsetté alakítása vagy lerombolása. Keresztény ember ehhez nem szokhat hozzá, nem tűrheti mindezt el lelki fájdalom nélkül. Keresztény kötelességünk nemcsak a templomok pusztítása elleni tiltakozás lenne, hanem fenntartása, természetesen hitünk gyakorlása által. Ha ugyanis ezek a templomok nem ürülnének ki, akkor nem kerülne rájuk lakat, nem rombolnák le, vagy nem alakítanák mecsetté.

Tragikomikum, hogy egy németországi templom lerombolása ellen Greenpeace-aktivisták tiltakoznak, és nem helyi hívő keresztények ezrei. Az előbbieket pedig nem vallásos meggyőződésből, hanem a templom és környéke alatt tervezett szénbánya megnyitása ellen.

Már Szent II. János Pál pápa figyelmeztetett Európa hitvesztésére – amely szerinte megtagadja keresztény gyökereit –, illetőleg iszlamizációjára. Az elsőből következik a második. Az elemzői vélemények megoszlanak arról, hogy túl vagyunk-e már a huszonnegyedik órán ahhoz, hogy a valamikori keresztény Európa észhez térjen, és újra keresztény legyen; vagy még nem.

És most itt van a hitehagyás újabb példája: Izland. A szigetország velünk és a lengyelekkel egyszerre, 1000-ben vette fel hivatalosan a kereszténységet, ám már a 8. századtól – ír benecés szerzetesek térítése nyomán – folyamatos ott a kereszténység jelenléte. Igaz, a vikingekből, skótokból és írekből kialakult pogány izlandi nép nehezen tűrte a térítést, az első misszionáriusokat megölték. 1000 körül már a lakosság fele keresztény volt. A Thingvellirmezőn (amely most festői szépségű nemzeti park és a Föld egyik legérdekesebb helye amiatt, hogy az európai és az észak-amerikai tektonikus lemezek találkozásának helye) kellett ebben az évben eldönteni Izland államvallását. Ezzel a feladattal a törvénytmondót bízták meg, aki többnapos gondolkodás után úgy

döntött, hogy bár ő maga pogány, Izland mégis keresztény ország legyen. Ezzel – azt remélte – kevesebb lesz a belviszály, és az akkor még független szigetország nem kerül összetűzésbe a norvég királlyal, Olaf Tryggvasonnal, aki amúgy is erőteljesen szorgalmazta a kereszténység felvételét a szigeten. A törvény szerint a pogányok otthonaikba szorulnak vissza, de a négy fal között gyakorolhatják a kereszténytől eltérő vallásukat. A pogány törvénytmondó azonnal meg is szabadult amulettjeitől, pogány tárgyaitól, bedobta azokat Izland legszébb vízesésébe – amely azóta az Istenek vízesése (Godafoss) nevet viseli. A kereszténység felvétele után ezen a területen épült Izland első temploma a 11. században, majd újabbak is, mindenfelé a szigeten. Pogány templomok többé nem épülhettek. A történet tehát szépen indult.

A sziget 1262-ben Norvégia, 1397-ben pedig Dánia uralma alá került. 1540-ben III. Keresztély dán király parancsára mindenkinek át kellett térnie az evangélikus hitre. Izlandon ekkor két katolikus egyházmegye volt, két püspökkel az élén. A déli püspökség azonnal hajlandó volt az áttérésre, az északi azonban nem. Jón Arason püspök az ellenálláshoz III. Pál pápa és V. Károly német-római császár segítségét is igénybe vette, ám 1550-ben a protestánsok kezére került, akik november 7-én kivégezték. Jón püspök kivételes műveltségű ember volt, az izlandi könyvnyomtatás elindítója, két norvég hittérítő misszió is részt vett. Tervei között szerepelt a Biblia izlandi nyelvre fordítása. Ma Izlandon nemzeti hős, ám nem a katolikus hitéért vállalt vértanúsága, hanem a dánokkal szembeni bátor ellenállása miatt.

1848-tól újra engedélyezett a Katolikus Egyház a szigetországban, amelyet 1855-ben alapítottak újra, ezután elkezdett terjedni. Jelenleg a lakosság 3,8%-a katolikus vallású (közülük alig 1% izlandi, a többi vendégmunkás). Ma csak egy egyházmegye és egy püspök van (a szlovák származású Dávid Bartimej Tencer), a székesegyház Reykjavíkban található. A lakosság 92%-a evangélikus.

Az izlandi pogányság azonban évszázadokon át megmaradt, mivel a törvény lehetőséget adott rá („otthon, a négy fal között”). Az izlandiak fennmaradó 4,2%-a egyéb vallások híve, amelyből közel 1% (2400 fő) a pogány ősi vallást jelenti, amely 1972 óta létezik újra hivatalos formában is. Három éve megkezdték a pogány templom építését, amelynek befejezése az idei évre várható. Vagyis több mint ezer év után újra pogány templom épül Izlandon, amelyben majd imádni lehet Thort, Odint, Frigget és a többi viking istent. Az épület 250 fő befogadására lesz alkalmas, kör alakú, ugyanakkor viking hajót formázó, kupolás épület, Reykjavík egy külső kerületében épül fel. Hegyoldalba, 4 méter mélyre vájják úgy, hogy a kupola áteressze a napfényt. A tervek szerint a pogány templomban esküvők és temetési szertartások is lesznek. (A pogány „egyház” ma azonos neműeket is összead.)

Az izlandi keresztények körében végzett közvélemény-kutatás szerint a 25 év alatti fiatalok körében senki nem hisz abban, hogy a világot Isten teremtette volna, helyette az ösrobbanást és az evolúciót fogadják el teljes mértékben. Az evangélikus izlandiak ma egyáltalán nem vallásosak, rengeteg a házasságon kívül született gyermek, és egyre több a kereszteletlen.

Mit mondjunk az egyre erősödő pogányságra? Mondhatnánk, hogy a multikulturalizmust növeli, de keresztény nézőpontból vajon jó ez? Szent Pál apostol megadja a választ: **„Amit a pogányok áldoznak, nem az Istennek, hanem a sátánnak áldozzák. Igazán nem ohajtom, hogy közösségetek legyen a gonosz lelkekkel. Ti nem ihatjátok az Úr kelyhét is, meg a sátán kelyhét is. Nem részesedhettek az Úr asztaláról meg a gonosz lélek asztaláról. Vagy ingerelni akarjuk az Urat? Talán erősebbek vagyunk nála?”** (1Kor 10,20–22)

ÉRTEK

MIDŐN AZ ÚR JÉZUS A SZENT SZÜZTŐL SZÜLETETT,
MEGVILÁGOSÍTOTTA A MINDENSÉGET, A PÁSZTOROK
ZENGEDEZNEK, A BÖLCSEK HÓDOLNAK, AZ ANGYALOK
ÉNEKELNEK, HERÓDES FELHÁBORODIK, HOGY
TESTBEN JELENT MEG ISTEN, A MI LELKÜNK ÜDVÖZÍTŐJE.

2. rész

a Nagy Szent

A keleti egyházban nincsenek szerzetesrendek úgy, mint a nyugatban. A keleti szerzetesség lényegét tekintve a Nagy Szent Bazil által megszervezett szerzetesség folytatása. A keleti szerzetesek számára éppen ezért nem szükségesek a megkülönböztető jelzők, hiszen nem váltak különálló csoportokká. A „bazilita” megjelölés nyugati eredetű, és arra szolgál, hogy a nyugati szerzetesség rendjei között helyet biztosítson Nagy Szent Bazil követőinek. A mai értelemben vett „bazilita” jelző csak a görög szertartású katolikus szerzetesekre vonatkozik, akiknek közösségét az 1596-os unió után Rómában Ordo Sancti Basilii Magni (Nagy Szent Bazil Rendje) névvel illetik.

A baziliták elsődleges feladata Nagy Szent Bazil szabályai alapján az imaélet általi önmegszentelődés volt, a mostani szabályzatuk többszöri reformok során, jezsuita hatásra formálódott ki. A Szent Bazil regulája alapján élő szerzetesek első nagy rendi reformja 1596-ban kezdődött, melynek során a Kijevtől nyugatra húzódó monostorok centralizált felépítésű szervezetbe kerültek. II. József 1782-ben kiadott rendelete azonban, mely felszálta a szerzetesrendeket, a monostorok függetlenségét vonta maga után. Mivel az uralkodó megtiltotta a kapcsolattartást Rómával, a rendházak magukra maradtak, a vezetés hiánya pedig szellemi és anyagi károkat eredményezett, a rendtagok

száma nagymértékben lecsökkent. 1882-ben ezért Galiciában és Lengyelország területén a baziliták vezetői szükségesnek látták a reformot, magukat azonban nem tartották alkalmasnak a végrehajtására, ezért a jezsuitáktól kértek segítséget. XIII. Leó pápa engedélyét követően Jézus Társaságának tagjai tanulmányozták a bazilita szabályokat és a keleti szertartást. A reform végrehajtása során a munka szellemét és a fegyelmet illesztették be Nagy Szent Bazil szabályaiba, amely nem írt elő bizonyos időszakokban elvégzendő feladatokat, csupán általános szempontokat tartalmazott.

A reformnak köszönhetően a rend ismét virágzásnak indult.

Magyarországon II. József rendeletei után speciális helyzet alakult ki, mivel itt a bazilita monostorokban sohasem szűnt meg a centralizáció, amennyire a körülmények engedték, tartották egymással a kapcsolatot. Ennek ellenére 1890-ben a vezetők hazánkban is sürgették a reformot a fegyelem és a szellemi színvonal emelése terén. 1906-ban kezdtek tárgyalni a jezsuitákkal, a világháború azonban közbeszólt. Trianon után a bazilita monostorok közül csak Máriapócs maradt Magyarországon, a többi rendház Csehszlovákiához, kisebb részben Romániához került. Az 1920-as reform már a galíciai bazilita atyák vezetésével valósult meg, mely után 1921-ben megnyílt Munkács-Csernekhegyen a noviciátus. Első növendékei között olyan későbbi

bazilita atyákat találunk, mint Jöcsák Máté, Sándor Jozafát, Dudás Miklós, Liki Imre. A közel két évig tartó noviciátuson 1921–1943-ig összesen 40 magyar novicius volt. A növendékek összes költségeit a máriapócsi monostor viselte. 1944-től 1950-ig előbb Máriapócsra, majd Hajdúdorogon működött a noviciátus pápai engedéllyel.

Máriapócs 1923-ban fogadta el a reformot, ebben az évben Maxim Atanáz mint megreformált szerzetes vette át a pócsi monostor vezetését. A reform során visszaállították a

fegyelmet és a szerzetesek saját megszentelődésükön kívül mások megszentelésébe, apostoli tevékenységbe kezdtek. Ennek eredményeként a bazilita atyák 1924–48 között 302 lelkigyakorlatot, 1925–1950 között pedig 362 népmisziót vezettek nemcsak hazánkban, hanem a Felvidéken és Amerikában is. A népmisziókra általában két atya ment el. A megnyitó után napi három alkalommal tartottak szentbeszédet, a lányokat, legényeket, asszonyokat, férfiakat és gyermekeket külön oktatták. A misziót mindig egy gyertyás körmenet zárta szombat este, a szerzetesek vasárnap a szentmisében búcsúztak el a hívektől. Sikerüket mi sem mutatja jobban, mint az, hogy a hajdúdorogi bazilita rendház is egy ilyen miszióknak köszönheti létrejöttét. Az atyák beszédekkel, tanításaikkal hivatásokat is ébresztettek, a most 90 éves Erdei József atyában például Regös Dénes bazilita atya nagylétei

missziója hatására ébredt hivatás a rendbe való belépésre. Az atyák a pócsi rendházban, vidéki központokban, iskolákban a nép széles rétegei mellett lelkigyakorlatokat tartottak görögkatolikus kántortanítóknak (1924), gimnáziumi tanulóknak (1925, Munkács, 500 diák), szerzeteseknek, papoknak.

A bazilita szerzetesek rendkívül fontos szerepet töltek be a máriapócsi kegyhely gondozásában: ellátták a Pócsra érkezőket, gyóntattak, prédikáltak, emellett szükség ese-

tén az egyházmegye papjait is helyettesítették. A csodás könnyezések hatására a máriapócsi búcsújárásnak az idők során a monostorhoz kapcsolódó hagyományai is kialakultak. A Nagy Szent Bazil Rendnek a monostor mellett volt egy háromholdas kertje, amelyet a nép Mária-kertnek nevezett. A sétányokat szegélyező sövényről a zarándokok kosárszámba vitték a gallyakat, s hasonlóképpen igyekeztek vizet meríteni a kertben lévő Mária-kútból is. A Nagy Szent Bazil Rend tagjai a zarándokok lelki gondozását különböző kiadványok megjelentetésével is igyekeztek elősegíteni, így

Bazil Rend

Máriapócson zarándoknapár, hitbuzgalmi folyóirat, imakönyv és kegyhelyismertető füzetek jelentek meg. A múlt század elején ez úgy történt, hogy a szerzetesek a kegytárgyak és kiadványok terjesztésével két helybeli – egy Kelincsár és egy Ványu nevezetű – embert bíztak meg, akik kevés haszon ellenében bejárták az országot.

A szerzetesek oktató-nevelő tevékenységet is folytattak, a parokiális iskolák mellé 1777-ben további iskolákat nyitottak. 1841-ben nyílt meg a tanítóképző, ahonnan később számos kántortanító került ki.

Amikor a 20. század elején a rendtagok száma nagyon leapadt, a baziliták szükségesnek látták, hogy 1912-ben Ungváron létesítsenek egy nagy rendi internátust közel száz növendékkel. Az intézményalapításhoz és -fenntartáshoz nagymértékben hozzájárult a máriapócsi monostor, az internátus pedig az első világháború végéig szolgálta a rendet. Az 1900-as évek elején a gazdaságot is korszerűsíteni kellett a pócsi monostornak azért, hogy ezeket a rá nehezedő anyagi terheket elviselhesse. A Károlyi által adományozott nagybirtok – melynek majorsága a község közepén volt szét-szórva – átszervezésre szorult, így 1912-ben a vasútállomás közelébe telepítették a gazdaság központját, ahova mezőgazdasági szeszgyárat, malmot, olajütőt építettek.

A máriapócsi baziliták az első világháború alatt ott igyekeztek segíteni, ahol csak tudtak a viláégés okozta nehéz helyzetben. 1915-ben részt vettek a hadműveletek során elpusztult felvidéki falvak újjáépítésében. 1916 májusában a munkácsi püspök kérte a szerzeteseket, hogy gondoskodjanak a háborúban árván maradt gyermekek elhelyezéséről. Az atyák ekkor határozták el az apácázárda alapítását, amire a nehéz körülmények miatt akkor nem kerülhetett sor. Az árvák elhelyezése mellett a kegyképmásolatokból befolyt összeg egy részét az ellátásokra fordították. Szerény körülmények között, kétnapos megemlékezéssel tudták megünnepelni a csodatevő ikon 1715-ös könnyezésének 200 éves jubileumát 1917-ben. A tervezett kápolnaépítést és a hatalmas ünnepséget a háború utáni évekre halasztották.

Nagy hálával emlékeznek meg a korabeli híradások arról a bazilita szerzetesről, aki 1915–1918 között táborigényként szolgált a fronton. Szkiba Teofánnak, a 11-es honvéd gyalogezred lelkészének, akit jó szerzetesnek, kedvelt hitszónoknak és szociális téren fáradhatatlannak neveztek, a háború új működési teret nyújtott. Lelki vezetője volt az ezrednek, gyóntatott, prédikált – nemegyszer a lövészárokokban is –, emellett vezette az ezred irodáját, levelezett az özvegyek, árvák érdekében. Teofán munkáját, mellyel hírnevet szerzett a Nagy Szent Bazil Rendnek, később négy kitüntetéssel is elismerték.

Az első világháború súlyos anyagi károkat okozott, melynek következtében a monostor is súlyos anyagi helyzetbe került. 1928-ban a futóhomok egy részén korszerű gyümölcsöst telepítettek, melynek jövedelme nagyrészt a kegytemplom és a monostor szigetelésének nagy költségeit fedezte. A pócsi rendház járult hozzá 1944-1945-ben Petrasovszky Manó sátoraljaúj helyi festőművész munkáinak elkészítéséhez részben búcsúi bevételekből, külön adományokból, amerikai gyűjtésből és a máriapócsi baziliták birtokának jövedelméből. A teljesen felújított templom átadására 1946. szeptember 8-án, az első pócsi csodálatos könnyezés 250. évfordulóján került sor. E jeles jubileumi ünnepség után elérkezett az idő arra, hogy a baziliták kérvényezzék XII. Piusz pápától a pócsi templom basilica minor rangra való emelését. A magyar baziliták nevében Dudás Bertalan tartományfőnök írta meg a kérvényt, melyet Mindszenty József bíboros külön beadvánnyal továbbított Rómába 1947-ben. XII. Piusz pápa brévéjét, melyben teljesítette a kérelmet, 1948. szeptember 8-án Dudás Miklós püspök olvasta fel.

Ezekkel az ünnepségekkel fejeződött be a máriapócsi monostorban és Magyarországon kétszáz éven át működő bazilita szerzetesek aktív tevékenysége. Három év múlva a kommunista államhatalom a rendet főlöszlatta, épületeit elkobozta.

A Szentföld érdekességei VIII.

IVANCSÓ BAZIL

A KENYÉRSZAPORÍTÁS TEMPLOMA

Bár Szent János evangéliuma sokban különbözik a többi háromtól, a kenyérszaporítás csodáját ebben is olvashatjuk, tehát egyike azon csodáknak – s ezzel ritka példa –, amelyeket mindegyik evangéliumban (Mt 14,13–21; Mk 6,34–44; Lk 9,10–17; Jn 6,1–15) megtalálunk.

A történet szerint Jézus egész nap tanította a sokaságot, akik közül többen érkeztek messziről. Szent Máté, Márk és Lukács evangéliuma szerint az apostolok őket féltik, amikor odamennek Jézushoz és figyelmeztetik: eljárt az idő, bocsásd el a sokaságot, hogy a környékbeli falvakban és tanyákon élelmet vegyenek maguknak. Szent János szerint pedig – aki szeretett tanítványként minden lépését követte mesterének, és mindent alaposan megfigyelt, ezért evangéliumának minden mondatából érezhető a szemtanú leírása – maga Jézus kérdezi Fülöp apostoltól, honnan terveznek kenyeret szerezni, hogy enni adjanak a sokaságnak. Az apostolok becslése szerint kétszáz dénár árú kenyér sem lenne elegendő az egybegyűlteknek. (Hogy értsük, mekkora összeg ez: Jézus korában egy napszámos napi keresete egy dénár volt, vö. Mt 20,2.) Jézus ekkor segített a csodával: feltekintett az égre, hálát adott, majd megáldotta a kenyereket és a halakat, és megparancsolta az apostoloknak a kiosztásukat. Csak a férfiak voltak mintegy ötezren, de ha az asszonyokat és a gyermekeket is hozzájuk adjuk, akkor mindjárt tízezerrel is nagyobb tömegről beszélhetünk.

A négy leírást harmonikusan összeolvastva bontakozik ki előttünk a teljes történet. Egyedül Szent Lukács jelöli meg a helyszínt: Betsaida mellett egy magányos hely (vö. Lk 9,10). Szent János szerint egy hegyen történt a csoda, nem sokkal a zsidók húsvétna előtt (vö. Jn 6,3–4). Ugyanebből az evangéliumból más apróságokat is megtudhatunk: a kenyerek árpakenyerek voltak, s egy fiúcska hozta magával a két hallal együtt, feltehetően saját magának (vö. Jn 6,9). A csoda után a tömeg

Kenyérszaporítás temploma

Galilea templomai II.

Megváltónk nyilvános működését megkezdésétől kezdve szentföldi körútjain, csodáin, példabeszédein át haláláig és feltámadásáig – az evangéliumok alapján – három évre becsüljük. Habár ezen évek alatt is többször felzarándokolt Jeruzsálembe a zsidó ünnepekre, valamint föníciai tájakra indulva még észak felé is elhagyta Galileát, azért mégis ezen a tájon töltötte felnőttkorának (de gyermekkorának is) legnagyobb részét. Folytassuk a helyszínek megismerését!

erőszakkal akarta Jézust királlyá tenni. Az indok egyértelmű: az emberi gyarlóság. Azt várták Jézustól, hogy majd mindennap tömegeket fog jóllaktatni, tehát nem kell többé dolgozni. Jézus azonban senkit nem tanított, nem nevelt rá az ingyenélésre, ezért elvonult tőlük (vö. Jn 6,15). A rögtön utána következő csoda az éj folyamán a vizen járás volt (Mt 14,22–33; Mk 6,45–52; Jn 6,16–21).

A csoda helyszíne és az ennek emléket állító, hegytetőn épült templom ma is lenyűgöző. Az oltár alatt hagyták meg az eredeti sziklát örök bizonyosságul, amelyen a csoda történt; előtte, a padlómozaikon egy kenyerekkel teli kosárral és két hallal. A templom Tabgha mellett, a Galileai-tó északnyugati partján fekszik.

A későbbiekben egyszer megetetett Jézus egy másik sokaságot, ám ezt a történetet már csak Szent Máté és Márk leírásában olvashatjuk (Mt 15,32–39; Mk 8,1–10). E történet szerint hét kenyeret és néhány apró halat áldott és szaporított meg Jézus, illetve négyezer ember (Mk 8,9) vagy négyezer férfi (Mt 15,38) lakott jól. Bár a csoda pontos helyszíne ma sem ismert, az biztos, hogy a Genezáreti-tó partján történetelt, hiszen ennek végeztével Jézus bárkába szállt, és Magadán vidékére ment (Mt 15,39). Magadán a tó nyugati partján húzódó dús legelőjű vidék volt. A Márk-evangéliumban említett Dalmanuta (Mk 8,10) ennek a vidéknek lehetett az egyik faluja.

A SZÍNEVÁLTOZÁS TEMPLOMA

Szenvedései előtt Megváltónk megmutatta három kedvenc apostolának az ő mennyei dicsőségét. A történetet Szent Máté, Márk és Lukács evangéliumában olvashatjuk (Mt 17,1–8; Mk 9,2–8; Lk 9,28–36). A három leírás együtt teszi igazán gazdaggá az összképet. Szent Márk kiemeli, hogy Jézusból nemcsak a fény áradt, hanem „*ruhája olyan tündöklő fehér lett, hogy a világon semmiféle kelmefestő nem tudná felébbé tenni*” (Mk 9,3). Szent Lukács azt is elárulja, hogy Mózes és Illés Jézussal a Jeruzsálemben bekövetkezendő haláláról beszélgettek (vö. Lk 9,31). Szent Máté szerint az Atya szózatának hallatára „*a tanítványok arca borultak és igen megijedtek*” (Mt 17,6). Ez nem is meglepő, hiszen arról van szó, hogy a gyarló ember átérzi az Isten közelségében a bűneinek súlyát.

A Tábor hegyen ma is szép templom állít emléket a csodának, mely minden zarándokcsoport szervezett programjában benne van. Noha az evangéliumok magas hegynek nevezik a Tábor hegyet, tengerszint feletti

magassága mindössze 575 méter, ami körülbelül a mi Zempléni-hegységünk csúcsainak felel meg; ám a Genezáreti-tó partjáról szemlélve (215 méter tengerszint alatti mélység) valóban magasnak tűnhet.

Színeváltozás – Tábor hegy

Színeváltozás temploma

Az esemény leírását nem csak az evangéliumok őrzik. A színeváltozás ünnepén (augusztus 6.) minden évben megható Szent Péter második leveléből olvasni a főapostol bizonyágtételét: „Nem ravaszul kieszelt mesék nyomán adtuk nektek hírül Urunk Jézus Krisztus csodálatos erejét, hanem mint megdicsőülésének szemtanúi. Amikor Isten, az Atya megtisztelte és megdicsőítette, ez a szózat hangzott le hozzá a magasztos dicsőségből: Ez az én szeretett Fiam, akiben kedvem telik (őt hallgassátok)! Mi hallottuk ezt az égből jövő szózatot, amikor vele voltunk a szent hegyen.” (2Pét 1,16–18)

KOROZAIN

Korozain a tóparti Kafarnaumtól négy kilométerre északnyugatra fekvő galileai falucska. Mivel az evangéliumok tanúsága szerint

Korozain – a zsinagóga romjai

Jézus huzamosabb ideig élt Kafarnaumban, többször megfordulhatott Korozainban is. Ám semmi kézzelfogható csodát nem őriznek számunkra az evangéliumok erről a helyről, sőt Betszaidával együtt inkább a hitetlenség példáiként írja le Szent Máté és Szent Lukács evangéliuma. Az azonban bizonyos, hogy Jézus művelt Korozainban és Betszaidában is csodákat, hiszen Szent Máté szerint Jézus épp azért korholja ezeket a falvakat, mert bár látták a csodáit, a helyi lakosok mégsem hittek benne (Mt 11,20). „Jaj neked, Korozain! Jaj neked, Betszaida! Ha Tíruszban és Szidonban történtek volna a csodák, amik nálatok történtek, már régen szőrzsáokban és hamuban tartottak volna bűnbánatot. De mondom nektek: Tírusznak és Szidonnak türethetőbb sorsa lesz az ítélet napján, mint nektek.” (Mt 11,21–22; Lk 10,13–14) Ma csupán a korabeli zsinagóga romjai látogathatóak, keresztény templomot ne keressünk!

A MÁSODIK CSODÁLATOS HALFOGÁS TEMPLOMA

A második csodálatos halfogás Jézus utolsó csodája volt, amelyet már a feltámadása után tett. A történetet egyedül Szent János evangéliumában olvashatjuk (Jn 21,1–14), s zárásképpen Szent Péter apostol és Jézus beszélgetésével (Péter hitvallásával) végződik az evangélium (Jn 21,15–25).

Hogy a János-evangélium ezen utolsó fejezetét már nem Szent János apostol írta, hanem – minden valószínűség szerint – az ő tanítványai, azt két dolog teszi valószínűvé: egyrészt a 20. fejezet végén is van egy befejezés (vö. Jn 20,30–31), másrészt Szent János apostol sehol nem említi az evangéliumában bátyját, Jakabot, sem kettőjüket úgy, mint „Zebedeus fia” (ez inkább a többi három evangélistára jellemző). A 21. fejezetben pedig ezt olvashatjuk a történet bevezetéseként: „Ezután újra megjelent Jézus a tanítványoknak, ezúttal Tiberiás tavánál. Megjelenése így történt: együtt volt Simon Péter, Tamás, melléknevén Didimusz, a galileai Kánából való Nátánél, Zebedeus fiai és még két tanítvány” (Jn 21,1–2). Hogy az a bizonyos másik kettő tanítvány ki lehetett, arról csak találgathatunk. Az egyik talán András, Simon Péter bátyja, mivel ő is halász volt.

Jézus nem véletlenül kérdezi Pétert háromszor: „Simon, János fia, szeretsz engem?“, ugyanis Péternek ezzel a vallomással kell helyrehoznia a háromszori megtagadást: „Igen, Uram, tudod, hogy szeretlek.” Utoljára pedig ezt mondja a legőszintebben: „Uram, te mindent tudsz, azt is tudod, hogy szeretlek téged” (Jn 21,15–17).

Ennek a vallomásnak az emlékét ma is egy szép templom hirdeti Tiberiás tavának partján, Tabgha mellett. A templomhajó közepén van az a kő, amelyen ülve reggeliztek a frissen fogott halakból, s amelyen elhangzott ez a vallomás. A templom neve Mensa Christi, vagyis Krisztus asztala, és szokták primátus templomának is nevezni, amiért Szent Péter itt kapta meg az egyház vezetésének feladatát Jézus Krisztustól.

Második kenyérszaporítás temploma, Tabgha

A Szentföldre elzarándokolva igen szép dolog kézzelfoghatóan látni és megélni az evangéliumok által elbeszélte csodákat és eseményeket. Jézus Péternek mondott szavai pedig nekünk is szólnak:

„Te kövess engem!”

(Jn 21,22)

PAPP NÓRA

Bemutatkozik a máriapócsi BAZILITA HARMADRENDI CSOPORT

A Nagy Szent Bazilról elnevezett bazilita szerzetesrend első rendje a férfiak szerzetesrendje, a másodrend a nők szerzetesrendje, vagyis az apácák csoportja. A bazilita harmadrend a világi testvérek közössége. Nagy Szent Bazil hármast feladatot határozott meg a szerzeteseinek: dicsőítsék Istent imával – különösen zsolozsmázással, böjttel, és munkálkodjanak a saját és embertársaik üdvösségén. A harmadrendiek szintén ezen feladatok szerint törekednek a keresztény tökéletességre, az éltszentségre az erények gyakorlása által, mindezt az elkötelezettséget a világban élve, családosként is megélhetik. A harmadrendi életmód – vagyis a komolyabb elköteleződés az ígélet által – a keresztény, katolikus életmódhoz, a hitben való fejlődéshez nyújt segítséget, így ez a világi közösség a sajátos bazilita lelki értékeket közvetítheti környezeté felé.

A bazilita rend világi ágának létrehozását az Egyesült Államokból hazatért Rakaczky Bazil szerzetes atya indítványozta 1993-ban, az első csoport Hajdúdorogon jött létre. A máriapócsi harmadrendi közösség megszervezését Szocska Ábel akkori tartományfőnök (ma nyíregyházi megyéspüspök) kezdeményezte közel tíz éve. Munkáját Keresztes Bazília nővér, Király János atya, illetve Rakaczky Bazil, Skinta József, Kormos Illés és Szántai Miklós bazilita szerzetesek segítették. A jelenlegi csoport lelki vezetője Ihnát János szatmári főesperes atya, világi vezetője Földvári Katalin.

A bazilita harmadrendiek életprogramja a krisztusivá válás, az Atyával való bensőséges, bizalmi kapcsolat kialakítása, ezáltal a Jézushoz való odafordulás. A harmadrendi hívő szeretné az élete gyümölcseit, munkáját, döntéseit tanúságtételként átnyújtani az Atyának és az Istenszülőnek. A bazilita harmadrendi összejövetelek imaélményt nyújtanak az imaórák, a rózsafüzér, a paraklízis, az akathisztosz közös imádkozása által, külön kiemelt imaszándék a könyörgés a papi és szerzetesi hivatásokért. A harmadrendi csoport tagjai rendszeresen és gyakran gyónnak, áldoznak, olvassák a Bibliát és lelkeségi irodalmat, gyakorolják a segítő felebaráti szeretetet. Hivatásukat az életállapotuknak megfelelően, a világban élve teljesítik, elvégznek minden feladatot, melyet az egyház rájuk bíz. Ez a lelki közösség a bazilita hagyományokból táplálkozik, melyhez hozzátartozik a lelki programok szervezése is, pl. előadások a havi összejöveteleken, dogmatikai, erkölcszológiai témákban, lelkigyakorlatok, zárandoklatok szervezése. A havi összejöveteleken a kiselőadások nyitott kurzus, műhelymunka-jellegűek, melynek a narratívája családias érzelmű, a hallottakra később is reflektálhatnak.

A bazilita harmadrend úgy gondolja, hogy Jézus nem rosszkedvűen utána bandukoló követőket kíván, hanem szabadon engedelmeskedő, aktív, jó életpéldát mutató, Istennek tetsző életet élő szeretetközösséget. Ilyenné kíván válni a bazilita harmadrend tanúságtételével, tevékeny részvételével az egyház életében.

A közösségben, a közösségért végzett munka erejét, a felelősségteljes közösségépítés releváns kérdését a Vatikán az 1970-es évektől hangsúlyozza. A lelkipasztorkodásban, a nyugati világban a népegyházi struktúrák már nem teherbíróak a problémamegoldás, együttműködés, kommunikáció, hivatásbresztés, empátia tekintetében. A kis lelki közösségek családias légkörében kicsiben működik a nagyegyház élete. A civilek a II. Vatikáni Zsinat tanítása szerint részesednek az egyház papi, prófétai, királyi küldetésében, a Szentléleknek köszönhetően pedig részesednek a hitérzékben is, így életpéldájukkal segíthetik az egyházat. Isten szavát gyakorlatra váltják, erőt merítenek a Szentírásból a mindennapi élethez, a hitet „átadják” a környezetüknek, a következő nemzedéknek, tanúságtételük kovászként él, misszionálnak, evangelizálnak mint közösség.

A bazilita harmadrend a világban élve felmutatja a keresztény, görögkatolikus értékeket, hitelesen megélve azt, így a görögkatolikus egyház összegyűjtött lelki kincseit a világnak, az útkeresőknek kínálja. A rendszeres imaélet elősegíti a lelki egészség fenntartását, a csoport emellett szeretne hozzájárulni a település kulturális hagyományainak fejlesztéséhez, az emberek szokásrendszerének alakításához.

Pillantsunk most be a máriapócsi bazilita harmadrendi csoport életébe. A közösség tagjai minden hónap utolsó szombatján talál-

koznak, ezeket az összejöveteleket a csoport lelki vezetője és világi vezetője tervezi és szervezi meg. A közös paraklizs vagy akathisztosz, rózsafüzér vagy imaórák elimádkozása után előadások következnek. A legutóbbi előadások a sarkalatos erények témáját járták körbe, de hallhattuk Erdei József atya több, bibliai témájú tanítását, Ilnáth János atya pedig a máriapócsi kegykép könnyezéséről, illetve a vallásosságról elmélkedett.

Az idei évben a csoport bőséges kegyelmekben részesült. A tagok nagyjából részt vettek a bazilita harmadrend éves lelkigyakorlatán, melyet Korzenszky Richárd, a tihanyi bencés apátság volt előljárója tartott, márciusban pedig látogatást tettek a missziós keresztnél, amely alkalom lelkileg is megerősítette, hitben gyarapította őket. Ezt követően örömmel tettek eleget a meghívásnak Erdei József bazilita atya gyémántmiséjére, majd Ilnáth János szatmári főesperes atya aranymiséjére. Pünkösdkor hálat adtak Földvári Katalin új tag ígéretteléért, aki októberben a csoport új világi vezetője lett. A csoport májusban Sajópálfalára is elzárándokolt Tokaj és Miskolc érintésével.

A csoport imádságos szeretettel vett részt az Ábel atya püspökké szentelése előtti hitvallási vecsernyén Máriapócsra, mellyel kifejezték szoros érzelmi kötődésüket a bazilita püspök felé, majd Imre Ágota bazilita nővér örökfogadalmának ötvenéves jubileumát ünnepelték meg. Szeptemberben megrendezésre került az éves bazilita harmadrendi zárándoklat, melynek keretében az egész országból érkeztek

bazilita harmadrendi tagok Máriapócsra. A zárándoklat összekapcsolódott a harmadrend fennállásának 25 éves jubileuma alkalmából rendezett kiállítással, amely az egyes csoportok történetét mutatta be.

Remélem, sikerült kedvet hozni ezzel a sok szép, színes programmal a harmadrendbe való belépéshez.

Gyere, és ismerkedj meg velük, Te is!

IVANCSÓ BAZIL

KARÁCSONY Ausztráliában

Urunk születésének ünnepére készülődve érdemes egy kisebb nemzetközi kitekintést tennünk, hogyan is telnek az ünnepek tőlünk távol, más földrészekén, más nemzeteknél. A kereszténység kultúrák és népek egész sokaságát szentelte meg és tette fejlődőképesé, szellemileg termékenyvé. Az egyház változatosságát a hitbeli egység mellett a kulturális sokféleség csak növeli. Ausztráliában élő magyar barátomat, Marikát kérdeztem az ausztrál karácsonyi szokásokról.

KÜLÖNLEGES ORSZÁG AUSZTRÁLIA, HISZEN EGYETLEN ORSZÁG FEKSZIK A TELJES KON-TINENSEN; MÁF FÖLDRÉSZKEKÉN ILYEN NEM FORDUL ELŐ. UGYANAKKOR ÉLŐVILÁGA IS VILÁGHÍRŰ: AZ ERSZÉNYES EMLŐSÖK MEL-LETT A HÁROM TOJÁSRAKÓ EMLŐSFÁJ IS ŐSHONOS ITT. MI JELLEMZŐ AZ AUSZTRÁL EMBEREKRE?

Ausztrália valóban a „Land of Plenty” – „a Bőségek Földje”. Amiben pedig netán mégsem bővelkedik, azt az ott élő emberek jóindulatú hozzáállása teszi teljessé.

Mi értesz ezen?

Nemcsak a természet, a tájak és az élővilág bőségesen változatosak, egyediek és lemá-solhatatlanok, hanem az emberi kultúrák is. Ausztrália kulturálisan nem egységes. Ne feledkezzünk el az őslakosokról, akiknek most már minden joguk megvan, kárpótlást kaptak az évszázadok alatt (vagyis a felfedezés kora óta) elszenvedett sérelmeikért. Egyébként az ausztrál emberek mindenkiel barátságosak és nyitottak: könnyen barátkoznak, de – talán a tapintatos barátságból fakadóan is – óvakodnak attól, hogy akár csak egy kicsit is beleszól-janak mások életébe.

Így aztán az Ázsiából betelepült emberek irá-nyában is – akik többnyire más vallások kö-vetői, és Jézus Krisztus születésének ünnepe számukra semmit nem jelent – teljes a toleran-cia. Az Ázsiából érkezett bevándorlók pedig ma már viszonylag sokan vannak.

Az őslakosok és az Ázsiából érkezettek között mennyire jellemző a kereszténység?

Az őslakosok, akiket itt „aboriginal”-oknak nevezünk, ma már többnyire keresztények. Noha kultúrájukat igyekeznek őrizni, a római katolikus vallást a legtöbben felvették. Ha már a kultúrájukról beszélünk, fontosnak tartom bemutatni, hogy soha nem volt írásuk. Őseik az utolsó jégkorszak után érkeztek ide, és az emberiség negyedik (jelenleg legkisebb) alfaja alakult ki belőlük. Hogy az emberi elme meny-nyire csodálatos, az abból is látható, hogy írás nélkül is minden számukra fontos és hasznos tudnivalót át tudtak hagyományozni tanítás és énekek útján az újabb és újabb generáci-óknak, nemzedékről nemzedékre, évezredek-en át. Így például a tájékozódást, az állat- és nö-vényfajokat, a mindennapi élet velejáróit, de még a kígyómarás gyógyításának módját is.

Az Ázsiából érkezettekkel a mai ausztrálok szintén nagyon toleránsan viselkednek. Bár országunk a megalapítása óta keresztény, ma mindenkinek megvan a joga a saját vallá-sát gyakorolni, ebbe az itteniek nem szólnak bele – de barátságokat így is lehet teremte-ni. A karácsony a nem keresztények számára nyilván nem jelent semmit a szabadnapokon túl. Ugyanakkor más előnye is van az ázsiaiak jelenlétének: nemcsak kínai, hanem mindenfé-le távol-keleti konyha fellelhető nálunk, tehát igencsak változatosakat ehetünk.

Hogyan telnek nálatok az ünnepek?

A teljes elfogadásból kiindulva mindenkinek megvan a lehetősége, hogy úgy töltsse el az ün-nepeket, ahogyan csak akarja: akár családdal, akár egyedül. Egy-egy család mehet templom-ba, karácsonyi hangversenyre vagy koncertre, vagy akár egy szép karácsonyi műsorra a csil-lagos ég alatt. Itt nálunk ugyanis december 21. a nyári napforduló napja (az északi féltekén a téli napfordulóé), vagyis a karácsony nyáron van, tehát inkább a meleggel küzdünk, mint a faggal. Ezzel együtt a gyermekek számára az iskolai nyári szünet is elkezdődik már ekkorra, a dolgozó felnőttek számára pedig a nyári sza-badságolások ideje van.

Sokan ellátogatnak az óceánpartra, ez per-sze akkor van rendjén, ha előtte a templomi szertartásokon is részt vettek; nyilván olya-nokkal is találkozhatunk, akik ezt megtették a délelőtti folyamán, és olyanokkal is, akik nem. Mindenesetre a nyári forráságban különösen is vonzó az óceánpart. Karavánok tömege érkezik a karácsonyi szabadnapok alatt a víz-parti lakókocsiparkokba, sáttortáborokba vagy nyaralókba. Ilyenkor sok esetben több baráti vagy rokon család választja a közös időtöl-tést, különösen olyanok, akiknek máskor nincs idejük erre. Nemcsak beszélgetésre nyílik ott lehetőség, hanem a különleges tengeri ételek

fogyasztására is salátákkal, utána pedig torta, fagyalt vagy jégkrém következik. Aztán mindenki szörfözéssel, úszással, búvárkodással, jetskizéssel, hajókázással vagy horgászással folytatja az időöltést.

Európából is sokan érkeznek ilyenkor, hogy életükben legalább egyszer megtapasztalják a meleg, trópusi, ausztrál karácsonyt.

Természetesen nem mindenki lakik közel az óceánhoz. Akik távol vannak tőle, azok baráti és családi körben töltik el az ünnepeket. Ők tengeri ételek helyett inkább a nehezebb húsokat és a különleges süteményeket fogyasztják. Grillezni bárhol és bármikor lehet, ha az időjárás is megengedi, tehát éppen nincs eső, és ilyenkor éjszakába nyúlóan adódik lehetőség a beszélgetésre.

Vannak persze, akik nem utaznak el otthonról; többségében ők mennek templomba karácsonykor. Este pedig egész utcák énekelnek együtt karácsonyi énekeket, sokszor a há-

zuk elé kiülve vagy egymást meglátogatva. A kerti medencét is szereti ilyenkor sok család használni. Karácsonyi süteményeink között meg kell említenem a Fekete-erdő tortát, a Pavlova-szeletet és a lángoló karácsonyi pudingot. Persze gyerekszívaj, hangos nevetések, vízpisztolyharc és tűzijáték nélkül nem lenne teljes az este. Azt lehet mondani: az otthoni ünneplés a templomi szertartások után szép példája a szeretet megélésének.

Mi a helyzet az ajándékozással?

Ez is különleges nálunk, mivel az ajándékozás Jézus Krisztus születésének napján, december 25-én történik, és nem 24-én, mint Európában. A vigília szertartásain többnyire olyanok vesznek részt, akik még közel vannak az európai gyökerekhez. Betlehemet itt is szokás állítani, és sok templomunkba eljut a betlehemi láng is.

A családi vacsora előtt közös családi imát szokás mondani, és csak a vacsora végeztével szabad kibontani az ajándékokat. Főként a gyerekek kapnak ajándékot.

Egyébként szinte mindenki nagy figyelmet fordít a háza külső és belső díszítésére is. A családok többsége igazi fát vásárol karácsonykor az illata miatt, de természetesen nálunk is lehet műfenyőt választani. Sokszor a hegyi gumifa (ausztrál őshonos fa, egyáltalán nem fenyőféle) is ki van díszítve a kertekben fényfűzerekkel.

Egyvalami azonban nincs nálunk: a szaloncukor. Van azonban sok más sütemény, ami helyettesítheti az Európában megszokott édességet, mint fentebb említettem.

Az állam figyel az alacsony keresetűekre is, ők ilyenkor étkezési vagy vásárlási utalványt kapnak, hogy nekik is szebb legyen az ünnep.

Mi jellemző a készülődésre?

Nálunk szinte minden katolikus adakozik karácsony előtt: pénzzel, élelmiszerekkel, ajándékokkal vagy a szeretetszolgálatnak végzett kétkézi munkával. Ez a szép készülődés urálja az adventi időszak hangulatát mind az iskolákban, mind a munkahelyeken. A szeretetszolgálat ilyenkor nagyon sok ajándékot kap; nekik is nagy feladat, hogy a sok játéknak, ajándéknak megfelelő gazdát keressenek. Az élő karácsonyfa árának egy részét is a szeretetszolgálat kapja, hogy azt a szegényebbek segítésére fordítsák. Mert akármennyire is jóléti államban élünk – és sokak számára ez az álmok földje –, szegények itt is vannak, még ha nem is olyan nagy számban, mint a Föld más tájain...

Egyébként karácsony napjaiban a római katolikusoknál nagyon sok nyelven lehet szentmisén részt venni, tekintve, hogy itt a Föld valamennyi országából megtalálhatók a római katolikusok. Aki a saját nyelvén akar szentmisét hallgatni, annak alkalmasint sokat kell utaznia, de vannak, akik úgy gondolják, hogy megéri. Mások megelégszenek az angol nyelvű szentmisével is. A keleti katolikus szertartások zöme maronita, melkita és ukrán görögkatolikus, de elvélve vannak örmény, káld, kopt, orosz és szír katolikus templomok is.

Mit üzensz az otthoniaknak?

**Áldott,
boldog karácsonyt kívánok
minden otthon élő
magyar testvéremnek!**

**BABITS MIHÁLY
A NAPKELETI BÖLCSEK
PÉLDÁJÁT KÖVETVE
KERESTE A BETLEHEMI
CSILLAGOT, ÉS HOSSZÚ
VÁNDORLÁS, BOLYONGÁS
UTÁN VÉGÜL A KERESZTEN,
A SZENVEDÉSBEN
TALÁLKOZOTT JÉZUSSAL,
A MEGVÁLTÓVAL.**

CSILLAG UTÁN című
VERSÉBEN MINDENT
ELMOND. LEÍRJA, HOGY
EGY ESTE KINYITJA AZ
ABLAKOT, ÉS FELNÉZ
A CSILLAGOS ÉGRE:

Ülök életunt szobámban,
hideg teát kavarak...
Körülöttem fájás-félés
ködhálója kavargó.
Kikelek tikkadt helyemből,
kinyitom az ablakot
s megpillantok odakint egy
igéretes csillagot.
Ó ha most mindent itthagynék,
mennék a csillag után,
mint rég a három királyok
betlehemi éjszakán!
Gépkocsin, vagy teveháton –
olyan mindegy, hogy hogyan!
Aranyat, tömjént és mirrhát
vinnék, vinnék boldogan.
Mennék száz országon át, míg
utamat szelné a vám.
„Aranyad tilos kivinni!”
szólna ott a vámós rám.
„Tömjened meg, ami csak van,
az mind kell, az itteni
hazai hatalmak fényét
méltón dicsőíteni.”
Százszor megállítanának, –
örülnék, ha átcsuszom:
arany nélkül, tömjén nélkül
érnék hozzád, Jézusom!
Jaj és mire odaérnék,
hova a csillag vezet,
te már függnél a kereszten
és a lábad csupa seb,
s ahelyett hogy bölcsöd köré
szórjak tömjént, aranyat,
megmaradt szegény mirrhámmal,
keserűszagu mirrhámmal
kenném véres lábadat.

Hat betegségben töltött év keserves
gyötrelmei, a szervezetroncsoló
és folyamatos fulladást okozó
rák, a műtétek és sugárkezelé-
sek, a lelki szorongások és első-
tétülések, ugyanakkor a felvillanások és örök
reménykedések eredményeként jelentek meg
utolsó versciklusaiiban a legértékesebb irodal-
mi gyöngyszemek. A nagybeteg költőről Rad-
nóti írta a legmegrendítőbben: „Csak csont,
bőr és fájdalom.” Babits rákos betegsége alatt
felfedezi a szenvedés értelmét, és azt, hogy
„aki nem akar szenvedni, kétszer szenved”.

Márai Sándor a *Babits Emlékkönyvben* írja a
Lélek című írásában:

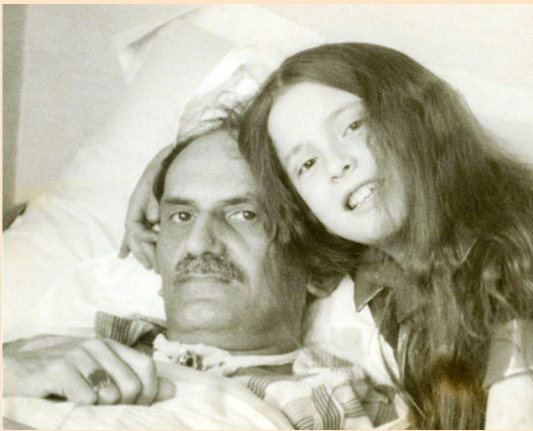
„Mikor Kosztolányi haldoklott, Babits már ha-
lалos beteg volt. A halálraitélt meglátogatta a
haldoklót. Sokáig ült betegágyánál, halkan,
fulladozva beszéltek. Mikor elment, azt mon-
ta Kosztolányi:

– Mind eljöttek hozzám barátaim, az írók és
költők. De csak Babits tudott megvigasztalni.

Tudod, mit mondott? ... Ezt mondta: Ne félj,
Dide. Ne félj a szenvedéstől. Valami értelme
van ennek!

Láztól csillogó szemekkel ismételte a költő a
beteg barát különös, vigasztaló szavait. És
mosolygott. Talán akkor mosolygott utoljára.
Két mélyen hívó lélek érintkezett e pillanat-
ban. Mindkettő végzetesen katolikus volt:
Kosztolányi katolicizmusa barokk volt, zsúfolt
és pompás. Babitsban az első hitvallók mág-
lyára lépő bátorsága lángolt. A szenvedés gye-
hennájában égtek mind a ketten, nem vigasz-
talták egymást üres szavakkal. A valósággról
és az igazsággról beszéltek, a halál pitvarában
is, olcsó és gyáva vigaszok helyett a szenvedés
értelméről beszéltek, arról, hogy a test semmi,
a lélek minden. Arról, hogy a szenvedésnek
értelme van. Úgy beszéltek, mint a cinkosok.
Aztán az egyik költő meghalt, a századforduló
nagy magyar szellemi csillagjárásának egyik
sugárzó csillaga lehullott. Babits élt még, mű-
tétek, fuldoklások, rádiumkezelések között,
hat évig.”

Babits végül a halálfélelemtől eljutott a keresztény reménységig. A **Balázsolás** könyörgésében már megsejti:

„Segíts! Te már mindent tudsz,
túl vagy mindenem,
okos felnőtt! Te jól tudod,
mennyi kint bír az ember, mennyit nem sokall
még az Isten jósa sem,
s mit ér az élet... S talán azt is, hogy nem is
olyan nagy dolog a halál.”

A keresztőtől visszatekintve megérti a karácsony titkát is:

Szeress hát minket is, koldusokat!
Lelkünkben gyujts pici gyertyát sokat.
Csengess éjünkön át, s csillantsd elénk
törekeny játékunkat, a reményt.

(Karácsonyi ének)

Akinek seb van a kezén, biztos, hogy nem tud másokkal versenyt dolgozni, de az is biztos, hogy nem fog zúzni, ütni, ha a fájós kéz tapintatával nyúl mindenhez. Fájós lábbal nem leszünk a síkfutás nyertesei, de nem is fogunk dragonyos módra járkálni, rugdosni, hanem a sérült láb óvatosságával fogunk lépkedni, előrehaladni. Ha komolyan vesszük azokat, mennyire emberivé érlelnek minket sebeink. Mennyire más lenne az élet, ha mindenki a fájós kéz tapintatával és a sérült láb óvatosságával közelítene a másikhoz. Az az ember, akinek nincs semmilyen fájdalma vagy keresztje, nem is mondható teljesnek, élete pedig szenvedés nélkül nem kerek egész.

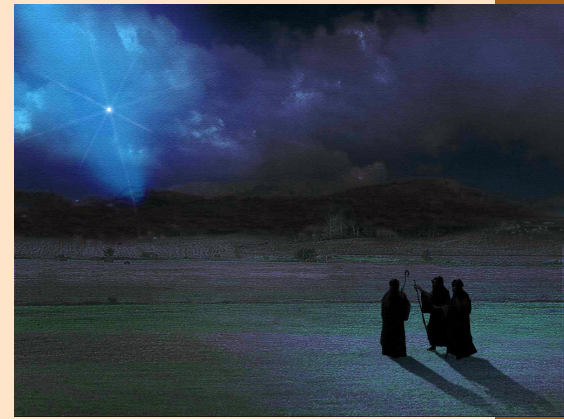
Zelk Zoltán írja **Mert így igaz** című versében:

„Barátaim azt hiszik, hogy fekszem,
nem tudják, már járnai tanulok
megadóan, Isten oldalán.”

Kívülről nézve a költő hosszú betegsége és haldoklása gyümölcstelen, meddő passzivitás. Semmittevésnek is tűnhet, de belül a legproduktívabb, legtermékenyebb időszakává vált, hiszen megtanult Isten oldalán járnai.

Chicagóban a Szent Pálról szóló filmjét népszerűsítve Jim Caviezel több ezer diák előtt tett tanúságot hitéről 2018 januárjában. Korábban, 2004-ben a Mel Gibson által rendezett Passióban – melyet Magyarországon is bemutattak – Jézust alakította. A film készítése idején lehetősége volt találkozni II. János Pál pápával, aki megáldotta. A forgatás alatt több kellemetlenséget is elszenvedett a szerep kedvéért. Villámcsapás érte, a kereszt hordása

miatt kifecamította a vállát, és hypothermiás állapotba került. Legutóbbi előadása kezdetén Caviezel a nevek jelentéséről beszélt. Saulus azt jelenti, nagy, Pál pedig, kicsi. A színész ezzel hangsúlyozta, mennyire fontos kicsinynek lenni ahhoz, hogy nagyok lehessünk. „Ez a szentek útja, és így lett Saulból is Szent Pál” – tette hozzá. Az Új Ember 2018. január 28-i számában olvashattunk erről a tanúságtételről. „Amikor ott voltam a kereszten, rájöttem, hogy megváltásunk a szenvedésben van (...) és mindenkinek fel kell vennie a keresztjét. A hitünknek, a szabadságunknak ára van. A felátadást sok szenvedés, sok fájdalom előzte meg, és a ti utatok sem lesz más, öleljétek hát magatokhoz a keresztet, és fussatok a cél felé” – fagyelmzett Jim Caviezel.

Túlságosan közhelyes talán a hasonlat, de a természettudomány szerint az igazgyöngy is egy sérülésből születik. Abból a fájdalmas, rendellenesnek tűnő eseményből keletkezik, amellyel egy idegen test, többnyire homokszem, sérti meg a kagylóállatot. A megsértett állatka testének a fájdalom által kiváltott reakciója indítja meg azt a kiválasztást, melynek végső eredménye az igazgyöngy. Nem árt néha arra gondolni, hogy mi mindannyian gyöngykagylói vagyunk a világnak, amelyben élünk. A világ felkavart tengerfenék, amit sebzó homokszemekkel szórt tele az Isten, hogy igazgyöngyökké válhassunk.

Babitscsal kezdtem, végezetül hadd idézzük az eucharisztikus kongresszusra 1938-ban írt versét:

„Áradj belénk hát,
óh örök igazság
és szent szeretet!”

KANYÓ ÁRPÁD

A SZENT EDÉNYEK ✠ I. RÉSZ

A diszkosz és a kehely

A SZENT EDÉNYEKET AZ EGYHÁZ KÜLÖNFÉLE IMÁDSÁGOKKAL SZENTELI MEG. EZEK A TÁRGYAK GYAKORLATI ÉS SZIMBOLIKUS JELENTŐSÉGGEL BÍRNAK. A KEZDETI IDŐK MINDENNAPOS, PRAKTIKUS HASZNÁLATI TÁRGYAI A SZERTARTÁSOK FEJLŐDÉSE SORÁN EGYRE BŐVEBB SZIMBOLIKUS ÉRTELMEZÉST NYERTEK, S KEGYSZERRÉ VÁLVA MEGHALADTÁK RÉGI FUNKCIÓJUKAT. EGYES EDÉNYEK A KÜLÖNBÖZŐ KOROKBAN MÁS-MÁS MÉRETEKKEL RENDELKEZTEK, KIALAKÍTÁSUK IS ÖSSZEFÜGGÖTT A SZIMBOLIKUS ÉRTELMEZÉS FOKOZATOS BŐVÜLÉSÉVEL.

A szent edények megáldására kialakult rövid szertartások felépítésükben szinte azonosak: az epitrahéliónba és felönba öltözött pap a nyitott királyi ajtó előtt elhelyezett négylábú asztalkán („tetrapod”) lévő új templomi felszereléseket megtömjénezi, áldó imá(ka)t mond, majd háromszor szenteltvízzel hinti meg azokat. Ha a Szent Liturgiát megelőzően történik valamelyik új oltári edény (pl. kehely, diszkosz) megáldása, a pap a nyitott királyi ajtón át a szentélybe viszi azokat, a proskomidia asztalára helyezi, és elvégzi az előkészületet.

Valamennyi imádság tartalmilag erről szól: a pap azért könyörög, hogy ezek az eszközök méltóak legyenek az isteni titkok és a szent oltár szolgálatára.

A DISZKOSZ: Aranyból vagy ezüsből készült „áldozati tányérka”, amelyre a Szent Liturgia előkészülete során a pap a Bárányt – amely az Úr Testvévé változik át – és a többi részecskét helyezi el. A keleti egyház gyakorlatában a diszkosznak talpa is van. (A latin egyházban ez a tányérka a „paténa”, ennek azonban nincs talpa.)

A diszkosz történelmileg a kehellyel egydős, az apostoli időktől használatos. A megáldásakor mondott imádság a mózesi törvényre hivat-

kozik: az Úr arany- és ezüstedények készítését rendeli el Mózesnek a Szent Sátor számára. Újszövetségi alapját Szent Márk evangéliumában leljük fel: ő az, aki az evangélisták közül beszámol arról, hogy a titkos vacsorán a tanítványi kérdésre Jézus az áruló személyét jelezve így szólt: „A tizenkettő közül az egyik, aki velem egyszerre márt a tálból” (Mk 14,20). Ezt a mozzanatot a közép-bizánci időktől az ikonográfia is hangsúlyozza, de Krétei Szent András nagyszerdai háromódás kánonja és a nagyszűrtörtöki sztíhírák is felelegetik.

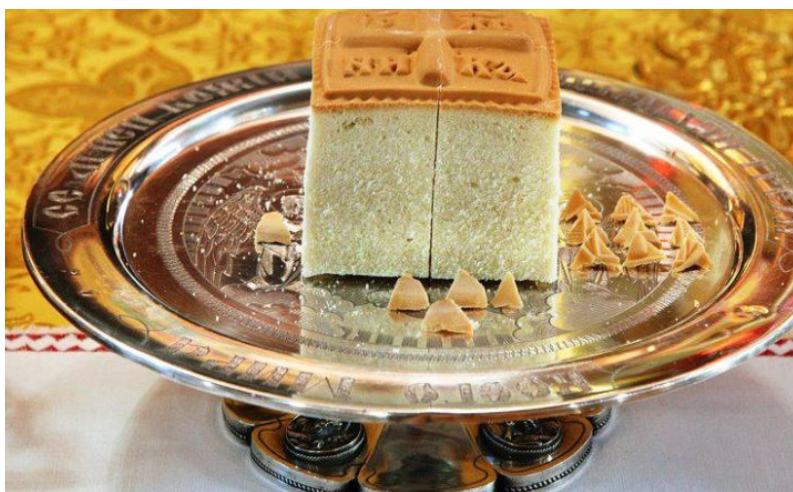
A „szent tányér” az isteni liturgia során többféle jelképséggel bír:

- Kör alakja az égboltot szimbolizálja. Germanosz pátriárka azt mondja, hogy magát a „mennyboltozatot jelenti, amely terjedelmében befogadja Krisztust, a kenyérben megjelenő lelki napot”. Másutt azt olvassuk róla, hogy a mennyet jelképezi, „mivel kerek és menny urát fogadja magába”.
- Az előkészület („proskomidia”) idején, amikor a pap a Bárányt ráhelyezi, ez a mozzanat jelenti Krisztus születését, a diszkoszon gyakran az Istengyermekeket ábrázolják, aki a jászolban fekszik. (Más ábrázolásokkal is találkozhatunk, pl. az Istenszülő a gyermekkel vagy a fiatal, tizenkét éves Jézus alakja stb.)

- A nagybemenet és az azt követő mozzanatok Krisztus szenvedését, halálát és sírba tételét elevenítik fel. Ekkor a diszkosz Golgotának is nevezik; amikor pedig a sírban lévő követ ábrázolja, amelyre a halott Mestert fektették, a diszkosz nem más, mint az Üdvözítő sírja. Germanosz pátriárka szerint az adományok oltára vitelekor „József és Nikodémus kezét helyettesíti”. De magyarázható a mennyei körökkel is, „mely kicsiben ábrázolja nekünk a lelki napnak, azaz Krisztusnak látható, kenyér alakjában történő bevitelét”.
- Sok esetben a diszkosz peremére vésik az alapítás kezdőszavait: „Vegyétek, egyétek, ez az én testem.”

A diszkosz szerepe kiemelkedően fontos: a rajta elhelyezett kenyér-részecskék révén már a Szent Liturgia kezdetétől teljes képet nyújt a mennyei és a földi, a dicsőséges és a küzdő Egyházzal, annak teljes egyességéről Krisztus Jézusban.

A szent tányért a diszkosz takaró fedi be. „Annak a szemfedőnek felel meg, melyet Krisztus fejére helyeztek a sírban, hogy betakarják vele arcát” – mondja Germanosz pátriárka.

Az orosz hagyományban két másik talp nélküli szent tányér is használatban van. Az egyikben az Úr keresztjét ábrázolják, a pap ezen vágja ki a liturgia előkészületében az első proszforából a Bárányt; a másikon pedig az Istenszülő ábrázolása látható, erre helyezve emeli ki a pap a többi proszforából meghatározott rend szerint a részecskéket: elsőként az Istenszülő, majd a szentek, végül az élők és a megholtak emlékezetére.

A diszkosz egyéb szertartási alkalmakkor is kiemelt funkcióval bír:

- A templom szentelésének szertartásában az oltárasztalban elhelyezendő szent ereklyét a diszkosra helyezve hordozzák körül a templom.
- A Szent Kereszt ünnepein (szeptember 14-én, nagyböjt 3. vasárnapján és augusztus elsején) a kereszt kivitele, ill. felmagasztalásának szertartása elején a pap az előkészített keresztet a diszkossal együtt a feje fölé emeli, és az oltárt jobbról megkerülve az ikonosztázion északi ajtaján át az ambonra, majd a fennhangot követően onnan a tetrapodhoz viszi.

A KEHELY: Az a szent edény, amelybe a Szent Liturgia előkészületének idején a pap bort és néhány csepp vizet önt. Szerkönyvünk szentelési imái mellett a Nagy imádságos könyv más imádságokat is említ, s ott jelen van a kehely műróval való megkenése is éppúgy, mint a latin egyház gyakorlatában. Az „Oktató Ismeret” – a diszkossal egyetemben – előírja: „arany legyen vagy ezüst, vagy legalább ón: de ne legyenek semmiféle rézből, vasból vagy fából, mert aki ezekkel szolgál, vétkezik és püspöki büntetés alá esik.”

Az Ustav szerint a kehely emlékeztet az ószövetségi Melkizedek tetteire, aki kenyeret és bort hozott Ábrahám elé és megáldotta. A görög bibliafordítás szerint Ábrahám „midőn pedig a Khodollogomor és a vele szövetséges királyok fölött aratott győzelemből visszatért, kijött Szodoma királya az ő fogadására a Sávė völgyébe, amely a Király völgye. Melkizedek, Sálem királya pedig kenyeret és bort hozott ki eléje. Ő ugyanis a magasságbeli Isten papja volt.” (Ter 14,17–18) Ebben a mozzanatban a Teremtés könyvét magyarázó egyházatyák már az Eucharisztia előképét látták.

Az előkép felelevenítése után a magyarázatokban egyértelmű, hogy a szent kehely a titkos vacsora kelyhe, melyről első tudósítás Szent Pál apostol korintusiakhoz írt levelében található (1Kor 11,23–26). A vacsoráról később Lukács evangélista így számol be: „Azután fogta a kelyhet, hálát adott, és így szólt: Vegyétek ezt, és osszátok el magatok között. Mert mondom nektek: mostantól fogva nem iszom a szőlő terméséből, amíg el nem jön az Isten országa. Aztán fogta a kenyeret, hálát adott, megtörte, és odaadta nekik ezekkel a szavakkal: Ez az én testem, mely értetek adatik. Ezt tegyétek az én emlékezetemre. Ugyanígy a vacsora végén fogta a kelyhet, és azt mondta: Ez a kehely az új szövetség az én véreben, amely értetek kiontatik.” (Lk 22,17–20)

Germanosz pátriárka a nagybemenetet értelmezve azt mondja, hogy a kehely azt az edényt szimbolizálja „amibe Jézus vérét felfogták”. Ez a vér „orvosság” a mi számunkra, de „a bölcsesség edényét is jelképezi, ami maga az Úr”. Más kommentárok említik, hogy a kehely néhány pillanatra az Úr szent sírját is jelöli.

A kezdeti évszázadokban, amikor a hívek mindannyian a kehelyből is ittak, olykor egészen nagy, füllel kialakított kelyhekkkel találkozni, amit két szolgálattelvő tartott.

A kelyhet az erre szolgáló kehelytakaróval takarják be, mely az isteni titkok befödésére szolgál. Szentelő imája a 103. zsoltárt felidézve szintén erre figyelmeztet bennünket. A szimbolikus értelmezésben e takaró nemcsak az égboltot, hanem a kisdedet takaró pólyákat és a síri lepleket is jelképezi.

Jól ismert áldozási versünk szerint: „Az üdvösség kelyhét veszem, és az Úr nevét segítségül hívom” (Zsolt 115,4). A liturgikus értelmezésben az „üdvösség kelyhe” maga Krisztus Teste és Vére, valamint az Úr szenvedéseinek összessége. Nagyon érdekes viszont, hogy a keletiek ősi hagyománya az üdvösség kelyhének nevezi magát az Istenszülő Szűz Máriát is, akit az Úr kegyelmébe fogadott, aki telve van malaszttal és irgalommal, és kiárasztja azt mindazokra, akik segítségül hívják az Úr nevét.

Gyakran tapasztalni Kelet sokszínű szokásvilágában, hogy a hívek az isteni titkokban való részesülést követően a kehely talpát csókkal illetik. Értelmezésükben e mozzanat a Mester lándzsával megnyitott oldalának megsókolását jelenti: az Eucharisziában való részesedés az Úr oldalából nekünk adott ajándék. (Az ikonográfiában is látható, hogy bizonyos ábrázolásokon egy angyal a kezében kelyhet tartva felfogja a Megváltó oldalából kicsorduló vért.) Mopszvesztiai Teodor szerint „amikor az áldozók a kehely széléhez érnek, mintha az életadó oldalhoz érnének”.

A keleti gyakorlatban hangsúlyos az „egy kenyér – egy kehely” Bazilianaforában is megfogalmazott elve: ezért a Szent Liturgiában egy nagy kehelyben található a Szent Vér, és – ha az áldozók nagy száma miatt szükséges – abból merítik szét több kisebb kehelybe.

Amikor több pap végzi együtt az isteni liturgiát, a diakónust a legfiatalabb pap áldoztatja meg a szent kehelyből, vagy az, akire az előljáró ezt rábizza.

A házasságkötés (koronázás) bizánci szertartásában jelen van egy speciális pohár, amelyet a házasságra lépők kapnak. Ezt „közös pohár” vagy „közös kehely” elnevezéssel illetik.

Ősi alapelv Keleten, hogy a szent edényeket a diakónus, a pap, esetleg az alszerpap érintheti (akinek feladata az oltár meg a szent edények tisztítása is). A szláv „Oktató Ismeret” szerint az oltár és a proskomidia asztalának és eszközeinek tisztítása („gyakran törölgék a portól, úgyszintén a nedvességtől”) csak az előbb említettek dolga, „hogy bűn alatt ne érintse a szent dolgokat fel nem szentelt kéz”. Tesszalonikai Szent Simeon tudósítása szerint a Szent Liturgia nagybemenete során a papok üres edényeket is vittek a körmenetben, a hívek pedig a földre borultak. Ennek értelmét elmagyarázva a szent edények méltóságáról így ír: „Az isteni edények miatt is le kell borulnunk a papok előtt, akkor is, ha néhány ezekből az edényekből üres, hiszen a megszentelődésben mindegyiknek része van, mivel ezekben történik az átváltoztatás.” Még ha üresek is, a papok „az isteni adományok iránt való tiszteletükből tartják ezeket, hiszen minden és mindenki megszentelődik, akit látnak vagy hozzájuk közeledik.”

Ezért óvjuk, tartsuk tiszteletben és bánjunk méltóan az isteni titkokat szolgáló szent edényekkel!

MÁRIAPÓCSI

Búcsúk és zarándoklatok

RENDJE, 2019

- Február 2. Gyertyaszentelő Boldogasszony – A megszentelt élet világnapja
 Április 6–7. Egyházközségi képviselő-testületek zarándoklata
 Április 19. Máriapócsi passió (nagypéntek)
 Május 5. Az anyák és nők zarándoklata
 Május 11. Gyermekbúcsú
 Május 12. Özvegyek és egyedül élők zarándoklata
 Május 18. Futózárandoklat
 Május 26. Betegek országos zarándoklata
 Június 10. Pünkösdhétfő – Máriapócsi Esperesi Kerület zarándoklata
 Június 15. Romániai magyar ajkú görögkatolikus közösségek zarándoklata
 Június 16. Nagyszülők és unokák zarándoklata
 Június 22. A szlovákiai magyar esperesi kerület zarándoklata
 Június 23. Pedagógusok hálaadó zarándoklata
 Június 29. Motorosok zarándoklata
 Július 20–21. Kárpátaljai görögkatolikus közösségek gyalogos zarándoklata
 Július 21. Illés próféta búcsúja, a Miskolci Egyházmegye zarándoklata
 Július 28. A Debrecen-Nyíregyházi Egyházmegye zarándoklata
 Augusztus 12–17. Ifjúsági gyalogos zarándoklat
 Augusztus 17–18. Nagyboldogasszony-napi búcsú
 Szeptember 5. A kegykép hazahozatalának emléknapja
 Szeptember 6–7. A Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye búcsúja
 Szeptember 7–8. Kisboldogasszony-napi búcsú
 Szeptember 15. A Szent Kereszt felmagasztalásának búcsúja
 A katolikus cigány közösségek zarándoklata
 Szeptember 21. A szlovákiai szlovák ajkú görögkatolikusok zarándoklata
 Szeptember 27–28. A Kárpátaljai Római Katolikus Egyházmegye zarándoklata
 Szeptember 28. Apák zarándoklata
 Szeptember 28. A bazilita harmadrend zarándoklata
 Szeptember 29. Az Istenszülő oltalma – A házaspárok és családok zarándoklata
 Október 5. Máramarosi Görögkatolikus Püspökség román ajkú közösségeinek zarándoklata
 Október 5–6. Egészségügyben dolgozók zarándoklata
 Október 12. Szeretetszolgálatok zarándoklata
 Október 19. Erdők, mezők szolgálóinak zarándoklata
 Október 24. Érettségizők zarándoklata
 November 4. A kegykép első könnyezésének emléknapja
 November 10. Szent Mihály főangyal ünnepe – A kegytemplom búcsúja
 November 24. Az Istenszülő templomba vezetésének búcsúja
 December 8. Szent Anna csodálatos fogadásának emléknapja
 – Gyermekáldást várók-kérők zarándoklata
 December 24. Pócsi betlehemes

SAJÓPÁLFALAI BÚCSÚREND – 2019

- Május 9. Pünkösdvasárnap
 Október 20. A kegykép hazahozatalának emléknapja
 Augusztus 25. A magyarországi ruszin nemzetiség búcsúja

Ritkán nézek thrillert, mert a félelem és a rettegés visszatart. A dán filmművészet iránti rajongásom miatt azonban az elsőfilmes Gustav Möller rendezésével, **A bűnös** (Den skyldige) – amely alacsony költségvetése ellenére a 2018-as év egyik legnagyobb meglepetéssikere – kivételt tettem. A film közönségdíjat kapott a Sundance Filmfesztiválon, ami azért hatalmas elismerés, mert az igényes zsűri válogatásába csak művészi értékkel bíró alkotások kerülhetnek be. Ez az esemény az Amerikai Egyesült Államok legnagyobb független filmfesztiválja, de nemzetközi szinten is szakmai körökben a világ legjelentősebb független filmfesztiváljaként ismerik el. Fontosabb feladatnak tekintik, hogy új tehetségeket adjanak a világnak, mintsem hogy az ismert filmeseket még nagyobb sikerre

„Hiába fürösztöd önmagadban,
Csak másban moshatod meg arcodat.”

(József Attila)

A film helyszíne a rendőség telefonos segélyközpontja, ahova a 112-es vonalon érkeznek a segélyhívások. Az egész történetfolyam során csak halljuk a betelefonálókat, de nem látjuk őket, sem azokat az eseményeket, amelyeket a vonalon keresztül elmesélnek.

Az egyetlen, akinek az arcát mindvégig látjuk, az egyik készenléti diszpécser, Asger Holm (Jacob Cedergren). Ő felfüggesztett rendőr, akit az utcáról a függőben lévő kétes ügye miatt a

– Tudja, hogy a 112-es segélyközpontot hívta?

– Természetesen kicsim, nemsoká otthon leszek.

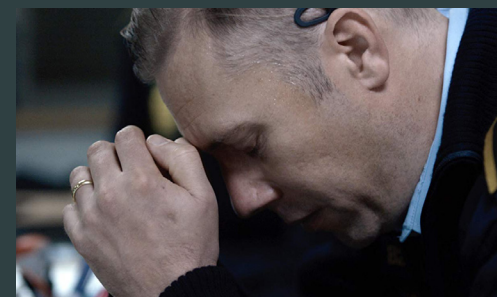
– Ön alkohol hatása alatt áll?

– Nem.

Mindvégig érzi az ismeretlen nő, hogy sírás fojtogatja.

A BŰNÖS (Den skyldige)

segítsék. A bűnös az „A” kategóriás Rotterdami Nemzetközi Filmfesztiválon is közönségdíjas lett, ahol megkapta az ifjúsági zsűri díját is, és bejárta a világ filmfesztiváljait, ahol további elismeréseket kapott.

Évek óta írok filmajánlókat, s ha valaki rendszeresen olvassa a *Moziváson előtt* rovatot, a dán alkotásokkal szembeni elfogultságom egyértelmű lehet számára. Amikor Dániában jártam, s barátokat szereztem a kis országban, vagy amikor a filmjeiket néztem, mindig megerősödött bennem az az érzés, hogy a dánban van valami nagyon rokon a magyar lélekkel. A világ jelenségeire hozzánk hasonló módon rezdülnek.

Ezt a filmet még azoknak is ajánlom, akik nem bírják szörnyűségeket, hatásvadász, lelkileg megterhelő képeket nézni, ugyanis a rendező rákényszerít minket arra, hogy a saját fantáziánkkal dolgozzunk, és a képzeletünket használjuk. Nem mutat ugyanis semmit az eseményekből. „Egy elsőfilmes dán rendezőnek összejött az, ami egy sor hollywoodi öreg szakmabelinek húsz évben legfeljebb egyszer: akciójelenetek, fegyverek és statiszták serege nélkül elképesztő izgalmat varázsolni a vászonra” – írja róla az egyik kritika.

telefonos központba rendelték. Az akcióból átvezényelték a nyugalmas háttér munkára. Minden rendőr tudja, hogy a telefonközpont nem a legizgalmasabb kihívás, de Asgernek már csak egy napja van hátra a másnapi tárgyalásáig, s ha az jól sikerül, végre napokon belül visszakerülhet az utcára. Nem tudni, mi miatt került felfüggesztésre, de magabiztosnak tűnik a felmentésében, hiszen kollégái is mellette tanúskodnak.

Ez a várhatóan utolsó nap is éppolyan unalmasnak tűnik, mint a többi: egyik pitiáner ügy a másik után. Egy részeg kerékpáros elesett, kiment a térde, és Asgeren követeli a mentőt. Egy pojáca a vöröslámpás-nyegydből jelentkezik be, mert az affér után meglopta az egyik utcalány. Ehhez hasonló esetekkel fárasztják őt a betelefonálók. Már csak pár óra van hátra, amikor egy nő segélyhívását fogadja.

– Tessék, ez a segélyhívó központ.

– Szia, drágám.

A rendőr meglepődve folytatja a beszélgetést. Fülelve a háttérzajokat, azt hallja, hogy autók haladnak el, tehát valószínűleg autópályán lehet a hívója.

– Van ott valaki Önnel, akiről nem akarja, hogy tudja, hogy a segélyhívót hívta?

– Igen.

– Önt elrabolták?

– Igen...

A vonal hirtelen megszakad. A számítógépnek a hívás alapján sikerült azonosítania, hogy egy lben (Jessica Dinnage) nevű nő telefonált, és még azt is, hogy mely körzetből indította a hívást. Asgerben felpeszdul a rendőrvér, és a korábbi esetekkel ellentétben most pár másodperc alatt érintetté és motiválttá válik az emberrabló utáni nyomozásra. Próbálja visszahívni a telefonálót, de kikapcsoltat jelez. Ez a rövid beszélgetés az egyetlen nyom, amin elindulhat a rendőség, de a diszpécser személyes küldetésének tekinti, hogy az ügy végére járjon. Mivel a gép kidobta a hívó címét és otthoni telefonszámát, következő lépésként odatelefonál. Akkor vonódik be csak igazán érzelmileg is, amikor a címen a hatéves Mathilde nevű lányka veszi fel a telefont. Elmondja, hogy egyedül van otthon, csak fél éves kisöccse, Oliver alszik a másik szobában. A kislány zavaros beszédéből, gyermeki elmeséléséből kiderül, hogy dulakodás után az apukája,

Michael (Johan Olsen) elrabolta az anyukáját. Asger az információk megszerzését követően már tenné is le a kagylót, amikor hallja, hogy a gyerek elsírja magát: „Nagyon félek! Hazajön még valaha anyu?” Még Asger zord szívét is megérinti a gyermek kiszolgáltatottsága, így segíteni próbál. Megígéri, hogy édesanyja haza fog térni hozzájuk, és azt javasolja neki, hogy menjen be az öccséhez a szobába, és ott várja a rendőr bácsikat, akiket odaküld, hogy ne legyen egyedül, amíg a mamája hazatér. Megérzi a mindig magabiztosnak tűnő férfi, hogy most jót tehet, hogy most mekkora súlya van minden lépésének, hiszen az ő kezében van valaki élete. Befejezve a hívást, azonnal kiküldi Iben címére a kollégáit, felvázolva nekik az esetet. A kislány emlékezett az apja mobilszámára fejből, így beszélgetésük után Asger

A rendőr szemünk előtt alakul át a történet elején még a telefonálókkal flegmán pimaszkodó, magabiztos férfiből megtört, érzékeny emberré, akinek a lelkét megérinti mások sorsa, és a szakmai kihíváson túl az is érdekli, mi történik a szereplőkkel. Félelmeiben, aggodalmában és telefonbeszélgetéseiben meglátjuk a gyenge, esendő embert. Arcának minden vonását megismerjük, hiszen csak azon keresztül követhetjük az eseményeket. Iben elrablásán túl egy-két mozzanat megvilágít a felfüggesztett egyenruhás életéből is. Az események közepette hívást kap egy kíváncsiskodó újságírótól a másnapi tárgyalásról. Meglepő, mennyire felkavarja. A társa pedig, akit holnap tanúként beidéznék, szintén felhívja, nem titkolva félelmét és kétségeit: „Akkor maradunk az eredeti sztorinál, amit megbeszéltünk, igaz?”

A történet vége drámai. A nőnek sikerül megszöknie elrablójától. A rendőrrel folytatott telefonbeszélgetéséből kiderül, hogy a folyton síró csecsemő hasfájásán akart könnyíteni, és a pocakjában lévő „kigyóktól” akarta megszabadítani gyermekét. Tettére rádöbbenve kiáll egy híd tetejére, hogy a mélybe ugorva véget vessen életének. Asger az egyetlen, akiben még bizalma van, és akinek felveszi a telefont, hisz ha csak távolról is, de ő volt vele végig. Az ő kezében van Iben sorsa. Azt mondta Mathildének, hogy hazamegy hozzá az édesanyja. Nem szegheti meg a gyerekek tett ígéretét. Le kell beszélnie az anyát az öngyilkosságról, pusztán a szavak erejével.

megpróbálja felhívni az elrablót. „Nem tudom ki maga, de maradjon ki ebből!” – hangzik a gyors elutasítás. A diszpécser továbbmegy. Saját mobiljáról felhívja az egyik kollégáját, és megkéri, hogy menjen ki az apa címére, és tartson házkutatást Michael lakásában, próbáljon valami nyomot keresni. Minden információ számít, hiszen versenyt fut az idővel a nő életéért. Minden követ megmozgat azért, hogy segítsen, és beváltsa ígéretét a hatéves kislánynak, és megtalálja az anyját.

A rendező mesterien képes mind Asgert, mind a nézőt manipulálni. Mindenki csak találgat, mi történhetett. Nagy fordulat a filmben, amikor sikerül telefonon elérni a házhoz kiküldött járőröket. Halljuk lépteiket, a háttérben a kislányt, és hogy egyik szobáról a másikra térképezik fel a terepet. Egyszer csak elakad a szavuk. „A kisbaba halott” – mondják döbbenten. „Biztos ez? Menjetez oda, nézzétek meg a pulzusát!” – utasítja kollégáit a hívóközpontos. Ekkor már ordít a helyszínelő: „Nem érted, hogy halott? Fel van vágva középen a hasánál, vérben úszik.” Asgerben felforr az indulat. Ő maga küldte Mathildát az öccséhez a szobába. Mardossa a lelkiismeret: segíteni akart, de ilyen szörnyű traumát okozott a gyermeknek.

Fogalma sincs a nézőnek, mi pontosan Asger ügye, de az egyértelmű, hogy simlisség van mögötte.

A házkutatást végző rendőrtárs pszichiátriai kezelése papírjait találja a gyanúsított apa lakásán, melyek a nő kezeléseit mutatják. Minden világossá válik: az anya megölte a kisbabáját, a férfi pedig beültette a kocsiába, hogy bezárassa egy pszichiátriai intézetbe. Az apát újra eléri a rendőr, hogy meggyőzze, ne egyedül intézkedjen az örült anyával kapcsolatban, de a férfi korábbi tapasztalataiból kiindulva nem bízik többet a rendőrségben. Zokog kisfia elvesztése miatt.

Most nem lendülhet akcióba, most nincs nála fegyver, sem más eszköz, csak a telefonkagyló és a nő belé helyezett bizalma.

A mindvégig titokzatos Asger szint vall, mert ez az egyetlen, ami maradt, hogy meggyőzze az örült asszonyt. Bár elborzad a nő tettétől, de látja esendőségét, és azt, mennyire szenved, amikor tiszta pillanatában rádöbben tettére. Ezzel azonban az ő sorsa is megpecsétlődik. „Iben, én embert öltem. Egy húszéves fiút. Szinte még gyerek volt. Sok rosszat tett, s úgy gondoltam, véget vetek ennek. Pedig nem volt szükségszerű lőnöm. Pusztán azért öltem, mert megtehettem, nem volt önvédelem. Maga azonban nem akarta Olivert megölni.” Meg akarja menteni az asszony életét a megölt húszéves áldozata életéért cserébe, de valójában ezzel mentheti meg a maga életét és lelkiismeretét is. Észre sem veszi, hogy miközben a nő életéért küzd, önmagát is kénytelen valahogy megváltani. Iben elfogadja a rendőr segítségét, és lejön a hídról. A másnapi tárgyalás sorsa eldőlt. A nő ezzel a mondattal zárja utolsó beszélgetését a telefonközpontossal:

„Asger, maga jó ember.”

KASKÓTÓ MIKLÓS BERTOLD

„AKI ÉNEKEL, KÉTSZERESEN IMÁDKOZIK!”

A kórus megalakulásának időpontját illetően nincsenek pontos adataink. Amit biztosan tudunk, hogy körülbelül kilenc évvel ezelőtt vetődött fel az ötlet, hogy a jó hangú papnövendékek kórusba verbuválódjanak. Az ötlet legfőképpen azért vetődött fel, hogy a Görögkatolikus Papnevelő Intézetnek legyen egy kórusa, mely liturgikus alkalmakon és koncerteken énekel majd. Kilenc papnövendék le is tette az alapokat.

A kezdeti célok hamar további célokkal is bővültek. Egy év múlva már rendszeres jótékonyági hangversenyturnékat szerveztek az akkor már évtizedes múltú visszatekintő Szent Damján tábor anyagi hátterének megteremtéséért. A táborról érdemes tudni, hogy a kezdetektől fogva teljesen ingyenes a részvétel mind a táborozók, mind pedig az önkéntesek számára. Természetesen a kórusal teljesen ma sem tudjuk átvállalni a szervezéssel járó költségeket, csupán csak töredékét, egy kicsike szeletet tudunk tenni az egészhez, azonban hála a jó szándékú híveknek, adományozóknak, egyházközségeknek, akiket a Jóisten bőséges szeretete vezérel, ez a kevés is elég, hiszen így közösen, mindenki hozzájárva azt, amit tud, minden évben megvalósulhat a csoda a Damján táborban. A papnövendékek „névtelen” kórusa (eleinte „görögkatolikus papnövendékek kamarakórusának” nevezték őket) talán a táborral való szoros kapcsolata miatt kapta a Szent Damján kórus nevet.

Az „állandó” csapat körülbelül tíz főből áll, akik mindig az aktuálisan a szemináriumban tanulmányokat folytató növendékek soraiból kerülnek ki. A felmenő rendszerek, külföldi tanulmányok miatt folyamatosan változik az összetétel. Nem tagadjuk, ez igen jelentős mértékben megnehezíti a közös munkát, hiszen minden szeptember úgy indul, mintha mindent előről kellene kezdenünk. A tagok cserélődése mellett nehézséget jelent a kórus vezetői szerepkörének betöltése is, ugyanis

IDÉN NAGYSZERŰ HÍRREL SZOLGÁLHATUNK AZOKNAK, AKIK SZERETETTEL ÉS ÖRÖMMEL HALLGATJÁK GÖRÖGKATOLIKUS PAPNÖVENDÉKEINK KÓRUSÁNAK ÉNEKÉT, A SZENT DAMJÁN KÓRUST, HISZEN ELKÉSZÜLT ELSŐ CD-LEMEZÜNK. DE MIT ÉRDEMES TUDNUNK RÓLUK?

legtöbbünk az általános zenei képzettségen kívül nem rendelkezik más, az efféle feladatok ellátásához szükséges ismeretekkel. Így az aktuális vezetőnek mindig bele kell tanulnia, bele kell rázódnia ebbe a folyamatba, s legjobb tudása szerint végezni ezt a nemes feladatot. A fentebbi hiányosságok kiegészítésére legtöbbször csak az önszorgalom, a lelkesedés és az elszántság szolgál. Azonban a korábbi évek tapasztalatai azt mutatják, hogy már ezek is elegendőek, hiszen a képzettség hiánya sem okoz fennakadást a kórus eredményes működésében. Természetesen ehhez nagymértékben hozzájárulnak a heti próbák, a csapat elhivatottsága – hiszen a cél nemes –, valamint az a külső szakmai segítség, azok a jó tanácsok is, amelyeket már évek óta Ördög Mária tanárnőtől és Dobos András atyától kapunk.

Évente (beleszámítva a nyári időszakot is) körülbelül húsz-huszonöt koncertünk van, persze felkérés ennél jóval több érkezik hozzánk. Sajnos tanulmányaink, szemináriumi kötelezettségeink igen szűk keretet szabnak lehetőségeinknek. Természetesen igyekszünk egyetlen felkérést sem visszautasítani, hanem azoknak más időpontban eleget tenni. Legtöbbször egyházközségekbe, azok programjaira szoktunk meghívást kapni, de a kórustalálkozóktól egészen a városi kulturális programokig szinte mindenhol képviseltettük már magunkat. A fellépéseket tekintve az ünnepkörökhöz kapcsolódóan a karácsony és húsvét környéke a legintenzívebb időszak kórusunk életében. A kórus kilencéves története alatt megfordult már az ország szinte minden táján, de többször léptünk már föl Kárpátalján és a Felvidéken, Ausztriában, Németországban és Lengyelországban is.

Hihetetlen lelki élmény és feltöltődés az, amikor egy-egy községbe, annak híveihez ellátogatva azt tapasztaljuk, hogy mennyire értékelik, amit teszünk, mennyire szeretnek bennünket, mennyire elragadják őket a

BIRÓ ISTVÁN

240 éves a makói görögkatolikus templom

„A jelennek alapja a múltban gyökerezik, s a jelen előkészíti a jövőt” – írja Juhász György kántortanító
1878-ban, templomunk fölszentelésének
100. évfordulóján.

Az 1526-os mohácsi vész után hazánk több mint másfél évszázadig a török uralma alá került, az addig virágzó városok nagy részét elpusztították. A Szegedtől harminc kilométerre fekvő Makó is ennek lett áldozata. A megszálló hatalom csak 1718-ban hagyta el a várost.

A görög szertartású katolikusok létszáma ekkor még csekély, ezért a római katolikus közösség részeként éltek, mert sem templomuk, sem lelkipásztoruk nem volt. 1740-re olyan tekintélyes lett a hívek közössége és anyagi helyzete, hogy a közösség vezetője, Sáfrán Demeter imaház építésébe kezdett. Stanislavich Miklós csanádi püspök 1743-ban ruszinokat telepített Makóra. Dr. Janka György alapos munkájának köszönhetően ma részletesen olvashatunk a kezdeti nehézségekről és belső feszültségekről. Makón ugyanis jelentős román ajkú unitus élt, akik románul végezheték a szertartásokat, szemben a magyarokkal, akik csak szlávul. De nemcsak nyelvi ellentétek voltak az unitus közösségen belül, hanem nemzetiségiek is.

1747. január 6-án a közösség vezetője a kántorral és a gondnokkal gyalog indult Temesvárra a csanádi püspökhöz – mint Makó földesurához –, hogy a templom számára földterületet kérjen. Három hónap múlva megkapták ősünk azt a területet, ahol a templomunk ma is áll. 1748-

ban már egy zsindeletű, vályogfalú templomban imádkozhattak. Ekkor indították el az iskolájukat is, amely egészen az 1948-as államosításig az egyház intézménye volt.

Sáfrán Demeter, majd Papp Demeter után a közösség a nagyváradi püspökhöz fordult, hogy Kövesdi Mihály kántortanítót szentelje föl számukra papnak. Ettől kezdve Makó a nagyváradi püspök fennhatósága alá került.

A közösség évről évre gyarapodott, és látva, hogy a város többi felekezete templomot épít, ősünkben is felmerült a vágy egy saját kötemplom iránt. Húsz családfő ezért úgy döntött, hogy kétheti kaszálásból gyűjtött napszámát ajánlja föl azért, hogy a keleti rítusú katolikusoknak is legyen kötemploma Makón, ám az összeg kevésnek bizonyult. Elszántságuk nem ismert akadályt, ezért Mária Teréziához fordultak segítségért. A kérésük meghallgatásra talált, így Sarkadi Matuz parókus vezetésével 1776-ban megkezdődhetett a templom építése. 1778. október 13-án (ónaptár szerint október 1-jén) az Istenszülő oltalmának tiszteletére szentelték föl a templomot.

1844-ben a templom tetejére zsindelet helyett cserép került, és új toronysisakot kapott. Ebben az esztendőben látogatta meg a közösséget Erdélyi Vazul makói születésű nagyváradi püspök (1794–1862), aki az ezüstoffoglatú faragott keresztet hozta ajándékkul.

Fölszentelésének 100. évfordulójára a templomot 1878-ban kibővítették, mivel kicsinek bizonyult: új kórus, toronyfölgjáró és sekrestye épült, amely Janka György parókus vezetésével 1978-ban, majd 2010-ben ismét megújult.

A centenáriumba készített emlékirat beszámol arról, hogy ebben az időben már magyarul végzik a szertartásokat, a fordítást helyi használatra a kántor, Brezán Demeter készítette el.

A templom belsejében rokokó stílusú ikonosztáz található, ami sokáig az egyszerű belső egyetlen dísz volt, miután a mennyezet eredeti festése megsemmisült. Az ikonosztáz 1887-ben megsérült, amikor villám

Az épület főbejárata fölött emléktábla található: „Isten dicsőségére építtette dicső emlékü Mária Terézia császár s királynő 1778-ban a görög katolikus híveknek. Belsőség megújított 1887-ben.” Az épület műemléki védeltséget élvez.

A kezdeti időktől Makó volt a mai Dél-Alföld régió görögkatolikus központja, filiaként Szeged is hozzá tartozott. A 20. század elejére úgy megerősödött a szegedi közösség, hogy 1936-ban saját lábra állt. A makói ma is az egyik legnagyobb területű parókia. Fél Csongrád és teljes Békés megye lelkipásztori gondozására van bízva. Battonyán saját görögkatolikus templomunk van, a többi városban a helyi római katolikus templomban végzünk évi kéthárom alkalommal Szent Liturgiát (Hódmezővásárhelyen, Szentesen, Szarvason, Békéscsábán, Orosházán és Gyulán).

Az egykor virágzó lelki és közösségi élet, amely a kápláni szolgálatot is megkívánta, megsínylette a rendszerváltást. Az ősi közösségnek, az egykori nagynevű görögkatolikus családoknak

egyaránt. Ennek egyik legjobb példája a különböző állami rendezvényeken és ökumenikus imaalkalmakon túl a Múzeumok Éjszakájához kapcsolódóan életre hívott „Templomtúra két keréken” nevet viselő este. A város bátor keresztényei összjönnek, hogy egy éjszakai kerékpározás alkalmával végigjárják a város imádságos helyeit.

Legnagyobb örömöm mégis az, hogy úgy tudunk a római katolikus testvéreinkkel közösséget alkotni ezen a területen, amelyet korábban sehol nem tapasztaltam. Templomunk címünnepe ihlette azt a kezdeményezést, hogy október 1-jén latin rítusú testvéreinkkel templomunkban köszöntjük az Istenszülőt, és közösen virrasztva kérjük védelmét a közösségeinken túl városunkra is. Felemelő érzés volt számomra idén a majdnem teljesen megtelt templomban énekelni az akathisztoszt és imádkozni a rózsafüzért.

2016-ban azzal a céllal szerveztünk hangversenyt a templombúcsúnkhoz kapcsolódóan, hogy minél többeknek el tudjuk vinni az öröm-

csapott a templomba. A mai képeket a makói származású és itt nyugvó Gosztincsár Ferenc festette. Főoltára téglapítmény, befalazott ereklyés kővel, szentségházzal.

1933-ban Kis Szent Teréz tiszteletére a hívek adományaiból mellékoltárt készítettek, amely Choma József makói születésű miskolci festő alkotása. A templomot 1928-ban az ugyancsak makói Torma Imre festette ki neobarokk stílusban.

A templom további érdekessége a téglakerítés, mely több mint kétszáz éves múltjával egyedülálló a maga fajtájában.

sok esetben már csak a történetével találkozhatunk. A város demográfiai hanyatlásával párhuzamosan fogy a görögkatolikusok létszáma is. A modern kor számlájára irhatóan pedig soha nem látott közöny nehezíti a gyarapodást.

Ha valaki útra kel és ellátogat Makóra, a város egykori dicső múltjával, élni akaró jelenével találkozhat. Ezt a lelkületet találja a templomban is. Bár maroknyi a közösség, mégis élni és éltetni akar. A múltját nem akarja feledni, a fiatalokat pedig nem akarja elengedni, amely munkában szüntelenül keresi a közösséget a város különböző felekezeteivel és vezetésével

a karácsonyi műsorban pedig tizenöt-húszan vesznek részt. A legnagyobb siker számunkra a napközis tábor, melyen 2018 nyarán közel negyven gyermek vett részt. Az általános iskolai hittanórák mellett már a középiskolások és egyetemisták számára is van ifjúsági hittan, az idősebb korosztálynak pedig bibliakört indítottunk.

Jövőbeni terveink között három dolog szerepel: látva a Békés megyében lévő görögkatolikus hívek igényét, elengedhetetlen számukra egy olyan közösség, melyben gyümölcsözően élhetik meg Krisztushoz tartozásukat. Reméljük, hamarosan szervezőelkészülés alakulhat számukra. Nagyon fontos lenne a templom szekcióinak restaurálása is és a kerítés egykori méltóságának visszaállítása. Azt is tudjuk, hogy egy közösség akkor tud hosszú távon együtt maradni, ha van „otthona”, ahol a vendégeit is fogadhatja, így harmadikként egy közösségi ház is a vágyaink között szerepel, ahol majd a hozzánk érkezőket is fogadhatjuk.

hírt, és hogy híveink erősödjenek öntudatukban, büszkéik lehessenek arra, hogy ők Makón görögkatolikusok. Akkor a Szent Efrém férfikar adott koncertet. A rendezvényből hagyomány lett, s az idei – immár harmadik – hanghívatot a Lautitia gyermekkarával tartotta a világhírű férfikórus, amelyre ismét megtelt a templomunk.

Makó egy különleges – alföldi – egyházkerület része. Szegeddel, Szolnokkal és Kecskeméttel baráti a kapcsolatunk, egymás rendezvényeit minden alkalommal közösen ünnepeljük. Ezeket a közösségeket a hitestvéri összetartozáson túl sok esetben családi kötelékek is erősítik. A közelség miatt külön is ki kell emelnem a szegediekkel való kapcsolatunkat, hiszen az országnak ebben a szegletében egymást erősítve küzdünk a mindennapok kihívásaival.

Az egykor virágzó, de az ideológiai és társadalmi rombolás által megtépázott maroknyi közösség él! Ennek tanúja az, hogy több mint száz gyermek vesz részt az alapfokú oktatási intézményekben szervezett hitoktatáson. Az oltár körül minden alkalommal négy-öt gyermek szolgál,

KÁRPÁTALJAI KARÁCSONYI LEVES

HOZZÁVALÓK (6 személyre): • 2-3 dkg szárított vargányagomba • egy kb. 50 dkg-os húsos orjacsont • 40 dkg sertésdagadó • 20-25 dkg lángolt kolbász • 40 dkg savanyú káposzta • maréknyi árpagyöngy (gersli) • 1 vörshagyma • 2 gerezd fokhagyma • só, őrölt fekete bors.

A tálaláshoz: tejföl, kapor

ELKÉSZÍTÉS:

1. A szárított gombát 20-30 percre annyi langyos vízbe áztatjuk, amennyi ellepi. Az orjacsontot és a 2,5-3 centis kockákra vágott dagadót forrásban lévő vízbe rakjuk 3-4 percre. Leszűrjük, leöblítjük, majd egy fazékban, annyi friss vízben, amennyi bőven ellepi (kb. 3,5 liter), főltesszük főni.

2. A káposztát néhány vágással rövidebbre aprítjuk, megkóstoljuk, ha túl savanyúnak találjuk, átmoszuk. A levesalaphoz adjuk a megmosott árpagyönggyel együtt. A hagymát és a fokhagymát megtisztítjuk, előbbit félkarikákra vágva, utóbbit elkaparva szintén belerakjuk. Megsózzuk, megborsozzuk, levéllel együtt hozzátesszük a gombát is. Nagy lángon főlforraljuk, majd kis rést hagyva lefődjük, és egy órán át főzzük.

3. A kolbászt kétujjnyi darabokra vágjuk, a leveshez adjuk, további kb. 20 percig főzzük. Tálaláskor tejfölt kínálunk hozzá, és meghinthetjük finomra vágott kaporral is.

ERDÉLYI SERTÉSTOKÁNY

HOZZÁVALÓK: • 15 dkg füstölt szalonna • 2 fej vörshagyma • 1 tv paprika (ínyenceknek néhány karika hegyes, erős) • 2 kisebb paradicsom • 1 kg sertéslapocka • 3 gerezd fokhagyma • 1 ek. fűszerpaprika • 1 kg vágott zöldbab • 2 kisebb krumpli • 6 dl víz • 5 evőkanál tejföl • ízlés szerint só és frissen őrölt tarka bors • ízlés szerinti köret

ELKÉSZÍTÉS:

1. Az apró kockára vágott szalonnát süssük zsírára, majd adjuk hozzá a szintén kockára vágott hagymát, és pirítsuk üvegesre. Ezután hozzáadjuk a felkockázott paprikát, s amikor elkezd összeesni, hozzáadjuk a felaprított paradicsomot is, és megpároljuk az egészet.

2. Ha elkészült az alap, ráöntjük a felkockázott húst, fehéredésig pároljuk, majd mehet hozzá az aprított fokhagyma, a fűszerpaprika, a só és a bors. Összeforgatjuk, hozzáadjuk a zöldbabot, a felkockázott krumplit, felöntjük a vízzel, és takaréklángon kb. 50-60 perc alatt készre főzzük.

3. Ha a hús és a bab is megpuhult, elkeverjük benne a tejfölt, összeforraljuk, és frissen kifőtt körettel kínáljuk.

Készíthetünk hozzá habarást, de nem létkérdés. Ha kellően sűrű a szaftja, elég kikeverni a tejjel, úgy is nagyon finom.

MANDULÁS HÓKIFLI

HOZZÁVALÓK: • 300 g finomliszt • 85 g porcukor • 250 g vaj • 150 g darált mandula • 1 csipet fahéj • 1 csipet só

A tetejére: • 20 g porcukor • 30 g vaníliás cukor

ELKÉSZÍTÉS:

1. A lisztet, porcukrot, sőt, fahéjat és a mandulát keverjük át. Mehet hozzá a vaj (puha legyen, úgy gyorsabb a munka). Ajánlatos turmixgéppel keverni, mert a kéz melege olvasztja a vajat, nem tesz jót a tésztának. Ha már morzsalékos a tészta, leállítjuk a gépet, és kézzel nagyon gyorsan összegyúrjuk.

Csomagoljuk be és rakjuk hűtőbe egy órára.

2. A porcukrot és a vaníliás cukrot keverjük össze. A süttőt melegítsük elő 175 fokra. Egy óra letele után vegyük ki a hűtőből a tésztát. Csipjünk le belőle egy darabot, ujjnyi vastagságú hurkát sodrunk belőle, 2-3 centis csikokra vágjuk, és kis kiflit formázunk belőlük. A tészta mennyisége két tepsire való kiflire elég. A kifliket a sütőpapíros tepsibe helyezük (nem túl közel egymáshoz, mert dagadnak), és 10-12 percig sütjük. (Nem tovább, mert szétrepednek.)

3. Ha kész, vegyük ki a tepsiket, és 3-4 percig hagyjuk hűlni, majd hempergessük meg a kifliket a cukorban. (Ha túl sokat hagyjuk hűlni, nem tapad rá a cukor.) Zárható fémdobozban napokig puha marad.

JÓ ÉTVÁGYAT

KÍVÁNUNK!

Szeptember 1.

Szeptember 15.

Október 3–28.

Szeptember 7.

Szeptember 29.

Október 7.

Szeptember 8–9.

Szeptember 30.

Október 13.

Szeptember 1. Fülöp metropolita Debrecenben diakónussá szentelte Káplár Márton tanulmányvégzett papnövendéket.

Szeptember 1. Huszonöt éves jubileumát ünnepelte a bazilita harmadrend Máriapócsra, mely alkalmából kiállítás is nyílt Nagy Szent Bazil Rendjének világi ágáról.

Szeptember 1. A Nyíregyházi Egyházmegye papi csapata 23–1-es gólkülönbséggel nyerte a II. TÉT kupát Nyíradonyban. A torna legjobb kapusa Kocsis Dániel, a nyíregyházi székesegyház káplánja, a gólkirály Magyar Richárd papnövendék lett.

Szeptember 7. A tavalyinál is több diák zárandokolt Hajdúdorogról Máriapócsra a Szent Bazil Görögkatolikus Középiskola szokásos évkezdő zárandoklatán.

Szeptember 8–9. Római és görögkatolikus szertartásokkal köszöntöttük az Istenszületés születése napján Máriapócsra.

Szeptember 15. Ábel püspök Nyíregyházán diakónussá szentelte Ignác Gyula alszerpapot.

Szeptember 17. Az Európai Néppárt és a Miniszterelnökség által szervezett menekültügyi konferencián tartott előadást Fülöp metropolita.

Szeptember 29. A debreceni javítóintézetben tett látogatást Fülöp metropolita, és hosszú távú lelkipásztori ellátásról állapodott meg a vezetőséggel.

Szeptember 28–29. Mintegy hetvenen vettek részt az édesapák zárandoklatán Debrecen és Máriapócs között.

Szeptember 30. Családok és házaspárok búcsúja volt Máriapócsra az Istenszületés templomba vezetésének ünnepén.

Október 3–28. Fülöp metropolita is részt vett a Vatikánban a XV. püspöki szinóduson, mely a fiatalok hitéről és hivatástisztázásáról szólt.

Október 6. Görögkatolikus orvosok és gyógyszerészek tartottak lelkigyakorlatot Máriapócsra Atanáz püspök vezetésével.

Október 7. Atanáz püspök Miskolc–Görömbölyön diakónussá szentelte Dorcsinéc Lászlót.

Október 13. A Kelet-Magyarország megyei hetilap által indított szavazás eredményeként a máriapócsi kegytemplom bekerült a megye hét csodája közé.

Október 14. Ábel püspök Nyírkaraszon diakónussá szentelte Karakó Roland alszerpapot.

Október 20. Hálaadó zárandoklaton vettek részt a görögkatolikus motorosok Sajópálfalán.

Október 20. Nagyállóban rendezték meg a Nyíregyházi Egyházmegye szüreti bálját.

Október 20.

November 9.

November 25.

Október 27.

November 15–18.

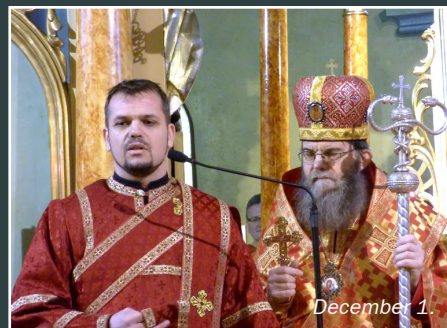
November 27–29.

November 6.

November 16.

December 1.

Október 21–23. Teremtésvédelmi konferenciát és továbbképzést tartottak Edelényben Ferenc pápa Laudato si' kezdetű enciklikájára támaszkodva.

Október 27. A pécsi egyházközség szervezett zárandoklatot férfiaknak a Mecsekben.

November 3. Négy kispap ölthette magára a reverendát Máriapócson.

November 6. Ötödik állomásához érkezett a „Cigánypasztoráció a Görögkatolikus Egyházban” című konferenciasorozat a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskolán.

November 9. Hargita megye és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye közös vallásturisztikai konferenciát tartott Csíksomlyón, melyen előadóként vett részt Ábel püspök és Orosz István máriapócsi kegyhelyigazgató.

November 12. A szociális munka napján az Országházban Pro Caritate díjjal tüntették ki Balogh Győző rakacai helyettes lelkészt.

November 15. A Nyíregyházi Egyházmegye papjai Máriapócson vettek részt lelkigyakorlaton.

November 15–18. A Lautitia kóruscsalád Szivárvány gyermekkara második helyen, a gyermekkar és az ifjúsági vegyes kar pedig első helyen végzett saját kategóriájában a Kodály Zoltán VIII. Magyar Kórusversenyen.

November 16. Kétszáz tanuló versengett a VII. Hajdúdorogi Görögkatolikus Ifjúsági Találkozón.

November 16–18. Létavértesen volt a kántorok idei második lelkigyakorlata.

November 17. Házaspárok lelkigyakorlata volt Sajópálfalán.

November 25. A metropólia vendége volt a hajdúdorogi székesegyházban Michael August Blume, a Szentszék új, magyarországi apostoli nunciusa.

November 27. A Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola adott helyet a Nyíregyházi Egyetemmel és a Debreceni Egyetem Egészségügyi Karával közösen szervezett éves doktoranduszkonferenciának.

November 27–29. Eucharisztikus konferenciát tartottak Esztergomban, melyen Fülöp metropolita a Magyar Görögkatolikus Egyház Eucharisztiahoz kapcsolódó hagyományairól tartott előadást.

December 1. Atanáz püspök Sajópálfalán diakónussá szentelte Pásztor Gergely alszerpapot.

TERDIK SZILVESZTER

Teodorovics Arsza (1767–1826) szerb ortodox festő és a görögkatolikusok

November 8-án – az ónaptár szerint Szent Demeter nagyvérta-
nú ünnepén – nyílt meg a Budapesti Történeti Múzeum budavári
központi épületében a **SZERB SZÉKESEGHÁZ A TABÁNBAN**
– **AZ ELTŰNT RÁCVÁROS EMLÉKEZETE** című kiállítás, amely-
nek fókuszában a II. világháborúban komoly károkat szenvedett,
de még helyreállítható, ennek ellenére 1949-ben politikai okok-
ból lerombolt ortodox székesegyház története áll, azon belül
is különös hangsúly esik az egykori ikonosztácion fennmaradt
festményeire, Teodorovics Arsza (Arsenije Teodorović) műveire
(1. kép, BTM Kiscelli Múzeum).

1. kép

A közel 70 darab ikont az utóbbi években Újvidéken szakszerűen
restaurálták, a mostani kiállításon látható ikonválogatásnak kö-
szönhetően a hazai közönség most találkozhat először ennek a
nagyszabású munkának az eredményeivel. A teljes anyagot érintőké-
pernyőkön lehet tanulmányozni, amihez Szőke Balázs elkészítette az
ikonosztácion virtuális rekonstrukcióját is (2. kép). A kiállítás kurátora
Csáki Tamás, társkurátorok Golub Xénia, Vukovits Koszta és Jómagam.

2. kép

Budának a Gellért- és a Várhegy között elterülő Tabán nevű városrészében a török hódoltság idején már biztosan jelentős számú ortodox népesség élt, akik többségében rácok, feltehetően szerbek voltak. A 16., de inkább a 17. századtól saját püspökökre is van adat. A tabáni szerbek létszáma 1690-ben, az Arsenije pátriárka vezetésével zajló nagy bevándorlás során jelentősen megnövekedett, új templomot is emeltek, amelyet Szent Demeter tiszteletére szenteltek. 1742. május 1-jén kezdtek hozzá a sokkal nagyobb, Mayerhoffer Ádám pesti építómester által tervezett templomhoz, amelynek ugyanazon év novemberében már kézen állt a boltozata és a tetőzete is. 1751-ben szentelték fel ünnepélyesen a Szentháromság tiszteletére, a korábbi védőszent kultuszát a nyugati karzaton kialakított Szent Demeter-kápolna ápolta tovább, a 19. században pedig az ikonosztáz egyik alapképe (3. kép). A monumentális épülethez illő reprezentatív berendezés elkészítésére várni kellett még majd három évtizedet.

1810 szeptemberében a Tabánban óriási tűz pusztított, amelynek áldozatul esett az ortodox székesegyház barokk berendezése is. A katasztrófát követő helyreállítás évekig tartott. 1813-ban az egri Pádics Péter (Petar Padić) faragóval szerződtek az új ikonosztáz elkészítésére, aki az egész munkáért hater ezer forintot kapott. A díszesen faragott faépítményt két év múlva állították be (1. kép). Pádics az ezt követő években görögkatolikus templomok számára is dolgozott: biztosan az ő műve az abaújszántói és az abodi görögkatolikus templom ikonosztáza, ő vagy

mestere, Jankovics Miklós dolgozott a szerencsi és az egykori sajpálfalai képfalon és a még álló, eredeti főoltáron is. A monumentális budai ikonosztázion faragott állványzata nem volt olyan szerencsés, mint az ikonok: mára csupán néhány tagozat, oszlopok, képkeretek és a három ajtó maradt fenn.

A képfal elkészültéről hallva a pancsovai születésű, de ekkor már Újvidéken élő, a bécsi művészeti akadémián 1788 és 1792 között tanulmányokat folytató Teodorovics Arsa festő írt levelet Vitkovics János (Jovan Vitković) budai parókusnak, amelyben a „szerb nemzet első festőjeként” ajánlja magát a festői munkák elvégzésére. Teodorovics valóban tapasztalt, elismert művésznek számított, ekkor már pontosan húsz ikonosztáz megfestésén volt túl. A budai közösség 1817. május 28-án szerződött vele a képfal 68 ikonjának, márványozásának, aranyozásának, illetve egyéb festői munkák elvégzésére, az egész megbízásnak 1818. májusi kezdéssel két év alatt kellett (volna) eleget tennie. A megállapodás szerint összesen 9000 ezüstforint járt neki, amelyet több részletben kapott meg. Teodorovics nem egyedül dolgozott, műhelyében számos segédet foglalkoztatott: ő készítette a vázlatrajzot és festette az alakokat, a segédek a háttereken és más részleteken dolgoztak, itt a szerződésben azt

is próbálták kikötni, hogy „saját kezűleg” fessen. Az óriási munkával 1820-ra készültek el.

Azért is tartom fontosnak felhívni Teodorovics Arsa munkásságára a figyelmet, mert több megbízást görögkatolikus megrendelőktől nyert el. Feltehetően még bécsi tanulmányai alatt kerülhetett kapcsolatba a császárvárosban gyakran megforduló Baccsinszky András munkácsi püspökkel (1772–1809), akinek anamorfikus portróját is elkészítette. Sajnos a rajz ma már nincs meg, csupán Kőszeghy Elemér művészettörténész 1941-ben felvett hazai ingóságeltárában említi, mint az ungvári püspökségen őrzött műtárgyat. Pontos leírását és fényképét sem mellékelte az adatgyűjtéskor, feltehetően különleges készítéstechnikája okán tartotta említésre méltónak. Az anamorfózis olyan, szinte a felismerhetetlenségig torzított képet jelent, amely csak egy rá-

helyezett tükörtárgy (pl. henger) segítségével válik értelmezhetővé, a kompozíció ugyanis csak a tükörtárgy felületén megjelenő képben „áll össze”. Teodorovics festői bravúrnak számító portréja alapján úgy sejtethetjük, hogy jó viszonyban lehetett a munkácsi püspökkel. Az is elképzelhető, hogy a portré az egyik korai, délvidéki megrendeléséhez kapcsolódott: 1795 és 1797 között már ő festette a bácskeresztúri Szent Miklós görögkatolikus templom ikonosztázionját (4–5. kép). Ide néhány évtizeddel korábban Mária Terézia királynő éppen a munkácsi egyházmegye területéről telepített be rutén jobbágyokat, Baccsinszky híveit.

Teodorovics Arsa első nagyobb megbízása a bajai Szent Miklós szerb templom ikonosztázionjának megfestése volt, a képek egy részével 1793-ban már elkészült (6. kép). Erről azért kell megemlékeznünk, mert az

1810-es években a hajdúdorogi ikonosztázion képein dolgozó egyik festő, Hittner Mátyás bajai származásának vallotta magát, s joggal feltételezhetjük, hogy láthatta, részben ismerhette Teodorovics munkásságát is. Festői stílusuk a korszakra jellemző, késő barokk, időnként a hagyományos bizánci ikonográfiára is reflektáló művészet. Arra vonatkozó adatunk nincs, hogy Hittner járt volna akadémiára, inkább a hazai idősebb mesterek tanulmányozására szorítkozhatott, többek között Teodorovicséra.

Teodorovics Arsza nem csupán a munkácsi, hanem a nagyváradi görögkatolikus egyházmegyében is kapott megbízásokat. Ő festette a belényesi Szent Demeter görögkatolikus templom képfalát 1811-ben (7-8. kép, Tóth Zsuzsa felvételei). A belényesi uradalmat, ahol jelentős létszámú románság élt, a nagyváradi görögkatolikus püspök 1781-ben a latin egyházmegyétől kapta meg, hogy biztosítva legyenek a püspökség fenntartásának költségei. Az itteni új templom építése a nagyváradi székesegyház építésével párhuzamosan folyt. A belényesi ikonosztázion formailag egyébként rokon megoldásokat mutat a nagyváradi ortodox, ún. Holdas templom képfalával, amelynek festésére 1816-ban szerződött szintén Teodorovics Arsza, míg testvére, Alexander kisebb volumenű faragási munkákat vállalt föl ugyanekkor.

Teodorovics Arsza több mint három évtizedes alkotói pályája során félszáz ikonosztázion megfestésében vett részt mint vezető mester. Ez óriási szám, hatása ennek köszönhetően még halála után is meghatározó volt. Aki szeretné alaposabban megismerni főművének, a budai ikonosztáziónak a legjelentősebb táblaképeit, 2019. február 17-ig meglehet, ha ellátogat a budapesti Történelmi Múzeum kiállítására.

A TÉL

Minden évszagnak megvan a maga színe. A tavasz szépségét a virágok tarkasága adja. A nyár színe az egyre mélyülő zöld. Ősz a lombhullás ideje, ilyenkor a természet aranyárgába, majd egyre komorabb barnába öltözik. A telet mi jellemezhetné jobban, mint a hó fehérsége?

A színes évszakok ezer tevékenységet kínálnak. Lármások, mozgalmasak. A téli bezártság, a hosszú esték tálcán kínálják az időt a lelki életre.

Egyházunk is segít abban, hogy télen többet törődhessünk lelkünkkel. A tél elején a karácsonyi készüllet idejét állítja elénk. Bemutatja Krisztust, aki Ádámot megszabadítja az eredeti átoktól. Az elesett embert jön föltámasztani. Megtérrésre hív, bűnbánatra vezet, hogy méltóképpen állhassunk a közénk születő Krisztus elé.

A tél derekán Keresztelő Szent Jánost halljuk, aki az Úrjelenésre készíti fel a népet: „Tartsatok bűnbánatot, mert elközelgett a mennyek országa!”

A tél vége a nagyböjt ideje. A bűnbánat ajtaját nyitja meg számunkra. Együtt közösségben és egyéni életünkben Isten felé kiáltunk: Könyörülj rajtunk, Urunk, a te nagy irgalmaságod szerint!

A téli fehérség eszünkbe juttatja a bűnbánati zsoltár szavait: „moss meg engem és a hónál fehérebb leszek!” „Ébressz bennem, Isten, bűnbánatot, áraszd rám kegyelmedet!”

Bűneim skarlátját tisztítsd hófehérre! Lelkem legyen fehér, mint a csillogó téli táj. Amint a hó fehérsége visszatükrözi a napot, úgy tükrözze vissza lelkem fehérsége Istent, az Igazság Napját.

ÍME A SZŰZ AZ EGEKNÉL TERJEDELMESEBB, MERT A HOMÁLYBAN LÉVŐKNEK
TŐLE TÜNDÖKLÖTT FEL A VIÁGOSSÁG, ÉS AZ ALÁZATOSAKAT FÖLEMELÉ,
KIK ANGYALI MÓDON ÉNEKLIK:
DICSŐSÉG A MAGASSÁGBAN ISTENNEK!

